

**GÖRSEL SANAT EĞİTİMİ VEREN ORTA
ÖĞRETİM KURUMLARININ ÜNİVERSİTEYE
GİRİŞ TERCİH VE BAŞARILARININ
BELİRLENMESİ ÜZERİNE KÜTAHYA İLİNDE**

BİR ARAŞTIRMA

Yüksek Lisans Tezi

Fisun BOZKURT

Kütahya - 2008

T.C.
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GRAFİK ANABİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

GÖRSEL SANAT EĞİTİMİ VEREN ORTA ÖĞRETİM
KURUMLARININ ÜNİVERSİTEYE GİRİŞ TERCİH VE
BAŞARILARININ BELİRLENMESİ ÜZERİNE KÜTAHYA
İLİNDE BİR ARAŞTIRMA

Danışman
Prof. Dr. Adnan TEPECİK

Hazırlayan
Fisun BOZKURT
200691421002

Kütahya–2008

Kabul ve Onay

Fisun BOZKURT'un hazırladığı “Görsel Sanat Eğitimi Veren Orta Öğretim Kurumlarının Üniversiteye Giriş Tercih ve Başarılarının Belirlenmesi Üzerine Kütahya İlinde Bir Araştırma” başlıklı Yüksek Lisans tez çalışması, jüri tarafından lisansüstü yönetmeliğin ilgili maddelerine göre değerlendirilip kabul edilmiştir.

....../.../2008

Tez Jürisi

Prof. Dr. Adnan TEPECİK (Danışman)

Doç. Dr. Lale ALTINKURT

Yrd. Doç. Dr. Levent MERCİN

Prof. Dr. Ahmet KARAASLAN
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Yemin Metni

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Görsel Sanat Eğitimi Veren Orta Öğretim Kurumlarının Üniversiteye Giriş Tercih ve Başarılarının Belirlenmesi Üzerine Kütahya İlinde Bir Araştırma” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

....../....../2008

Fisun BOZKURT

ÖZGEÇMİŞ

31.10.1974 tarihinde Kütahya’da doğdu. Sırasıyla Milli Egemenlik İlkokulu, Kütahya Lisesi’nin ortaokul ve lise kısmını bitirdi. Lisans eğitimini 1997 yılında Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Uygulamalı Sanatlar Bölümü Grafik Ana Sanat Dalı’nda tamamladı. 1997–2000 yılları arasında Kütahya Porselen A.Ş. Serigrafi Bölümü’nde grafiker ve Dekor Ar-ge Bölümü’nde Bölüm Sorumlusu olarak görev yaptı. 2001 yılında Gemlik Anadolu Meslek Lisesi’nde öğretmenlik hayatına başladı. Halen öğretmenlik görevini Kütahya Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi’nde sürdüren Fisun Bozkurt, evli ve bir çocuk annesidir.

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Resim, Anadolu Meslek Liseleri Grafik ve Seramik Alanları'ndan mezun olan öğrencilerin sanat eğitimi veren yükseköğretim kurumlarına giriş tercihleri ile başarıları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ve varsa bu farklılıkların sebeplerini incelemektir.

Araştırma tarama modelinden yararlanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini, Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ile Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri mezunu 182 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada evrene ulaşma gücü olmadığından örneklem alma yoluna gidilmemiştir. Anketlerin dağıtılması sonucunda araştırma evreninin %52.74'den kullanılabilir veriler elde edilmiştir.

Araştırmanın birinci bölümünde ilk olarak sanat eğitimi kavramı ele alınmış, daha sonra gerekliliği, işlevleri ve türleri incelendikten sonra Avrupa'da sanat eğitimi ve Cumhuriyet dönemi öncesi ve Cumhuriyet'ten günümüze Türkiye'de sanat eğitimi, tarihi süreç içerisinde incelenmiştir. Sanat eğitiminin tarihçesi incelenirken, eğitim sistemlerinde bıraktıkları olumlu etkiler nedeniyle Avrupa'da Bauhaus, Türkiye'de ise Köy Enstitüleri'ne ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

İkinci bölümde, Türkiye'de genel olarak ortaöğretim düzeyindeki sanat eğitimi incelenerek sanat eğitimi veren orta öğretim kurumlarından Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ile Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri, kuruluş amaçları, ders programları ve ilgili alanlar açısından değerlendirilerek bu bölümlerden mezun olan öğrencilerin yükseköğretime giriş şartları incelenmiştir.

Uygulamadan oluşan üçüncü bölümde ise Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde öğrenim gören ve Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ile Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri'nden mezun olan öğrencilere yönelik araştırmacı tarafından geliştirilen bir anket uygulanmıştır. Mezun oldukları ortaöğretim kurumunun yükseköğretimdeki etkisini ölçme amaçlı hazırlanan

anket çalışması SPSS 13.0 for Windows paket programına girilerek, sonucunda elde edilen veriler istatistiksel analizlerle değerlendirmeye alınmış ve ortaya çıkan sonuçlar Ki-Kare ve faktör analizleri ile literatür taramaları doğrultusunda değerlendirme ve öneri kısımları oluşturulmuştur. Araştırmaya yönelik tüm istatistiksel çözümlemelerde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

Sonuç olarak, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri öğrencilerinin Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi öğrencilerine göre ortaöğretim düzeyinde aldıkları eğitimi yükseköğretime hazırlama konusunda daha yeterli buldukları tespit edilmiştir. Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri'nin yükseköğretimdeki başarı oranlarının artmasında rol oynayan atölye ortamlarının verimli kullanılması, öğrencilere öğrenim gördükleri alanların bir meslek kadar sanat alanı da olduğunun bilincinin verilmesi, Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri'nin giriş kabulünde özel yetenek sınavı uygulanması önerilmiştir.

ABSTRACT

The purpose of this study is to investigate whether a meaningful difference exists between the success and the university entrance exam of students graduating from the specialized art schools at high school level. The study conducted on painting students of Anatolian Fine Arts High Schools and Grafik Arts and Ceramic students of Vocational High Schools.

The scooping methology is applied in the study. The universe of the study consists of 182 students, who are graduated from Anatolian Fine Arts High Schools and Vocational, and Anatolian Vocational High School students, currently enrolled in the Dumlupinar University's Faculty of Fine Arts. Since the whole universe is reachable, no sampling procedure is applied. The questionnaire distribution showed that 52.74% of survey results were useful.

At the beginning of the first part, the concept of art education, the necessity of art education and its functions are discussed. In addition, art education in Europe and Turkey under both pre-Republican and post-Republican eras are examined. In this historical perspective, because of their positive effects on educational system, Bauhaus of Europe and Village Institutions of Turkey are investigated in detail.

The second section provides an examination of high school level art education institutions of Turkey. At this regard, Anatolian Fine Arts High Schools and Vocational, and Anatolian Vocational High Schools are investigated with respect to the purposes of their foundations, their course contents, and the conditions their graduated students facing at higher education entrance.

The last section of the study provides the results of an application conducted by a survey on students of the Faculty of Fine Arts at Dumlupinar University. The purpose of the survey is to evaluate the effect of high school types on higher education. In order to do this, the SPSS 13.0 software is used. The analysis of chi-square and factor methods are performed for evaluation and predictions. The significance level of 0.05 chosen for statistical analysis.

As a result of the analysis, graduates of Anatolian Fine Arts High Schools consider that their high school education is more effective in their higher

education preparations compared to both Vocational and Anatolian Vocational High School graduates. In order to foster the latter ones' performance during their higher education especially in workshops, it can be suggested that students should be donated with the perception of regarding their field as an art as well as a vocation. Finally, it may be better to implement a special skill test in entering these schools.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	v
ABSTRACT	vii
TABLolar LİSTESİ.....	xii
TEZ HAKKINDA	xiv

BİRİNCİ BÖLÜM

SANAT EĞİTİMİ

1. 1. SANAT EĞİTİMİ	2
1.1.1. Sanat Eğitiminde Amaç ve Yöntem	4
1.1.2. Sanat Eğitiminin Gerekliliği ve Önemi	14
1.1.3. Sanat Eğitiminin İşlevleri	19
1.1.3.1. Sanat Eğitiminin Bireysel (Biyopsişik) İşlevi.....	19
1.1.3.2. Sanat Eğitiminin Toplumsal İşlevi.....	20
1.1.3.3. Sanat Eğitiminin Kültürel İşlevi.....	22
1.1.3.4. Sanat Eğitiminin Ekonomik İşlevi	23
1.1.3.5. Sanat Eğitiminin Eğitimsel İşlevi	23
1.1.3.6. Sanat Eğitiminin Çevresel İşlevi.....	24
1.1.4. Sanat Eğitiminin Türleri	24
1.1.4.1. Genel Sanat Eğitimi	25
1.1.4.2. Yaygın Sanat Eğitimi	26
1.1.4.3. Mesleki Sanat Eğitimi	27
1.2. SANAT EĞİTİMİNİN TARİHÇESİ	28
1.2.1. Avrupa’da Sanat Eğitimi	28
1.2.2. Türkiye’de Sanat Eğitimi	34
1.2.2.1. Cumhuriyet Dönemi Öncesi Sanat Eğitimi.....	35
1.2.2.2. Cumhuriyet Dönemi Sanat Eğitimi (1923-2007).....	38
1.2.3. Köy Enstitüleri’nde Sanat Eğitimi	47

BÖLÜM II

TÜRKİYE’DE SANAT EĞİTİMİ VEREN ORTAÖĞRETİM KURUMLARI

2.1. TÜRKİYE’DE ORTAÖĞRETİM KURUMLARI	53
2.2. GENEL LİSELER VE SANAT EĞİTİMİ	54
2.3. TÜRKİYE’DE GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ VEREN ORTAÖĞRETİM KURUMLARI	56
2.3.1. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri	56
2.3.1.1. Anadolu Güzel Sanatlar Liselerine Başvuru ile İlgili Yapılacak İşler	57
2.3.2. Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	61
2.3.2.1. Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri	62
2.3.2.1.1. Kız Meslek/Meslek Liseleri	62
2.3.2.1.2. Anadolu Kız Meslek/Anadolu Meslek Liseleri.....	63
2.3.2.1.3. Kız Teknik/Teknik Liseleri	63
2.3.2.1.4. Anadolu Kız Teknik Liseleri.....	63
2.3.2.2. Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumları’nda Görsel Sanat Eğitimi Veren Alan ve Dallar	64
2.3.2.3. Ortaöğretimde Görsel Sanatlar Eğitimi Veren Bölümlerden Mezun Olan Öğrencilerin Alanları ile İlgili Yükseköğretim Kurumlarına Girişteki Sınav Sistemi.....	75
2.3.2.4. Görsel Sanatlarda Özel Yetenek Gerektiren Eğitim Programları ile İlgili İşlemler.....	76
2.3.2.5. Görsel Sanatlarda Özel Yetenek Sınavı Sonuçlarına Göre Öğrenci Alan Yükseköğretim Programları	78

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ’NDE BİR UYGULAMA

3.1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	80
3.2. ARAŞTIRMANIN MODELİ	80

3.3. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ	80
3.4. VERİ TOPLAMA ARAÇ VE TEKNİKLERİ	81
3.5. VERİLERİN ANALİZİ	81
3.6. VERİLERİN ANALİZ BULGULARI	83
3.7. ARAŞTIRMANIN BULGULARI	85
3.7.1. Kişisel Sorular	86
3.7.2. Başarı ve Tercih Durumlarına Ait Faktör Analizi	91
3.7.3. Başarı ve Tercih Durumlarına Ait Ki-Kare Analizleri.....	94
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	104
ÖNERİLER	108
EK.....	110
KAYNAKÇA	113
DİZİN	126

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi Resim Alanı.....	60
Tablo 2. Meslek Liseleri Sanat ve Tasarım Alanı İç Mekan Dekorasyon Plastik Sanatlar ve Dekoratif Sanatlar Dalları Çerçeve Öğretim Programı Haftalık Ders Çizelgesi.....	67
Tablo 3. Anadolu Meslek Liseleri Grafik ve Fotoğraf Alanı (Grafik, Fotoğraf Çekimi ve Fotoğraf Baskı Dalları) Çerçeve Öğretim Programı Haftalık Ders Çizelgesi	70
Tablo 4. Seramik ve Cam Teknolojisi Alanı Dallara Göre Haftalık Ders Çizelgesi	73
Tablo 5. Cinsiyetiniz.....	87
Tablo 6. Öğrenim gördüğünüz lise.....	87
Tablo 7. Lisede öğrenim gördüğünüz Alan/ Dal.....	87
Tablo 8. Üniversitede öğrenim görmekte olduğunuz bölüm	88
Tablo 9. Velinizin öğrenim durumu.....	88
Tablo 10. Ailenizin gelir durumu.....	89
Tablo 11. Kaç kardeşsiniz?	89
Tablo 12. Kaç ÖSS puanı ile öğrenim gördüğünüz bölüme girdiniz?	89
Tablo 13. Üniversiteyi kaçınıcı girişinizde kazandınız?	90
Tablo 14. Faktör analizi sonuçları.....	92
Tablo 15. Başarı ve tercih değişkenlerine ait korelasyon, ortalama ve standart sapma değerleri.....	93
Tablo 16. Başarı ve tercih ile ilgili faktör analizi sonuçları.....	93
Tablo 17. Başarı ve tercih ile ilgili ki-kare analizi sonuçları	95
Tablo 18. Öğrenim görülen lise ile lisede alınan eğitimin sanatsal yaratıcılığa etkisi arasındaki ilişki	96
Tablo 19. Öğrenim görülen lise ile lisedeki atölyelerin fiziki şartlar açısından yeterliliği arasındaki ilişki	97
Tablo 20. Öğrenim görülen lise ile lisede verilen atölye derslerinin işleniş açısından yeterliliği arasındaki ilişki.....	98
Tablo 21. Öğrenim görülen lise ile diğer liselerin karşılaştırılması sonucu güzel sanatlar fakültesini kazanma açısından avantajlı olup-olmadığına dair ilişki	99

Tablo 22. Öğrenim görülen lise ile lisede yürütülen rehberlik hizmetlerinin açısından yeterliliği arasındaki ilişki.....	99
Tablo 23. Öğrenim görülen lise ile üniversite başarısı için okul dışında desen kursu almanın gerekliliği arasındaki ilişki.....	101
Tablo 24. Öğrenim görülen lise ile lisede yükseköğretime hazırlık konusunda yapılan yönlendirme arasındaki ilişki	102

TEZ HAKKINDA

Araştırmanın Problemi: 21. yüzyılda bilgi ve teknolojiye öylesine hızlı gelişmeler olmaktadır ki birkaç yıl önceki bilgi ve teknolojiler eskiyip kullanılamaz duruma gelmektedir. Yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadan hayata başlamak zorunda kalan ilköğretim ve ortaöğretim mezunu bireylerle, hızla gelişen bu bilgi ve enformasyon çağına uyum sağlamak ve ondan lâyıkıyla yararlanmak mümkün değildir. Bu da meslek liselerinden mezun bireylerin orta öğretim sonrası nitelikli eleman olarak mezun olmalarını yetersiz kılmakta ve öğrendikleri bilgileri yükseköğretim düzeyinde devam ettirmelerini gerektirmektedir.

Türkiye’de Orta Öğretim Kurumları Genel Liseler, Anadolu Liseleri, Anadolu Öğretmen Liseleri, Spor Liseleri, Sosyal Bilimler Liseleri, Fen Liseleri, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, Erkek Teknik Öğretime Bağlı Meslek Liseleri ve Teknik Liseler, Kız Teknik Öğretime bağlı Meslek Liseleri, Teknik Liseler ve Çok Programlı Liselerden oluşmaktadır. Bunların arasında ağırlıklı olarak görsel sanatlar eğitimi veren kurumlar, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ve Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri Grafik ve Fotoğraf, Seramik ve Cam Teknolojisi, Sanat ve Tasarım Alanları olarak belirtilebilir. Bu kurumların amaçları arasında “Öğrencilerin özel yetenek gerektiren yükseköğretim programlarına hazırlamak” (Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Yönetmeliği, 1999) ta bulunmaktadır.

Daha önceden yapılan araştırma (Kesici, 2000:112) sonuçlarından yola çıkıldığında bu iki eğitim kurumunun hedefleri ve müfredat programları benzer olmasına rağmen, yükseköğretim kurumlarına öğrenci yerleştirmedeki başarıları noktasında farklılıklar göstermektedir. Benzer şekilde eğitim almalarına karşın Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ve Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi mezun bireylerin Güzel Sanatlar ile ilgili yükseköğretim programlarına giriş sınavlarındaki başarıları arasında farklılıklar olup olmadığı ve varsa bu farklılıkların nedenlerinin belirlenmesi bir problem durumu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu gerekçelerle bu araştırma gerçekleştirilmiştir.

Alt Problemler:

1. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ve Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri’nin;

a. Amaçları,

- b. Öğretim programları,
 - c. Öğrenci alım koşulları açısından aralarında fark bulunmakta mıdır?
- 2. Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ile Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi mezunu öğrencilerin;
 - a- Okulun yeterliliği,
 - b- Okulun genel başarısına ilişkin görüşleri nelerdir?
- 3. Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ile Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi mezunu öğrencilerin;
 - a- Mezun oldukları liseyi tercih etmelerinde velilerinin yönlendirmesi,
 - b- Mezun oldukları liseyi tercih etmelerinde arkadaşlarının yönlendirmesi boyutuna ilişkin görüşleri nelerdir?
- 4. Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ile Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi öğrencilerinin;
 - a- Sanat eğitimi veren yükseköğretim kurumlarındaki alan tercihlerine ilişkin görüşleri nelerdir?
- 5. Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ile Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi mezunu öğrencilerin:
 - a- Okulun fiziksel açıdan, eğitim öğretim açısından yeterliliğine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 6. Okulun genel başarısına ilişkin görüşleri arasında anlamlı fark var mıdır?

Araştırmanın Önemi: Eğitim, insan kişiliğini geliştirme, istenilen davranışları kazandırma sürecidir. Bu süreç öğrenmelerle oluşur. İnsan bu süreçte akıl ve duyguları ile bir bütün olarak eğitilmelidir. Bu noktada eğitim bütünlüğü içerisinde hem bilişsel hem de duyuşsal becerileri kazandıran sanat eğitimi öne çıkar. Ayrıca sanat eğitimi, bireye estetik bir kişilik kazandırır ve bu özellikleri ile sanat eğitimi herkes için gereklidir.

Türkiye’de eğitim programlarına bakıldığında, okulöncesi dönemden başlayarak, ilköğretimden ortaöğretime kadar tüm kademelerde Görsel Sanatlar Müzik ve Resim Dersleri’ne yer verildiği görülmektedir. Sanatı bir uzmanlık ve meslek dalı olarak seçmek isteyen gençler için ise orta öğretim kurumlarında Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ve Anadolu Meslek Liseleri’nin Resim, Seramik, Grafik Alanları, sanat eğitimi kapsamlı bir şekilde vererek, gençleri özel yetenekleri doğrultusunda yüksek öğretime hazırlamayı amaçlar.

Bu araştırma, kurumların ortak hedef doğrultusunda, iki farklı eğitim kurumundan mezun olan bireylerin üniversitede ki başarı durumları arasında farklılıklar olup olmadığını ortaya koyarak, her iki kurumun verdiği eğitim düzeyinin daha nitelikli hale getirilmesine, okulların amaçlarına uygun olarak yeni düzenlemelerin yapılmasına imkân hazırlaması bakımından önemlidir.

Araştırmanın Hipotezi: Türkiye’de sanat eğitimi veren ortaöğretim kurumları ele alındığında, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri’nin kuruluş amaçlarının yüksek öğretime giriş ve devamını gerektirmesi, bu kurumlardan mezun olan öğrencilerin yüksek öğretim kurumlarına girişlerindeki başarı durumlarını Anadolu Meslek Liseleri’ne oranla daha olumlu yönde etkilemektedir.

Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları: Türkiye’de sanat eğitimi veren ortaöğretim kurumlarından Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ve Anadolu Meslek Liseleri ele alındığında;

Bu çalışma 2007-2008 eğitim öğretim yılında Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi’nde öğrenimini sürdüren Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Resim alanı ve Anadolu Meslek Lisesi Grafik ve Fotoğraf Alanı ile Seramik ve Cam Teknolojisi Alanı’ndan mezun öğrencileri ile sınırlıdır.

Bu kapsamda çalışma, çeşitli illerdeki Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ve Anadolu Meslek Liseleri’nden mezun olmuş, halende Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi’nde öğrenim görmekte olan öğrencilere uygulanan anket ile sınırlıdır.

Araştırmanın Yöntemi: Bu çalışmada tarama modelinden yararlanılmıştır. Tarama modeli geçmişte ya da halen var olan durumu var olduğu

şekilde betimlemeyi amaçlar (Karasar, 1994: 77). Bu araştırmada Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi öğrencilerinin sanat eğitimine ilişkin yükseköğretim programlarına girişteki başarı farklılıklarının nedenlerini var olduğu şekliyle betimlenmeye çalışılacak olması bu modelin seçilmesinde etkili olmuştur. Bu kapsamda ilgili literatür taranmış, ayrıca araştırmanın nicel verileri öğrencilere uygulanan anket ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler bilgisayar ortamına yüklenerek SPSS 13.0 for Windows paket programında istatistiksel işlemleri yapılmıştır. İşlemler sonucunda ortaya çıkan bulgular analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.

TEZ METNİ

BİRİNCİ BÖLÜM
SANAT EĞİTİMİ

1. 1. SANAT EĞİTİMİ

Bilgi esas itibarı ile “bilimsel, teknik ve sanatsal bilgilerden oluşan bir bütün”dür. Bu bakımdandır ki, “bilgi elde etme, bilgili insan yetiştirme, bilgi toplumu olma, bilgi çağını yakalama ve onun gerisinde kalmama” da, bilim eğitimi ve teknik eğitime olduğu kadar, sanat eğitimine de önemli görevler düşmektedir (Uçan, 1992:57).

Sanat eğitiminin ne olduğu sorgulamasını, birçok eğitimci, felsefeci, pedagog, sanat eğitimcisi yapmış, kendince tutarlı, etkin bir görüş ve tanımlama getirmeye çalışmıştır. Sanat eğitimi, başka bir deyişle “sanatla eğitim” görüşünü, kimileri Platon’a kadar götürmekte, kimileri ise ancak, 20. yüzyılda söz konusu edilebilecek bir öneme kavuştuğunu ileri sürmektedirler (Bora, 1993:93).

Sanat eğitimi, genel anlamda güzel sanatların tüm alanlarını, eğitim kurumlarında ve kurum dışı yaratıcı sanat eğitimini (resim, heykel, mimari, görsel iletişim, fotoğraf, sinema, müzik, dans, tiyatro, edebiyat, çevre sorunları, tasarım vb.) içerir (Ünver, 2002:5). Dar anlamda ise güzel sanatların tüm alan ve biçimlerini içine alan, okul içi ve okul dışı sanat eğitimini tanımlamaktadır. Her iki durumda da sanat eğitimi, yetişkin eğitiminden daha çok, yetişmekte olanların genel eğitim süreci içinde alınmaktadır (San, 1979:63). San’a göre sanat eğitimi kavramı biraz karışıklığa yol açıyorsa da, sanat eğitimi teorik ve uygulamalı çalışmaları dersler içinde düzenleyen, bilimsel yöntemlere dayandırılarak ve disiplinler arası bir anlayışla ele alındığından daha çok sanat için eğitim anlayışı içinde düşünülebilecek bir ders içi yaratıcı etkinlikler programıdır (Dikici, 2001:57).

Eğitim sistemleri yaratıcı insanı gerçekleştirmeyi amaçlarken en çok sanat eğitiminden yararlanırlar. Çünkü sanat eğitimi sistemi, diğer eğitim sistemleri gibi insan beyninin yalnız bir bölümünü işletmekle kalmamakta tüm zihinsel fakültelerini geliştirmektedir (Gökaydın, 2003). Aynı zamanda sanatların yasa ve tekniklerini kullanarak bireye estetik kişilik kazandırmayı hedefleyen bir eğitim alanıdır. Sanat eğitimi sürecinde; bilgilenme, düşünme, tasarlama, ifade etme ve eleştirme davranışları, estetik ilkeler doğrultusunda sanatların dili kullanılarak edinilir (Etike, 1997:19). Telli’ye göre(1996:41): *“Sanat eğitimi algılama, düşünme ve pratik arasında bütünleşmeyi sağlayan en etkin eğitim aracıdır.*

Böylece birey, zihinsel duygusal bütün yetileri ile öğrendiklerini bir bütünlüğe götürür. Bu sonucu, somut bir eser ile kanıtlayabilen başka bir eğitim yolu yoktur” .

Sanat eğitiminin ne olduğunu İnci San ise şöyle açıklıyor: *“Bugün sanat eğitimi denilince, yalnızca bir öğretim dalı değil, eğitim ve öğretimi tümü ile kapsayan ve onları yenileyen bir uygulama, düşünüş ve davranış anlaşılmaktadır. Genel eğitimin bütünleştirici bir bileşeni ve tinsel eğitimin temeli olarak sanat eğitimi, kişiliğin uyumlu bir bütün olarak gelişimi sürecinde, kişideki yaratıcı ve üretici güçlerin gözetip geliştirilmesini amaçlar”* (Bora, 1993:94).

Bireyin çevresiyle etkileşime girmesi, çevresindeki objeleri inceleyip yorumlaması onun nesneyle bağ kurduğunu anlatır. Her zaman çevresiyle etkileşim içinde olan insan; “bilen, yapıp-eden, değerleri duyan, tavır takınan, önceden gören ve önceden belirleyen, ideleştiren, çalışan, eğiten ve eğitilebilen, inanan, sanat ve tekniğin yaratıcısı olan, konuşan biyopsişik bir varlıktır” (İmamoğlu, 2004:268).

Genel eğitimin temel bölümlerinden biri olan sanat eğitimi, iki ve üç boyutlu yaratmalarla sanat tarihi öğretimini ve sanat yapıtlarının incelenmelerini içine alan bir öğretim ve eğitim tümlüğüdür. Çocuğun biçimsel yönden eğitimini tüm olarak kabul eden anlayışın insanı makineleştirdiğini, insanın yaşamına insanca bir anlam kazandırmak için de insanda var olan ve onu bir biçimde yaratmaya iten yaratıcı güçlerin devinimini sağlamaktır (Sapaz, 2007:10). Filozof eğitimci John Dewey, eğitimin amacını çok yerinde olarak şöyle dile getiriyor: *“Çocuğa düşünmeyi öğretmek, ne düşüneceğini değil”* (Öztop, 1990:42).

Sanat eğitimi, insan genel eğitimi içerisinde kendine özgü yöntem ve ilkeleri olan özel bir alandır. Bireyin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilme, yeteneklerini ve yaratıcılık gücünü, estetik bir düzeye ulaştırma amacı ile yapılan bir eğitim çabası olarak da nitelenebilen sanat eğitiminin, yalnızca insana özgü bir gereksinim olduğunu belirten Alakuş, bu çabanın özünde uygar birey ve uygar bir toplum beklentisinin var olduğundan söz etmektedir (Tuna, 2004:29).

Sanat eğitimi yalnız kuramsal sorunları değil, sanatın ve estetiğin yaratıcı düşünceden, ürün vermeye ve eleştiriye kadar uygulamadaki tüm sorunları ve bunların çözümleriyle yakından ilgilidir. Bireyin görsel yetileri ve görsel biçimler

yaratma yetileri bakımından gelişmesindeki etkili yöntemleri araştırır, saptanan amaca göre en uygununu bulur.

Sanat eğitimi görsel bir duyarlılıktır. Çocuğun ve gencin içsel duygu ve düşüncelerinin duygu yoluyla kâğıt yüzeyine yansımalarıdır (Öztop, 1996).

Herbert Read, eğitimde en önemli hususlardan birisinin, psikolojik yönelişleri, ruhsal tutumları bilmek olduğunu ileri sürmektedir. Ona göre estetik duyarlılığın eğitilmesi, eğitimin en önemli temel görevlerinden biridir. Read'ın kuramınca tüm anlatım ve kendini ifade biçimleri, şiir ve edebiyat, müzik ya da sözlü diğer anlatım biçimleri ve gerçekliğe bütünleştirici biçimde yaklaşan her çeşit form, estetik eğitimin kapsamına girer. Yani amaçlanan, bilincin, zekânın, yargılama ve usavurma güçlerinin aslında dayalı olduğu tüm duyumların ve duyguların eğitimidir. Read'e göre, ancak bu duyumlar dış dünya ile uyumlu bağlantı ve ilişkiler içine konabilirse bütünleşmiş bir kişilik oluşabilir. Demek ki sanat eğitimi kavramıyla, salt görsel ve plastik alandaki eğitim değil, tüm ifade biçimlerini kapsayan bir eğitim anlaşılmalıdır (Bora, 1993:94).

Yıllarca zekâ ve yaratıcılık kavramlarının iki karşıt kavram gibi anlaşılıp bu iki yetinin birbirini tamamlayıcı olduklarının hesaba katılmamış olmasıdır. Zekâ deyince başarı, yaratıcılık deyince yalnızca duyulara dayalı el becerileri anlaşılmalıdır. Oysa yaratıcılık zekânın tamamlayıcısıdır; insan yetilerinin aşama sıralamasında zekânın en üst basamağıdır. Zekâ, bilgi toplama, öğrenme ve bunları çeşitli durumlara uydurabilme ve kullanabilme yetilerinin toplamı olarak tanımlanır; yaratıcılık bu yetiler demetinin içeriğini bilgiler arasında arar, önceden bilinen doğru yanıtı götüren yakınsak (convergent) düşünüşle soruları çözmeye çalışır; yaratıcı zekâ çok sayıda yanıtı götüren ıraksak (divergent) düşünüşle ve daha geniş ve çeşitli bilgiler arasından seçilen yanıt ve buluşlarla sorunları çözer (San, 2007:167).

1.1.1. Sanat Eğitiminde Amaç ve Yöntem

İnsan, çok yönlü ve çok bileşenli eğitim gereksinimi olan bir varlıktır. İnsan eğitiminin başlıca yön ve bileşenlerinden biri sanat eğitimidir. Temelde her bireye var olduğu bilinen kapasitelerin tanınması, geliştirilmesi, yönlendirilmesi eğitimle olanaklıdır. Kapasiteler kültürel çevre ve eğitimin sağladığı fırsatlarla

yeteneğe dönüştürülür ve gelişir. Öğrencilerin kültürel eğitimi, seçenekli düşünme becerilerini geliştirme konusunda, onları yaşama hazırlama çalışmalarını gerçekleştirmede önemli bir işleve sahiptir. Bu yolla öğrenciler ilgili sosyal sorunlar ve bunların toplum üzerindeki etkilerinin de farkına varırlar. Ayrıca, eleştirel düşünme becerilerini kullanıp, birçok seçenek içerisinde kendisine en uygun olanı seçme durumunda kalarak kendilerini yaşama hazırlarlar. Öğrencilerin bunları yapabilir duruma gelmelerini sağlamak için ise, sanat ve öteki alanlar arasındaki temel ilişkinin ne olduğunu düşünebilecekleri, plastik sanatlardan sinemaya, internetten etkileşimli sanal ortama kadar zenginleştirilmiş etkileşimli eğitim ortamları yaratılmalıdır (Edeer, 2005:82).

Sanat eğitiminin kendine özgü özel öğretim yöntemleri bakımından düşünüldüğünde diğer alanlara göre uygulama açısından bazı farklılıklar göstermektedir. Sanat eğitimi tek başına deneysel etkinlikler süreci olarak düşünülemez. Öncelikle ön bilgi, öğretim metotları ve eğitimsel yönü ile bütün olarak ele almak gerekir (Artut, 2001:101).

Öğrencinin nesnel evreni plastik dille anlatma girişimi, onun yalnızca, doğayı ve yaşamı tanımasına yardımcı olmakla kalmaz, diyalektik ilişkinin doğal sonucu olarak, kendi evrenini de tanımasını sağlayacaktır. Objektif evreni keşfeden öğrenci, kazandığı deneyimle sübjektif evrenin de kabuğunu kırabilecektir. Bu da özgün anlatım dilinin aranıp bulunmasında ilk ama çok önemli bir adımdır (Gençaydın, 1990:51).

Eğitimin amacı kalıplaşmış bilgilerle insan beynini doldurmak değil insanı olgunlaştırıp geliştirmektir. Eğitim birinci derecede bilgi birikimi olarak görülse de birinci derecede idealizm söz konusudur. Eğitimin amaçlarının gerçekleşmesi büyük ölçüde öğretmenin nitelikli olarak yetişmesi ile orantılıdır (Kavuran, 2002:399).

Yaratıcılığın birey ve toplum için taşıdığı önemin, resim-iş öğretmenleri tarafından da farkına varılmalı ve öğrencilerin yaratıcı güçleri köreltilmeden geliştirilmelidir. Bunun olabilmesi için öncelikli olarak, öğretmenlerin yaratıcı düşünceyi öğrenmesi gerekmektedir. Öğretmenler, çocukların yaratıcı tasarımlar ortaya koyabilmeleri için yöntemler geliştirebilmelidir (Tepecik, 2002:79). Resim

eğitimi ile beraber görsel sanatlar eğitimi alanına giren bütün alan/dal dersi öğretmenleri için bu gereklidir.

Türkiye’de eğitimin amacı, Milli Eğitim Temel Kanunu ile saptanmış bulunuyor. Kanunun ikinci maddesinde Türk Milli Eğitiminin genel amaçları üç fıkra da ele alınır. Bunlardan ikinci fıkranın bir bölümünde dile getirilen amaç: Türk Milli Eğitiminin genel amacı, *“Türk milletinin bütün fertlerini hür ve bilimsel düşünce gücüne sahip topluma karşı sorumluluk duyan yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmektir.”*

Üçüncü fıkranın son bölümünde ise şöyle denilmekte:

Amaç, “Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.”

Yükseköğretim kanununa baktığımızda da, aynı amaçların yer aldığını görmekteyiz. Burada da Yüksek Öğretimin amacının “hür ve bilimsel düşünce gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı” öğrenciler yetiştirmek olduğu belirtilir (Sayın, 1990:27).

Sanat eğitiminin amacı sanatçı yetiştirmek değildir. Sanatçının yetişmesine uygun, sanata değer veren, sanat ürünlerini anlayıp yorumlayabilen, onları tarihsel süreç içindeki yerlerine koyabilen bireylerden oluşan bir sanat ortamı oluşturmaktır (Gökbulut, 1996:30). Aynı zamanda kişiye estetik yargı yapabilme konusunda yardımcı olmayı amaçlarken, yeni biçimleri hissedip eğlenmeyi ve heyecanlarını doğru biçimlerde yönlendirmeyi öğretir. Yetiştirmek durumunda olduğu her kişiyi yaratıcılığa yöneltip onun, bilişsel, duysal ve duygusal eğitim ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir (MEGEP, 2006:5).

Sanat dallarını oluşturan biçimler dünyasının öğrenimi önce ailede başlar ve temel eğitimde devam eder. Erken yaşta sanatsal ilgi alanları açılmış olan çocuk, anaokulundan itibaren yaşı ilerledikçe çevresindeki sanat olaylarını değerlendirmeye, eleştirmeye, sanatın güzelini anlamaya ve onu aramaya başlar (Dikici, 2001:57).

Sağlıklı bir yaygın eğitim sisteminde önce sanat olgusunun ne olduğunu ve olmadığının kavratılması, sonra da bir yapıtın çağı içindeki anlamının

çözümlemesi ile estetik değerlerinin açıklanması üzerinde durulmalıdır (Erbil, 1990:153).

Okul öncesi dönemde sanat eğitimi hem sanatsal uğraşların tüm dallarını kapsayabilmektedir, hem de hemen yalnızca uygulamaya dönük olduğundan, temel sanat eğitimi ile iç içedir. 2–6 yaş arasını kapsayacak küçük çocuğun sanat eğitimi, onun zihinsel, ruhsal, bedensel, fiziksel, psiko-motor gelişimleri göz önünde bulundurularak programlanmalıdır (San, 2007:168).

Okul ortamı, aile ve çevre ortamlarındaki bilgilerin sistemleşip belirli bir düzene sokulduğu, eğitimin en yoğun alındığı ve yaşandığı yerdir. Değişik kültür ortamından gelen öğrenciler birbirlerinden sürekli bilgi alışverişinde bulunarak, teknik ve sanat konularında kendilerini sürekli geliştirirler ve yeni davranışlar kazanmış olurlar (Tepecik, 2003:163).

Her çocuğun duygularını, izlenimlerini, anlatım biçimi başkadır. Kimi öğrenciler renkli ve grafiksel bir çalışma ile kendilerini anlatabildikleri halde, kimileri de üç boyutlu çalışmaları denemeleri gerekmektedir (Telli, 1996:42).

Her çocuk renkleri ve çizgilerle içini dökmeye başlar. İlkokul çocukları için araç gereç kullanımına dayalı uygulamalar önemli iken, ergenlik döneminde sanatsal öğelerle düşünme ve uygulama birlikte yürütülür (Öztop, 1996:99). Aynı zamanda, her çocuk kendine özgü biyolojik, zihinsel ve psiko-sosyal özellikler taşır, buna bağlı olarak da ilgi, yetenek ve becerilerinin bir çocuktan diğerine değiştiği görülür. Eğitimin temel amacının da bireyleri özellikle ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirmek ve var olan yetileri geliştirmek olduğu artık bilinmektedir (Arda, 2000:9).

Her öğretimin, eğitsel bir karakteri olmalıdır. Yani çocuğun yetilerini geliştirmeyi amaç edinmelidir. Öğrenciye gözlem yapma alışkanlığı verilmeli, onda hayal gücünü ve tabiat duygusunu geliştirmelidir (Öztop, 1993:45).

1926 yılında Türkiye'ye davet edilen Alman eğitimci Stiehler de sanat eğitiminde program ve yapılanma ile ilgili çeşitli önerilerde bulunmuştur. Stiehler: *“Resim ve el işleriyle öğrencinin yaratıcı yetenekleri geliştirilecek ve sanat eserlerinin değerini anlayacak bir duruma getirilecektir. Bu bizzat sanat değildir. Belki herkesi sanata doğru eğitmektir. Bizzat sanat, ancak bu alanda*

yaratma gücü olan kısıtlı kişilerce başarılabilir” demiştir. Stiehler Resim-İş derslerinde çevre, yurt bilgisi, halk sanatlarının da dikkate alınması gerektiğini ve Sanat Eğitimi dersleri için özel yetişmiş branş öğretmenlerinin gerekli olduğunu ifade etmiştir (Altınkurt, 2005:128).

Örgün eğitimde sanat eğitiminin uygulanabileceği en geniş alan, ilköğretim kurumlarında eğitim gören öğrenci kitlesidir. İlköğretimden yukarı, eğitim kurumlarında sanat eğitimi veren derslerin ağırlığı, uzmanlaşmış eleman yetiştirme hariç, azaltmakta, çoğu zamanda hiç verilmemektedir. Bunun için ilköğretim seviyesindeki, çocukluk ve ergenlik döneminde uygulanacak sanat eğitiminin önemi artmaktadır. Hem duyuşsal hem devinışsel alanla ilgili davranışların kazandırılması, hem de sanat eğitimi amaçları ile ilköğretim seviyesindeki çocuk ve ergenlerin gelişimi paralellik göstermektedir (Uysal, 1995:103).

H. Yücel Gel (1991), sanat eğitiminin gerekliliğinin toplumda herkes tarafından kabul edilmesi gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca herkes tarafından bilinmesi gereken belli başlı ilkeleri şöyle sıralamıştır:

1. Her çocuğun yaratıcı gücü vardır. Sanat eğitimi herkes için gereklidir.
2. Sanat eğitiminde bireysel farklılıklar göz önünde tutulmalıdır.
3. Sanat eğitimi çocuğa göre olmalıdır.
4. Sanat eğitimi ustalık ve beceri kazandırmak şeklinde değil estetik duyarlılığın eğitilmesi biçiminde anlaşılmalıdır.
5. Sanat eğitimi dersleri diğer derslerin uygulama alanı olarak düşünülmemelidir.
6. Sanat eğitimi dersi iki ve üç boyutlu çalışmaları kapsamalıdır.
7. Sanat eğitimi dersi kuru ve kuramsal bilgi yerine işe ve yaratıcılığa dayandırılmalıdır.
8. Sanat eğitimi derslerinde gerekli ilgi ortamı yaratılmalıdır.
9. Çevre olanakları göz önünde tutulmalıdır.
10. Fırsat eğitimine yer verilmelidir.

11. Çocuğun yaptığı işler bütün olarak değerlendirilmeli ve sergilemeye önem verilmelidir.

7–14 yaş arası kapsayan temel eğitimin özellikle ilkokul döneminde, sanat eğitiminin rolü ve önemi, okul öncesi döneme pek yakın ağırlıkta iken, birçok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de geciktirilmiştir. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun Temel Eğitime ilişkin ikinci maddesi, bu eğitimin amaç ve görevlerini şöyle belirlemektedir (Milli Eğitim Temel Kanunu ile İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 1987).

Amaç ve Görevler:

Mad. 23- Temel eğitimin amaç ve görevleri, Milli Eğitimin temel amaçlarına ve genel ilkelerine uygun olarak:

- 1- Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onu milli ahlak anlayışına uygun olarak yetiştirmek;
- 2- Her Türk çocuğunu ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır.
- 3- Maddede geçen çocuğun ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirilmesi bugünkü ders izlencesiyle ve bugünkü içerikle hiç olanaklı değildir. Sorun bu derslerin belli bir ağırlıkla, yeni bir oranlama ile ele alınmasıyla, , bir yandan da bütüncül bir anlayışla ”temel eğitim” sürecinin içinde güzel sanatların ve temel sanat eğitimi derslerinin, bilgi aktarımı derslerini de kapsayarak kuramsal derslerde gereğinde yaratıcı etkinliklere, gereğinde sanatsal süreçlere yer verecek biçimde yerleştirilmesiyle çözülebilir.

İlk ve orta öğretim, hatta yükseköğretimde sanatçı-öğretmen yetiştirirken verilen sanat eğitimi programlarının işlenişine bakıldığında, daha çok uygulamaya ağırlık verildiği görülmektedir. Bu birazda bizim sanat eğitimini algılayış biçimimizden kaynaklanmaktadır.

İlk ve orta öğretim kademelerinde yanlış olarak sanat eğitimini salt yetenek ve yaratıcılık geliştirme olarak algılayarak, duyuşsal alanla sınırlamak,

bilişsel alandan uzaklaşmak demektir ki bunun da teoriyi gereksiz kıldığı zannedilmektedir. Uygulamadaki bu yanlışlık ilköğretim seviyesinde dersi amacından uzaklaştırılmış, bir boş zaman eğlencesine dönüştürülmüştür (Uysal, 1996:47). Hizmet öncesi öğretmen eğitimi kapsamında ilkokul ve ortaokul da sanat eğitimi derslerini verecek öğretmenler için hazırlanan sanat eğitimi programlarında, teori-uygulama arasındaki uyumlu denge dikkat çekicidir. Programda konu alanı olarak Sanatta Dört Disiplin başlığı altında Sanat Tarihi, Sanat Eleştirisi, Estetik ve uygulama gösterilmekte, sanat eğitiminde konuların bu dört disiplinden seçilmesi istenmekte, konular verilirken Betimleme, Çözümleme, yorumlama ve Yargı aşamalarından oluşan bir yöntemle işlenmesi yolu tavsiye edilmiştir (www.yok.gov.tr, 2008).

Sanatsal çalışma yoluyla kazanılacak deneyim, bilgiler, beceriler taklitten öte, nesneleri keşfetmeye yönelik yaratıcı güçleri verimli kılmaktadır. Hint bilgisi Krişnamurti *“Taklit etmek benzetmek değil, bulmak, keşfetmek... İşte eğitim budur”* diyerek sanat eğitimine aynı doğrultudaki yaklaşımını ifade etmiştir. Sanat eğitimin amaçları içinde; sanatsal dili kullanabilme, kişilik eğitimi, sanat eserleriyle ilişki kurabilmeyi sağlama ön plandadır. Bu bağlamda çizgisel anlatım, bireyin kendi iç dünyasını dışa vurmak için başvurduğu en özgün bir anlatım dilidir. Çizmek, renklendirmek, yapılan resmi duyumsamak ve yansıtmak, gereçlerin olanaklarından yararlanmak, bu yolları açan kuramsal ve uygulama etkinliklerini değerlendirmek sanat eğitiminin bir işlevidir.

Sanat eğitiminin temeli ortak bir dil kullanımının öğretilmesidir. Bu ortak dil, sanatın evrensel mesajıdır (Öztop, 1996:99). Sanat eğitimi; insanı özgürleştiren, kendini ve dış dünyayı tanıtır, yaratıcılığı geliştiren bir eğitim biçimidir (Dikici, 2002:242).

İ. Hakkı Baltacıoğlu'na göre (1964:96); gençlere sanat kişiliği verilirken, onların bir sanat kolunda çalışmaları gerektiği fakat herkesin sanatçı olamayacağı düşünülmelidir. Ama her normal insanın kazanabileceği bir sanat kişiliği vardır. Eğitimin görevi de bu kişiliğin gelişmesi için gerekli olan ortamı düzenlemek olmalıdır (Dikici, 2002:242). Sanatta öğrenme gerçek bir yaratma süreci içinde olur. Bu, sanatçıların yaratma sürecine eş bir çalışmalar bütünüdür.

Öğrenciler için yaratıcılık bir merak duygusunu geliştirmeyi, kalıplaşmayı yenmeyi ve kendi öğrenme süreçleri içinde yaratmayı gerekli kılar. Öğrencilerde yaratıcılığı önleyen en önemli şey çalışmalarına not ile değer biçilmesi ve yaşlılarıyla kıyaslanmalarıdır. Bu bağlamda öğretmenler, öğrencileri, içsel güdülemeye, katılımcı öğrenmeye ve sanat yapımına doğru yönlendirmelidirler. Böylece, günümüzde tek bir sanat dehası ve yeteneği düşüncesi yerini birlikte öğrenme yaratma eylemine bırakacaktır (www.yok.gov.tr, 2008).

Tümel bir sanat eğitimi, sanatın oluşumu, sanatsal yaratma, sanat türleri, sanat akımları, sanatçı ve kişilik özellikleri, vb. konuları işleyen sanat ve kültür tarihi, estetik, sanat kavramları ve eleştirisi, sanat psikolojisi, sanat sosyolojisi, sanat coğrafya ve topografyası gibi, sanat olayına, sanat ürünlerine ve sanat – toplum – kültür ilişkilerine değin kuramsal bilgi dallarının da katılmasıyla tamamlanıp bütünleşir.

Çocuğun özgür bir ortamda kişisel düşüncesinin uygulanmasında yani yaratıcı düşüncede ve karar vermede geçirdiği sanatsal evreleri şöyle sıralayabiliriz: Estetik değerlerin yapısında duygusal karar verme (estetik fenomenler) ve enstrümantal karar verme (sanatsal araç ve gereçler). Bu kararın verilmesinde, sanat eğiticisinin uygulayacağı yaratıcı yöntemler önemlidir. Bunlar ise; Araştırma, sanatsal uygulamayı kavrama ve yaratıcı düşüncelerdir. Sanatsal yöntemlerle yaratıcılığın üretilmesi içsel anlatımla başlar. Konuyu araştırmak düşüncüyü anlatmada özetlemeyi ve yorum yapmayı öğretir. Bu yorumun anlatımında teknik, araç ve gereç önemlidir; çocuk düşündüğünü anlatamazsa, başarısızlığa düşer. Başarı tadını çocuğa tattırmak eğitimin en önemli görevidir. Aksi, yaratıcılığı önleyen bir unsur olarak karşımıza çıkar (Telli, 2007:245).

Öğrencileri, kişiliklerine, zevklerine, meraklarına ve iç dünyalarını okşayan konulara yöneltmek, onların kişiliklerini daha kolay dışa vurmak eğitimcinin görevidir. Bu ortamı yaratan eğitimci sayesinde öğrencinin var olan duygu ve düşünceleri ve yaratıcı güçleri kendiliğinden gün ışığına çıkacaktır. Özendirici, teşvik edici genel konuşmalar ve eleştiriler öğrencilere kendi öznel dünyalarını keşfettirecektir (Öztop, 1996:99).

San, insanın duyu, duyum, duygu ve düşlem gücünü; imgelemine eğitime kaygıları içindeki bir sanat eğitimi anlayışı yerine öğretilebilirliğiyle, çocuk ve

genci yalnız duyarak değil, düşünerek, tartıp biçerek, eleştirerek, yaşayarak yapmaktan çok, yapılanın üzerine düşünerek kendini gerçekleştirmek, çevresiyle ilişki kurmak ve bu çevreyi düzenleyebilmek için neler gerektiğini hesaplayarak; dış dünyadan koparak değil, tersine onunla bağdaşarak ve bilim ve teknolojiyi de içermek üzere insanın her alanda yaratıcı, tasarlayıcı düşünce üreten yanın pekiştiren bir sanat eğitimi anlayışının giderek egemen olması gerektiğini belirtmektedir (Tuna, 2004:30).

Sanatçı gibi çalışmak ve sanatçı gibi üretmek demek (Kırıçoğlu, 1992):

- a) Gereci nitelikleri ve olanaklarıyla öğrenmek,
- b) Gerece biçim verirken estetik bütünlüğü sağlamayı öğrenmek,
- c) Kendi çalışmalarına olduğu kadar, başkalarının çalışmalarına eleştirel bir tavırla yaklaşmayı öğrenmektir.

Eğitimde yaratıcılığın büyüğü, küçüğü yoktur. Konu içinde uygulanacak bir çözüm bulmak yaratıcılığın başlangıcıdır. Bunun kadar önem kazanan fikirlerin çatışmasıdır. Toplu eğitim bunun için gereklidir (Telli, 2007:245).

Sanatta uygulamalı, yaratıcı çalışmalar, sanat yapıtı inceleme gibi eleştirel çalışmalar, sanat tarihi gibi kültürel çalışmalar bu dersin bütünü oluşturur. Kaldı ki birçoğunun yetenek dediği şey bile bugün çok çalışmayla ve öğrenmeyle elde edilen bir ustalık haline gelmiştir.

Çocuk resimlerinde görülen anlatım içtenliği, kendiliğindenlik, çocuk büyüdükçe yerini kuru yaratıcılıktan yoksun bir anlatıma bırakır. Bu durum kimi eğitimcilere göre geçiş döneminin bunalımından, kimine göre ise doğal gelişme süreci içerisinde dikkati gerçeğe çevrilen çocuğun gerçeği çizgisel olarak aktarmadaki beceri eksikliğinden kaynaklanmaktadır.

Bizlere sanatsal bir yaratıcılık gibi gelen çocuktaki bu kendiliğindenlik, bu içtenlik ve bu anlatım özgürlüğü çocuk büyüdükçe kaybolur. Çünkü yaratıcılık sürekli içeriden dışarıya ve kendiliğinden gelişen bir olgu değildir. Genç olma yolundaki kişinin artık sanat konusunda bazı şeyleri öğrenmesi gerekmektedir.

Sanat eğitimi ne yaratıcılık adına başıboşluk içinde ne de katı kurallarla hazır bilgilerin öğrenciye aktarımı biçiminde öğretilir. Yaratıcılığı sanat eğitiminde katı kurallar kadar başıboşluk da engeller. Önemli olan çocukta

varlığını “kendiliğindenlik” ve içtenlik olarak gösteren yaratıcılığın, doğru ve çağdaş eğitimi ve öğretimiyle gençlerde de sürdürmektir.

Gençlere sanat öyle öğretilmelidir ki, ileride sanatı bir dal olarak seçtikleri takdirde bu çalışmaları için bir temel, bir ipucu oluşturmalıdır. Yine, ileride sanat dışında meslek seçseler bile, kendilerini bu denli mutlu eden bir alanda ister seyirci, ister yaratıcı olarak çalışabilmelidirler (Kırıışoğlu, 1992).

Olçay Boratav’a göre önemli olan, *“Sanat eğitimi ile öğrencilerin düşünce yeteneklerini geliştirmek, bilgilerini özgün tasarımlarında ve yaratımlarında, teknoloji ile bağdaştırmalarını sağlamak ve bunları çağdaş boyuta taşıyabilmelerine zemin hazırlayabilmektir”* (Şahin, 2007:28). Amaç, çocuğun ve gencin yaratıcı ve düşünce gücünü (estetik) sezgisini geliştirmektir.

Sanat eğitimi bir organizasyon yöntemidir. Görsel algılamaya dayalı bir takım teoriler (ritim, yön, oran, denge) önderliğinde, madde yani malzeme ile düşünce ve sezgiler arasında, yüzeyde veya mekânda bağlantılar kurularak sonuca varmaktır. Sonuçta sürprizler olacaktır. Sonucu seçme kararı bütünü ile kişiye aittir. Tekrarlamak gerekirse, yapıt tümü ile gencin zekâsının, deneyimlerinin bilgisinin sonucu olacaktır. Bu ortamın, genci buluşlar yapmaya alıştıran bir metot olduğu da görülüyor. Bu alışkanlıklar, gencin, gelecekteki yaşamında bilinçli olarak kullanacağı bir araç olacak ve kişisel bir nitelik kazanacaktır (Gökaydın, 1996:28).

Okullarda verilen Resim-İş derslerini sadece uygulama ağırlıklı düşünmenin çağdaş uygulamalarla bağdaşmadığını ve yaygın sanat eğitimi teorilerinde artık yerini bulmadığını kabullenmek zorundayız. Bu dersler artık teorik konuları da içermekte ve sanatla eğitimde “Sanat Tarihi”, “Estetik” ve “Sanat Eleştirisi” gibi bilim alanlarıyla desteklenmektedir (Özsoy, 1996:38).

Atatürk’ün de belirttiği gibi, *“Eğitim ve öğretimde uygulanacak yöntem; bilgiyi insan için fazla bir süs, bir baskı aracı, ya da uygar bir zevkten çok, maddi hayatta başarılı olmayı sağlayan, uygulanabilir ve kullanabilir bir araç haline getirmektir.”*

1.1.2. Sanat Eğitiminin Gerekliliği ve Önemi

İnsanı başka varlıklardan ayıran özelliklerin başında, onun yaratıcılığı, güzeli araması ve yaratması gelir. Bu yaratıcılık ise kendini en çok sanat alanında gösterir. Bundan dolayı tarihçiler, tarihte gelmiş geçmiş devletler üzerinde yargıya varırken, onların siyasal örgütlerinden ve hareketlerinden çok, sanat ürünlerini göz önünde tutarlar. Çünkü sanat, gerçeklerini ve özelliklerini toplumdan alır, toplumu yüceltmeye çalışır. Bu ulusun kültür düzeyini, en çok, yetiştirdiği sanatçılar ve yarattığı sanat eserleri belirler (Kavcar, 2003:43).

Fischer'in Sanatın Gerekliliği adlı kitabında sanat ile ilgili olarak *"İçinde olduğu ve yaşayıp geliştiği sosyal çevrenin ürünü olduğuna göre içinde yaşadığı bu çevreyi ilgilendiren çeşitli görevleri de üstlenir. Sanatın her şeyden önce topluma karşı eğitici görevi vardır. Sanat kendi içinde taşıdığı belirli bir bilgi gurubunu insanları eğitmede kullanır. Bu görevini de kişiyi zorlamadan hatta farkında olmadan ve zevk aldırarak, onu hoşnut ederek yapar. Ayrıca insanın sanat eseri aracılığıyla kendini görüp tanımasına ve bazı durumlarda rahatlayıp huzur bulmasını da sağlar. Sanat bazen de insana hayatında gerçekten yaşayamayacağı şeyleri de yaşatır ve bu onun için yapılması güç hatta imkansız olan olaylar içinde yaşamasını sağlarken onu tutkularından da bir ölçüde kurtararak rahatlatır"* şeklinde ifadelerle yer verilmektedir (Yılmaz, 1993:33).

Yirminci yüzyıl sanatının dramatik değişimi, modern bilim ve teknolojinin çağdaş sanat üzerindeki etkisi, optik ve görsel algı üzerine araştırmalar çağdaş sanatı yaratma sürecinden biçime kadar etkilerken, sanatın dili, uygulama ilkeleri, sanatta yaratıcılık ve niteliksel problem çözme çağdaş sanatta ve sanat eğitiminde başlı başına bir öğrenme konusu olarak karşımıza çıkar (Kırıçoğlu, 1992).

Sanat eğitimi çocuğun yağlıboya, suluboya, guaj gibi teknikleri öğrenmesi için, ya da ressama benzemesi için, biraz resimden anlaması için yapılan bir uğraşı değildir. Çocukların hepsini ressam, grafik sanatçısı, heykeltıraş ya da tasarımcı yapmak içinde konulmamıştır. Hele yalnız yetenekliler için düşünülmüş bir ders hiç değildir. Boswel diyor ki: *"Doğuştan gelen farklılıkların bulunduğu inkâr edilemez ama bunlar eğitim ürünü olarak elde edilenlerin yanında hemen hemen hiçtir."* Böylece yeteneklerinde eğitilebileceğini açıkça ortaya koyuyor. Bu da gösteriyor ki sanat eğitimi herkes için gereklidir (Telli, 1996:42).

Sanat eğitimi derslerinde, nesnel evrenle doğrudan doğruya karşı karşıya gelen öğrenci, doğayı ya da nesneleri tanıma süreci içerisinde sezinlenme yoluyla doğanın düzenini ve bu düzenle ilgili ilişkileri kavramaya başlayacaktır. Evreni tanıma, araştırma, seçme, önemli özelliği kavrama, sadeleştirme, soyutlama, analiz-sentez yapma, tamamlama, düzeltme, kıyaslama, problem çözme, birleştirme, ayırt etme ve anlam bütünlüğüne ulaştırma gibi işlevler söz konusudur. Nesne ve doğa araştırmaları yoluyla, öğrencinin seçmeci bir tavır kazanmasını; seçerken karar vermeyi öğrenmesini; doğayı içinde bulunduğu karmaşıklıktan ve kendiliğinden kurtararak yeniden düzenleyebilme cesaretini gösterebilmesini öğretmek önemlidir. Bu da özgün anlatım dilinin aranıp bulunmasında ilk ama çok önemli bir adımdır (İmamoğlu, 2004:267).

Yaratıcı üretkenliği, verimliliği gerektiren sanat eğitimi, insanın dolayısıyla çocuğun ve yetişkinin entelektüel gelişimini dengeleyen, onlara özgün imgelem gücünü dışa vurmasını sağlayan bir eğitim ve öğretim alanıdır. Başka bir deyişle insanın estetik eğitiminin yanı sıra, bilinçli algılamaya yöneltme ve yaratıcı güçleri ortaya çıkarmadır. Yaratma süreciyle bir iş yapma, bir değer üretmenin hazzını yaşatma öğrencinin kendi dünyasını dışa vurarak var olmanın bilincini duyumsatmalıdır (Öztop, 1996). Özgür ve yaratıcı düşünme, hazır düşünce kalıplarına göre değil, konuyu değişik açılardan sorgulamayı ve tartışabilmeyi, farklı düşünceler ya da seçenekler arasında anlamlı bir karşılaştırma yaparak sağlıklı bir sonuca ulaşabilmeyi amaçlamaktadır (Eder, 2005:80).

Yaratıcı insanlar toplumları geleceğe taşıyan en dinamik unsurlardır. Edilgen, oluşan toplumsal durum ve olguları sorgulamadan olduğu gibi kabullenen birey yerine, eleştirebilen, değişen koşullarda ne aradığını bilen, ulaştığı noktada amacı doğrultusunda başka değerlere yönelen, üretken, kararlı, tasarlayan ve yaratan birey için çağın gereksinim ve isteklerine uygun, dengeli, düzenli, kamu yararı gözetken, üretime dönük ve bilimsel bir eğitim uygulanmalıdır (Ünver, 2002:6). Ressam, şair Bedri Rahmi Eyüpoğlu'nun söylediği gibi: *“Çocukluk ve sanat, birbirini besleyen iki sevinç ve umut kaynağıdır, insanlığın. Bu iki kaynağın köretiltiği, bulandırıldığı yere mutluluk ve aydınlık giremez”* (Öztop, 1990:43).

Eğitim bir bütündür. Sanat eğitimi de bu bütünlüğün içinde değerlendirilir. Sanat eğitiminin, eğitimin genel hedeflerini davranış biçimine dönüşmesinde, yaşamın bir parçası haline gelmesinde katkısı büyüktür. Çünkü eğitimin bütünleşmesinde, hedef ile sonuç arasındaki bağı sanat eğitimi kurar. Araştırmalar gösteriyor ki insanın zihinsel, duygusal, fiziksel gelişiminde görme, işitme, dokunma gibi duyu organlarıyla elde ettiği deneyimleri, bilgileri, bir gereci eli ile biçimlendirmede bireyin yaratıcı gücünü ortaya koyması beynin en geniş anlamda çalışmasını ve kullanılmasını sağlar. Böyle bir ortamda, el ile beyin arasındaki ilişkiyi kuran merkezlerin gizil gücü son derece geniştir. Sanat eğitimi algılama, düşünme ve pratik arasında bütünleşmeyi sağlamada en etkin eğitim aracıdır. Böylece, birey zihinsel, duygusal bütün yetileriyle, öğrendiklerini bütünlüğe götürür. Bu sonucu bir eserle kanıtlayan başka bir eğitim yolu da yoktur (Telli, 2007:245).

Çocuk ve gencin kişilik kazanması, kişiliğini olumlu, insancıl yönde geliştirmesi için, onu yaratıcı kılmak, ona sanat bilinci vermek, onu iyi bir okur, izleyici, dinleyici yapmak, eski ve yeni kültür varlıklarını değerlendirebilen ve karmaşık olaylara tek bir açıdan bakmamayı öğretebilen tümel sanat eğitimi için, belki ünlü sanat tarihçisi ve eğitimcisi Sir Herbert Read (1893–1968) gibi “sanat yoluyla eğitim” kavramını kullanmak yerinde olurdu.

Resim eğitimi, aklın ve duyguların tüm yönlerini çalıştırıp geliştiren etkin bir süreçtir ve üç temel görevi bulunmaktadır (Etike, 2007:11):

- 1- Yaratıcı- eleştirel düşünme davranışı geliştirir.
- 2- Kendini anlatabilme davranışı geliştirir.
- 3- Estetik bütünlük arama davranışı geliştirir. Sanat, bir anlamda estetik bütünlüğe ulaşma çabasıdır.

Sanat aynı zamanda mecazlar yoluyla anlatım ve anlaşma olanağı sağlayan ikinci bir dildir. Sanatın bu anlatımsal ve iletişimsel işlevi gençlerimizin çok öznel duygu ve düşüncelerine çıkış yolu sağlarken, onlara yalnız kendi kültürlerini değil, geçmiş ve çağdaş öteki kültürleri de tanıma ve öğrenme olanağı da verir (Kırıçoğlu, 1992).

Sanat eğitiminin temelinde de öğrenciyi gözle düşündürmeye alıştırmak, doğaya olaylara ve yaşama bilinçle bakmayı öğretmek ana unsur olarak kabul edilmektedir. Bakma ve görmeyle başlayan bu etkinlikle algı zenginliğine ulaşan birey, ulusal ve evrensel sorunları çözümlemede bu yetilerini kullanacaktır (Arda, 2000:8).

Sanatsal güzelliklerden zevk alabilen, kendi kültürünü tanıyan, çevresine ve sanat eserlerine eleştirel bir gözle bakabilen bireyler yetiştirmek günümüz sanat eğitiminden beklenen genel istemdir. Milli Eğitim Bakanlığının “İlköğretim Kurumları Resim-İş Dersi Öğretim Programlarında (1992) Resim-İş dersinin genel amaçlarında “sanatın hayata katkısını kavrayabilme” maddesi yer almaktadır. Şüphesiz sanatın hayata katkısını sezebilmenin en iyi yolu iyi bir sanat eğitimi almaktan geçmektedir (Arda, 2000:8). Baltacıoğlu sanat eğitiminin amacını; “...sanatçının dışında var olduğu sanılan sanat duygusunu, sanat düşüncesini vermek değil, doğrudan doğruya sanatçı kişiliği yaratmaktır” şeklinde açıklamaktadır (Dikici, 2002:242).

Sanat eğitiminin neden gerekli olduğu sorusunun cevabını ise Kırıçoğlu (2002), genel olarak şöyle aktarmaktadır:

- Sanat yolu ile kişiye dışavurum olanağı vermek böylece ruh sağaltımına yardım etmek,
- Kişinin kendini kanıtlamasına, kimliğini bulmasına olanak tanımak,
- Kişinin sanat yaparak bir üretici olarak ve sanatı izleyerek bir tüketici olarak içinde yaşadığı kültüre bir katkı sağlayabilmek,
- Kişide estetik ve pratik yargı gücünü geliştirebilmek,
- Bireyde sanatsal yaratıcılığın gelişimine katkı sağlayabilmek için sanat eğitimi gereklidir.

Artık sanat okullarda öğretilmesi ve öğrenilmesi gereken bir alandır. Yaratıcı uygulamalı, eleştirel ve kültürel etkinlikler olarak sanat eğitimi kendine özgü yöntemlerle bu eğitimi gerçekleştirmek zorundadır (Kırıçoğlu, 1992).

Yaşam boyunca iç ve dış dünyanın birleştiği alan olan sanat ile insanın kendi içindeki ve dışındaki kaynakları kullanabilir duruma getirmesini sağlama

yaklaşımı sanat eğitiminin gerekliliğini ifade eder. Bu bakımdan sanat eğitiminin gerekliliğinin hem eğitenler, hem de eğiticiler tarafından en iyi şekilde değerlendirilmesi ve topluma anlatılması hayati bakımdan önemlidir (İnce, 2000:150).

Olca Kırıçoğlu sanat eğitiminin gerekliliğini, *“Eğitim nasıl bir insan hakkı ise sanat ve kültür eğitimi de bir insan hakkıdır. Bu hak sanatı bilime, anlama hakkı olduğu kadar yetenekleri özgür yaratmada ortaya çıkarma hakkıdır. Yine bu hak, sanat yoluyla düşüncelerin ve duyguların özgürce anlatılması hakkıdır. Yine bu hak, sanatı izleme anlama, kültür değerlerini tanıma, estetik beğeni geliştirme, sanattan tat alma hakkıdır. Sanat yoluyla insan, olaylara ve olgulara tepki göstermeyi, insancıl değerlere yönelmeyi, yeni bir dünya kurmayı öğrenir. Bilim, teknoloji ve sanat insanın ve toplumların gelişmesinin vazgeçilmezleridir. Sanat aynı zamanda ortak bir dildir. Toplumlar birbirini sanat yoluyla tanır ve değerlendirir. Sanat değerlerle düşünmedir. Çocuk ve genç birikim sağlamadan düşünemez, kısaca öğrenmeden sanatı yaşayamaz”* şeklinde ifade etmiştir (Şahin, 2007:28).

Günümüzde tasarım olgusu inkâr edilemez bir biçimde ülke gündemine girmiştir. Giyim- kuşamdan saat, gözlük, mücevher ve mefruşat tasarımından, telefon, televizyon, bilgisayar, otomobil, otobüs ve kamyonet tasarımına kadar çok çeşitli üretim alanlarında ve yayın endüstrisinde özgün tasarımların yaratılması, bu alanda yetiştirilecek genç tasarımcıların sayısı ile ilgilidir. Bundan dolayıdır ki başta Milli Eğitim Bakanlığı ve YÖK olmak üzere, özel ve kamu sektörü bu konuya el atmalı ve bir an önce ülkenin ihtiyaç duyduğu tasarımcıların yetiştirilmesi konusuna çözüm getirilmelidir.

Kurulacak tasarım bölümlerine öğrenci akışının sağlanması, tasarım konusunda duyarlı bir halkın oluşturulması ile doğrudan bağlantılıdır. Bu da tasarım konularının ilk ve orta öğretim programlarında yer alması ve öğretmenlerin tasarım alanlarına ilişkin bilgi ve becerilerle donatılması ile mümkündür (Özsoy, 1996:40).

Sonuç olarak, sanat eğitiminin amacı, ne salt sanatçı yetiştirmek ve ne de salt öğrencileri yaratıcı yapmaktır. Gelecekte Türkiye’nin sanatçılara, sanat

değerlendiricilerine, kültür araştırmacılarına, yaratıcı sorun çözücülerine ve eleştirmenlere de gereksinimi olacaktır (Pasin, 1999:190).

1.1.3. Sanat Eğitiminin İşlevleri

Sanat eğitimi, yeni bilginin üretilmesinde lazım olan yaratıcı faaliyetleri, programında ön plana aldığı için, toplumun sosyal, politik yönden ilerlemesine katkıda bulunmaktadır. Ayrıca kültürün gelişmesine katkısı, ortaya konan sanat faaliyetleri ile sağlanmaktadır (Uysal 1995:103). Sanat eğitiminin işlevleri sıralandığında, bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik, eğitimsel ve çevresel olmak üzere altı işlevden bahsetmek mümkündür.

1.1.3.1. Sanat Eğitiminin Bireysel (Biyopsişik) İşlevi

Bireyin dengeli ve doyumlu, sağlıklı başarılı, duyarlı ve mutlu olması için davranışları ve davranışsal yapıları üzerinde belirli izler bırakan estetik-artistik etkiye ve tepkime biçimini kapsar (Uçan, 1990:99).

Sanat eğitimi bireylere gereklidir ve yaşamda da önemli bir yer tutar. Sanat eğitimi bireyseldir. Bireyin yaratıcı güç ve potansiyellerini eğitmek, estetik düşünce ve bilinci örgütlemek, estetik yaşamın yapılanmasını temellendirmek için gereklidir. Canlandırabilme ve fikirleri kâğıda dökebilme yeteneği hem sanatsal, hem de bilimsel mesleklerdeki kişilerin eğitimsel başarılarına katkıda bulunmaktadır.

Sanat eğitimi aynı zamanda çağın geçiş dönemlerine uyum sağlayarak, üretici insan tipini yetiştirmeye çalışır. İnsan aynı zamanda bir duygular bütünüdür. Duyarlılığı olan bir varlıktır. Duygusal yaşam insan için bir olanaklar dünyasıdır. Bu duyarlılığın geliştirmesi gerekir ve bu yolla estetik eğitimin oluştuğu düşünülür (İnce, 2000:146).

H.Yücel Gel'e göre birey, sanat eğitimi etkinlikleri yolu ile (Gel, 1991:38):

- Bir taraftan bakma eylemi içerisinde görmeyi öğrenirken, diğer taraftan dokunduğu biçimlendirdiği değişik malzemeleri tanıma fırsatı bulunur. Uygulanan motivasyonlar uyarıcı rolü üstlenir.

- Her türlü yetenek ve gereksinimlerini ortaya çıkarma şansına sahip olur. Bu yolla kendi yetilerinin farkına varır, böylece ileride meslek seçiminde sağlıklı tercihlerde bulunur.
- Duygularını, görüşlerini malzemeye aktarırken yeni deneyimlere girer. Bu yaşantı zenginliği nesneler arası ilişkileri kurmada ona kolaylıklar sağlar, böylece senteze ulaşmayı başarabilir ve yeni anlatım yolları arayışına girer.
- Doğaya ve çevresinde gelişen ve değişen olaylara farklı bir gözle bakmayı davranışa dönüştürür.
- Kişiliğini geliştirme fırsatını bulur. Duyan, düşünen, yaratan, kendisi ve çevresi ile diyaloga giren bir yapı oluşturur.
- Soyut kavramları algılaması kolaylaşır.
- Karşılaştığı problemleri daha rahat çözümler. Zihinsel yetileriyle birlikte duygu yanını da geliştirir.
- Sanatçı, sanat eseri ve kendisi arasında bağ kurmayı başarır.
- İçinde bulunduğu çevreyi algılayarak bu çevreyi daha iyi ve daha güzele doğru geliştirme isteği duyar.
- Grupla çalışma ve birlikte iş bitirme alışkanlığı edinir. Grubun başarısı için sorumluluk üstlenir.
- "Ben" için çalışma isteğini "biz"e dönüştürür.
- Araştırma, bulma, sına ve yeniden kurma gibi yaratıcı süreçte yer alan yetilerini geliştirir.
- Özgüven duygusunun gelişmesine olanak bulur.

1.1.3.2. Sanat Eğitiminin Toplumsal İşlevi

Eğitim, bireylere bilgi ve beceri kazandırmanın yanı sıra, toplumun kalkınmasını sürdüreceği ölçüde ve nitelikte değerler üretmek, var olan değerlerin dağılmasını önlemek gibi önemli işlevler yüklenir (İnce, 2000:146).

Sanat eğitimi, bir toplumdaki yaratıcı güçleri geliştirerek, sanat eserlerinin çoğalmasını sağlar. Büyük sanat eserleri iyi eğitilmiş yetiştirilmiş sanatçılar

vasıtasıyla meydana getirilir. Sanat evrenseldir ve uluslar arası bir dildir. Ancak bu eserler o toplumun karakteristik özelliklerini de yansıtırlar ve o toplumun malıdırlar. O ülkede uygulanan eğitim düzeyi de sanat yapıtlarına yansır (Dikici, 2001:57).

Bireyler arası, birey ile toplumsal kesim ve toplumlar arasında anlaşma, dayanışma, kaynaşma, paylaşma, işbirliği yapma, birleşme ve bütünleşmenin sağlanmasında sanat önemli rol oynar (Uçan, 1990:99).

Sanat ve sanat eğitiminin, birey ve dolayısı ile topluma getireceği katkıları incelediğimizde karşımıza şöyle bir tablo çıkmaktadır (Tuna, 2004:32):

- Sanat eğitimi toplumda çağdaş yaşama ve özgür düşünme yolunu açar.
- İnsanın özgürleşmesinde sanat etkinlikleri yararlı bir araçtır ve insanın kişiliğini ortaya çıkarır.
- İnsanların birbirleriyle anlaşmasında kültür ve estetik beğeninin önemli bir payı olduğu söylenebilir. Bireylerin kendi toplumu ve başka ülkelerin insanlarıyla ortaklıklar kurabilmeleri ancak ortak bir beğeni ile olasıdır. Bu yüzden dünya barışının da bir anlamda güvencesidir.
- Sanat ancak özgür bir ortamda doğar ve gelişir. Her türlü yasaklama, insanın en önemli niteliği olan, düşünme ve yaratma olgusunu kısıtlar. Bundan dolayıdır ki sanat, insanın özgürlük ve bağımsızlık duygularını doyuma ulaştırır.
- Sanat, insana geniş bir açı içinde düşünme yeteneği kazandırır

Ulusların demokratikleşme istemi, bilgisel alandaki değişmeye paralel olarak sanat alanında da kendini gerçekleştirir. Toplumsal yapı ürünü olan sanat artık belirli bir kesimin üst gurubun etkinlik alanı olmaktan çıkmakta ve yaygınlaşmaktadır. Sanat aynı zamanda, müzelerin, galerilerin tutsaklığından kurtulup, sıradan insana, topluma, onun günlük yaşamına, oturduğu çevreye, kentin sokaklarına, evin içine inmeli düşüncesi giderek daha fazla taraftar

bulmakta oluşu sevindiricidir ve bu olgunun gerçekleşmesi için ancak toplumsal bilincin oluşması ve artışıyla doğrudan ilişkilidir (İnce, 2000:147).

Sanat eğitimi, insanın özelliklerini tümü ile dikkate alan, geliştiren bir yöntemdir. Bu eğitim yöntemi, bilincin, zekânın, yargılama ve ifade güçlerinin dayalı olduğu tüm duyuların eğitimidir. Ancak bu duyulardır ki öğrenci (birey) dış dünya ile bağlantılar, ilişkiler kurar ve içinde bulunduğu toplumla ve dış dünya ile organik bir bütün oluşturur (Gökaydın, 1996:28).

Sanata ve sanatçıya duyarlı bir toplumun oluşturulması çift yönlüdür. Toplumun sanatçıya duyarlı olabilmesi, biraz da sanatçının topluma duyarlı olabilmesine bağlıdır. Sanatçının değişik kılıklı birisi olmadığının, hem eğitimle hem de sanatçılar ve onların ürünleri ile kabul edildiğinde toplumda bir duyarlılık oluşturulacaktır (Uysal, 1996:47).

İsmail Hakkı Baltacı oğluna göre ise; sanat, milleti meydana getiren öğelerden biridir; *“ilim, ekonomi ve ahlakla aynı değerdedir. Sanat toplumsal hayatın temellerindendir. Eğer sanat olmasaydı kâinata bakar, fakat ona bir değer kazandıramazdık”* şeklindedir (Dikici, 2002:239).

1.1.3.3. Sanat Eğitiminin Kültürel İşlevi

Bireysel ve toplumsal kültürü artırıcı, kültürel özellikleri taşıyıcı ve kuşaktan kuşağa –aynı kuşak içinde bireyden bireye- aktarıcı, kültürler arası ilişkileri güçlendirip pekiştirici, çeşitlendirip zenginleştirici, kültürel kimlik sağlayıcı sanatsal birikim ve etkinlikleri kapsar (Uçan, 1990:99).

Bir toplumun kültür düzeyini, o toplumun yetişmiş sanatçılarının ve sanattan anlayan, değer yargıları gelişmiş kişilerin çokluğu belirler. Bu nedenle, sanat toplumların kültürel göstergesidir (Kırıçoğlu, 1992).

Bugün artık sanat sosyologları ve eğitimcileri, her ülkenin kendi kültürel değerlerinin en küçük ayrıntılarına kadar korunması, geliştirilmesi ve eğitime yansıtılması konusunda fikir birliği içindedirler. Böylelikle ekonomik ve teknolojik gelişmelerin beraberinde getirdiği kültürel monotonluk ve yozlaşmadan uzaklaşmak mümkün olabilecektir (Özsoy, 1996:38).

Geçmişte şu ya da bu alanda üstün yapıtlar ortaya koymuş olmamız bugün bizim için övünç kaynağı olsa da, içinde bulunduğumuz bugünkü kısır durumu

başılatmaz. Kaldı ki, bütün bu kültürel ve sanatsal değerler yeni yaratımlara kaynaklık ettikleri sürece değerlendirir ve tanınır (Kırıçoğlu, 1992).

1.1.3.4. Sanat Eğitiminin Ekonomik İşlevi

1920’li yıllardan itibaren tekniğe bağlı form düşüncesi, aşırı süslemelerden kaçınma, makine ile üretim esasına göre form tasarlama, malzeme ve işçilikten tasarruf gibi prensipler popüler hale gelmeye başlamıştır. Mimar Walter Gropius’un Bauhaus adını verdiği reform okulları da bu dönemde kurulmuştur. Bu okul hem akademilerin hem de tatbiki güzel sanatlar okullarının üstünde bir tip olarak tasarlanmıştır. Ona göre, ressam ekonomik hayata arkasını çeviremez ve ekonomik gücün öncüsü olan endüstri ve teknik ile bağdaşmak gereklidir (Türkdoğan, 2002:150).

Sanat alanında ‘sanatsal karakter’ korunmakla birlikte, gittikçe belirleşen sunu (arz) ve istem (talep) ilişkilerinin ağır basıp ön plana çıktığı çalışma ve düzenlemeleri kapsar. Bu tür çalışma ve düzenlemeler de ‘üretim-pazarlama-dağıtım-tüketim’ ilişkileri sanatsal ilişkilerle iç içe olmakla birlikte daha ağır basar, daha ön plandadır. Sanatın ekonomik işlevi son zamanlarda gittikçe daha belirgin bir nitelik kazanmaya başlamıştır.

1.1.3.5. Sanat Eğitiminin Eğitimsel İşlevi

Sanatın bireysel, toplumsal, kültürel ve ekonomik işlevlerini düzenli, sağlıklı, verimli ve yararlı bir biçimde gerçekleşmesini sağlayıcı müziksel öğrenme öğretme etkinliklerini ve bunlara ilişkin düzenlemeleri kapsar.

Bu işlevlerinin insan yaşamındaki vazgeçilmez yeri ve önemi nedeniyledir ki sanat, insanlık tarihinin en eski çağlarından beri, hem çok etkili bir eğitim aracı hem de çok etkili bir eğitim alanıdır (Uçan, 1990:100).

Eğitsel açıdan, plastik sanatlarda eğitim, görme duygusunun objeleri, renk ve biçim ilgileri yönünden değerlendirebilmesi estetik beğeni anlamına gelir. Burada yönelim duygusunun hedefi doğrudan “beğeni” olmalıdır. Eğitilmesi gereken şey estetik kaygıdır, görme ile ilgili beğenidir. Bu, hem doğadaki nesnelerle hem de sanat yapıtları ile ilgilidir. Çünkü bir doğa parçasının ya da bir sanat yapıtını izlerken sanat eserinden hoşlanmak, ondan haz almak ve onu

“güzel” olarak değerlendirebilmek bir ölçüdür. Böyle bir ölçü ise, geliştirilmiş, eğitilmiş bir beğeni şeklinde karşımıza çıkar (İnce, 2000:147).

1.1.3.6. Sanat Eğitiminin Çevresel İşlevi

İnsan tarafından çevre yaratılırken, ihtiyaçlar kendi içinde sıralanır, öncelikle yaşayacağı yer olan binalar, yollar ile eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayabileceği kamusal mimarilerdir. Çünkü sanatların anası mimari sayılmaktadır. Üç boyutlu özelliğinden ve doğal çevreyi insan tarafından en görünür biçimde şekillendirdiğinden dolayı mimari göze çarpan sanat objeleridir. Binaların toplumun yaşayan kültürüne uygun biçimlenmesiyle birlikte, mimarideki estetik unsurlar devreye girer. Bu unsurlar içinde resim, heykel, seramik, tekstil ve süsleme sanatları yaşayan mekânlarla birlikte varlıklarını sürdürürler ve kentin dokusu sayılan sanatların sayesinde kültürel uygarlığı ve bir toplumun diğerinden yaşayış farkını ortaya koyar (Tepecik, 2003:165).

Herbert Read ise sanatın çevresel işlevinden bahsederken, bir bölgedeki şehrin dağılımından, binaların dağılımına kadar şehri meydana getiren evleri, fabrikaları vd. unsurları sanatçı planlamalıdır; yapıların içlerini, odaların biçimlerini, ışık ve renklerini sanatçı planlamalıdır; mobilyaların en ince ayrıntısına kadar sanatçı planlamalıdır. Mazemeleri pratik ve ekonominin en yüksek derecesi ile manevi hürriyetin en yükseğini bir araya getirecek şekilde düzenleyen sanatçıdır ve toplumun sanatçıya ihtiyacı vardır görüşünü savunmuştur (Yüksel, 1998:119).

Açık ve kapalı mekânların güzellik endişesi gözetilerek düzenlenmesi kişinin hangi yaşta olursa olsun yaşadığı ortamı güzelleştirmesi, onun doğuştan getirdiği estetik duyarlılığın yanı sıra, ona okul çağında verilen eğitimle de doğrudan ilişkilidir. Bugün okullarda okutulan Resim- iş dersleri amacına uygun olarak ve ideal eğitim ortamlarında yeterli sürelerde verilirse, hiç şüphe yok ki, önemli hedeflerinden birisi olan kişilere estetik davranışlar kazandırma konusunda işlevini yerine getirmiş olacaktır (Özsoy, 1996:40).

1.1.4. Sanat Eğitiminin Türleri

Sanat eğitimi, temelde, genel, amatör ya da yaygın ve mesleki (profesyonel) olmak üzere, üç ana amaca yönelik olarak düzenlenip

gerçekleştirilir ve bu üç ana amaçtan daha çok hangisine yönelik ise ona göre bir nitelik kazanır.

Genel, amatör ya da yaygın ve mesleki (profesyonel) amaçlı sanat eğitiminin nitelikleri, aralarında belli ortak-temel noktalar bulunmakla birlikte, birbirlerinden oldukça farklı özellikler gösterir. Bu bakımdan, sanat eğitimi, “genel sanat eğitimi”, “yaygın sanat eğitimi” ve “mesleki sanat eğitimi” olmak üzere üç ana türe ayırmak ve bu ayırma göre incelemek doğru olur.

1.1.4.1. Genel Sanat Eğitimi

Genel sanat eğitimi, iş-meslek, okul, bölüm, kol-dal ve program ayrımı gözetmeksizin, her düzeyde, her aşamada, herkese yönelik olup, sağlıklı, dengeli ve mutlu bir ‘insanca yaşam’ için gerekli asgari ortak genel sanat kültürünü kazandırmayı amaçlar (Uçan, 1990:101).

Genel sanat eğitiminin, özellikle görsel eğitimin okul öncesinden başlaması daha doğru olacaktır. Çünkü insanın doğayı tanıdığı ve kişiliğinin biçimlenmeye başladığı yıllar bu dönemdir. En geniş kapsamlı öğretim alanı okuldur. Okullarda, gerek kuramsal alana ilişkin bilgiler bağlamında, gerekse uygulamalı çalışma alanlarında, eğitimci ile eğitilen birey arasında kurulacak doğru anlamlı ilişkiler gelişimi yönlendirecek, hızlandıracaktır (Kırıçoğlu, 1990: 53). Bu gelişim sürecinin en önemli amacı, her insanda var olan yaratıcılık yetilerini yeteneğe dönüştürmek ve yaratıcılığı rastlantıya bırakmamaktır (Kavcar, 1990:265). Özellikle çocuğun kişilik gelişimi üzerindeki etkileri iyi değerlendirilmelidir. Bu dönemde çocuğun estetik beğeni, bireysel farklılıklarını ortaya çıkarıcı, yaratıcılık ve yapıcı kişilik gelişimine katkı sağlayacak şekilde düzenlenmelidir. Bireysel farklılıklar da dikkate alınarak kendilerini hangi sanat dalı ile daha iyi ifade edecekleri tespit edilmelidir (Tuna, 2004:30).

Ortaokul ve lise evrelerinde devinışsel, duyuşsal ve bilişsel davranışlar arasında belirli bir denge kurulmasına özen gösterilen genel sanat eğitimi, ortaöğretim ve yükseköğretim evrelerinde bireyin “asgari ortak-genel sanat kültürü”nü çeşitlendirip zenginleştirirken ve bu zenginleştirmeye birlikte geliştirirken, giderek, daha çok bilişsel ve duyuşsal ağırlıklı bir niteliğe bürünür (Uçan, 1990:101).

1.1.4.2. Yaygın Sanat Eğitimi

Yaygın eğitim örgün eğitim sistemine hiç girememiş ya da bu eğitimin herhangi bir kademesinde bulunan veya herhangi bir kademesinden ayrılmış fertlere belli bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak, değişik hayat şartlarına uyumun sağlanabilmesi için hayat boyu yapılan eğitim ve öğretimin tümüdür. Yaygın eğitimin esas amacı kişiye zamanın gerektirdiği bilgi ve beceriyi kazandırarak onun ekonomik ve sosyal yönden daima dinamik kalmasını sağlamaktır (Doğan, 1997:13).

Yaygın sanat eğitimi, sanata ya da sanatın belli bir dalına amatörce ilgili, istekli ve yatkın olanlara yönelik olup, etkin bir sanatsal katılım, zevk ve doyum sağlamak ve bunu olabildiğince sürdürüp geliştirmek için gerekli sanatsal davranışlar kazandırmayı amaçlar.

Yaygın sanat eğitimi, herhangi bir düzeyde herkes için zorunlu değildir; tam tersine ilgi, istek ve yatkınlık ile etkin bir katılım için gerekli fırsat ve olanaklara bağlı olup, seçmelidir.

Yaygın sanat eğitimi, ilköğretim ve liselerde daha çok, eğitsel sanat kol çalışmaları, seçmeli sanat dersleri, kursları, çalışmaları ve uygulamaları ile isteğe bağlı sanat etkinlikleri ve yarışmaları yoluyla gerçekleşir. Üniversitelerde ise bunlara benzer durum ve ortamların yanı sıra, serbest ya da boş zamanları değerlendirmek amacıyla isteğe ve gönüllü katılıma bağlı olarak yürütülen bireysel ve toplu sanat çalışmaları yoluyla gerçekleşir.

Öte yandan amatör sanat eğitiminde, örgün olmayan, yani “yaygın eğitim” denilen boyut da büyük önem taşır. Bu çerçevede, sanatla ilgili belli resmi, özel ve gönüllü kuruluşların ve kişilerin amatörlere yönelik olarak düzenledikleri kurslar, özel dersler, bireysel ve toplu çalışmalar, konserler, sergiler, festivaller, şöenler, yarışmalar vb. etkinlikler özengen sanat eğitiminde oldukça ağırlıklı bir yere ve konuma sahiptir.

Yaygın sanat eğitiminde daha çok sanatı izleyip görerek/ dinleyerek tüketen ya da kullanan kitleler yerine, sanatı herhangi bir parasal ya da maddi karşılık beklemezsin, yalnızca zevk ve doyum sağlamak için ‘yaparak-yaşayan’ ve bunu kendisi için adeta bir yaşam tarzına dönüştüren sanatseverler ve amatör

sanatçılar yetiştirmeye yönelik bir strateji uygulanır. Sanatsal öğrenmenin son derece kalıcı olduğu bu durumda, bireyin ilgisi, isteği, yatkınlığı ve yeteneği doğrultusunda ve ölçüsünde gelişerek sanatsal katılımda bulunması ve sanatsal doyum sağlanması esastır. (Uçan, 1990:101).

Rinpoche yaygın eğitim kavramına: “Örgün eğitim beynin mantıksal, bilişsel ve entelektüel bölümünün nasıl kullanılabileceğini öğretirken, yaygın eğitim aklın sezgisel, duygusal, içgüdüsel, sanatsal ve bilinçaltı yönlerine doğru yaklaşım konusunda yardımcı olmaktır. Yaygın eğitimin örgün eğitim sistemine entegrasyonu ile beynin hem sol hem de sağ yarımküreleri uyumlu bir şekilde geliştirilir. Yaygın eğitim; kontrol edilemeyen duyguları ve psikolojik rahatsızlıkları kontrol altına almada ve zorluklara çözüm bulmada yardımcı olması ve farklı bir perspektif kazandırması nedeniyle yaşamın her aşamasında toplumdaki bütün guruplar için büyük önem arz etmektedir.” şeklinde yaklaşmıştır (Oktay, 2003:5).

1.1.4.3. Mesleki Sanat Eğitimi

Mesleki sanat eğitimi, sanat alanının bütününü, bir kolunu ya da dalını, o bütün kol ya da dal ile ilgili bir işi meslek olarak seçen, seçmek isteyen, seçme eğilimi gösteren, seçme olasılığı bulunan ya da öyle görünen, sanata belli düzeyde yetenekli kişilere yönelik olup, kolun, dalın işin ya da mesleğin gerektirdiği sanatsal davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlar (Uçan, 1990:101).

Aynı zamanda alan dallarda, sektörün ihtiyaçları bilimsel ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda gerekli olan mesleki yeterlikleri kazandıran nitelikli meslek elemanlarını yetiştirmek amaçlanmaktadır (MEGEP, 2006:5).

Sanatçılık (sanatsal yaratıcılık- yorumculuk)eğitimi, sanat bilimcilik eğitimi, sanat öğretmenliği (eğitimciliği) eğitimi, sanat teknolojluğu eğitimi, mesleki sanat eğitiminin başlıca türlerini oluşturur.

Mesleki sanat eğitimi görececek kişide, öncelikle, seçilen kol, dal, iş ya da mesleğin gerektirdiği boyutlarda ve asgari yeterlikte olmak üzere belirli bir yetenek düzeyi ve kapasitesi aranır. Söz konusu yetenek düzeyi ve kapasitesi belli bir tercih ve ön kayıt sonrası yapılan yetenek sınavında gerçekleştirilen “sınama-eleme-sıralama-seçme” ve bunları izleyen “yerleştirme işlemleriyle belirlenir.

Mesleki sanat eğitimi, genellikle örgün eğitim kurumlarında ya da bu kurumlardakine benzer ortamlarda gerçekleştirilir. Bazı (özel) durumlarda, bazı dallarda çok erken yaşlarda başlamakla birlikte, genellikle, ilköğretimin son yıllarındaki yönlendirmelere de bağlı olarak, ortaöğretimde belirginleşir ve yükseköğretimde kesin biçimini alır. Alan bilgisi, genel bilgi ve meslek bilgisini birlikte kapsayacak şekilde programlanır(Uçan, 1990:101). Program, mesleki ve teknik eğitim alanında diplomaya götüren ortaöğretim kurumları ile belge ve sertifika programlarının uygulandığı her tür ve derecedeki örgün ve yaygın mesleki ve teknik eğitim- öğretim kurumlarında uygulanmaktadır (MEGEP, 2006: 6). Programlarda, ortaöğretimden yükseköğretime doğru gidildikçe alan ve meslek bilgisine daha çok önem verilir.

Hangi düzeyde olursa olsun mesleki sanat eğitimi, bu iş için yetiştirilmiş ehil ve yetenekli kişilerce yürütülür. Mesleki sanat eğitiminde sanatı bizzat yaparak yaşamamanın ötesinde, onu bilgili, bilinçli, düzenli-planlı-yöntemli, kurallı ve profesyonel anlamda yeterli olarak yaratan, yorumlayan, kuramlayan, araştıran, uygulayan ve öğreten sanatçı, bilimci, eğitimci, teknolog yetiştirmeye dönük bir strateji uygulanır. Bu uygulamalarda bireyin ilgisi isteği, yatkınlığı-yeteneği doğrultusunda ve ölçüsünde gelişip doyum sağlaması değil, onun ötesinde, kolun, dalın, işin ya da mesleğin gerektirdiği biçim, kapsam ve düzeyde hazırlanması, biçimlenmesi, uzmanlaşması gelişmesi ve yetkinleşmesi esastır (Uçan, 1990:101).

Yukarıda bahsi geçen genel, yaygın ve mesleki sanat eğitimi arasındaki ortak özellik, her üçünün de “estetik yaşantılar” üzerine kurulması, estetik yaşantılar üzerine temellenmesidir. Aralarındaki temel farklılık ise ilkinin “zorunlu” ikincisinin “gönüllü” üçüncüsünün “koşullu” olmasıdır (Güleç, 2001:7).

1.2. SANAT EĞİTİMİNİN TARİHÇESİ

1.2.1. Avrupa’da Sanat Eğitimi

Sanatın insanlık tarihi ile yaşıt oluşu, sanat eğitimi için de geçerlidir, çünkü sanatın olduğu yerde bir anlamda sanat eğitimi de vardır. İlkçağ düşünürlerinden Sokrates’in sorup buldurma yöntemiyle yaptığı ikili konuşmalar ya da Mısır’da firavun mezarlarını resimleyen ustaların yardımcılara öğrettikleri

ve Rönesans sanatında usta-çırak geleneği sanat eğitimi bağlamında düşünülebilir. Ancak, genel eğitim kapsamında sanat eğitimi, kent kültürü ile ilgili bir olgudur.

“Sanat eğitimi” kavramı 19. yüzyıl başlarında Avrupa’da ortaya çıkar. 19. yüzyılın yarısından sonra ise, önce endüstrileşme sürecinde başta giden ülkelerde olmak üzere geniş kitlelerde etkili olur ve genel eğitim sistemi içinde önemli bir konuma gelir (www.kultur.gov.tr, 2008).

20. yüzyılın başında bilim ve teknoloji, toplumsal yaşam standartlarında önemli değişimleri getirirken, “Sanat Eğitimi” konusundaki yeniliklerin uluslar arası boyutta yaygınlaşması ile 1900 Paris, 1904 Berlin, 1908 Londra ve 1912 Dresden Kongreleri ile sanat eğitimi ve sorunları yeniden gündeme getirilip Reform programları uygulanmaya konulmuştur (Bozkuş, 1993:40).

20. yüzyılın sanatı öteki yüzyıllara nazaran geçmişi daha fazla bulan, keşfeden bir yüzyıl sanatı olarak görülmektedir. Bu yüzyılda tarih, sanat tarihi ve arkeoloji alanlarında büyük aşamalar kaydedilmiştir. Ayrıca 20. yüzyılın başlarında bir “geçmişten kurtulma” çabası da yaşanmıştır. Örneğin kalıcılığın reddedilmesi bu dönemin karakteristiklerindendir. Bu dönemde pek çoklarının geçmiş ve gelenekle ilgili bir kopuş çabası olduğu söylenebilir. Bu konuya bağlı olarak 20. yüzyılda sanat üreticilerinin gözden uzak tutamayacağımız, sanat-para, sanat-iktidar ilişkilerini kendine özgü bir biçimde geliştiğini görmekteyiz. Sanatla zanaat arasındaki uzaklık da bu dönemde yeniden daralma eğilimine girmektedir.

20. yüzyılda dünyada sanat alanında atılan adımların etkileri sanat eğitimi alanında da kendisini göstermiş, kalıbını zorlayan yeni açılımlar gündeme gelmiştir. Bu açılımlarda önemli nokta öğrencinin inisiyatif kullanması veya başka bir deyişle öğrencinin öne çıkmasına olanak sağlayan sistem önerilerinin gündeme gelmesidir.

Bu uygulama önerilerinden önemli birisi de hiç şüphesiz ülkemizde de uygulama alanı bulmuş olan ‘Bauhaus’ tecrübesidir (Türkdoğan, 2002:152).

BAUHAUS

Endüstri devrimi ile birlikte toplumsal gereksinimler neticesinde John Ruskin (1819–1900) ve William Morris’in (1834–1896), sanatın günlük yaşama girmesi yönünde çalışmalarda bulunduğunu görürüz. İngiltere’deki bu gelişmeleri

Almanya'daki sanatçı ve iş çevreleri yakından izliyordu. Alman ressam Peter Behrens (1868–1940) bu görüşleri Almanya'ya taşıdı. Prusya Kültür Bakanlığı Hermann Muthesius'u (1861-1927) İngiltere'ye gönderdi. Muthesius, yedi aylık incelemeleri sonunda Almanya'ya dönerek çalışmalarına başladı. Çalışmalar Gropius'un 1919 yılında Saksonya Tatbiki Sanat Okulu ve Saksonya Güzel Sanatlar Yüksek Okulunun yönetimine getirilmesine kadar sürdü. Gropius bu iki okulu birleştirerek ünlü Bauhaus okulunu kurdu. Yeni okul Alman endüstrisinin sorunlarına çözüm aradı. Hazırlayıcı Öğretim (Temel Sanat Eğitimi), Teknik Öğretim (Mesleki Temel Sanat Eğitimi), Strüktrel Öğretim (Mesleğe Yönelik ve Proje Çalışmaları) gibi üç ana bölümde verdiği eğitim öğretimle sanatla zanaatın yaklaşmasını sağlarken yarar ilkesi doğrultusunda ürünler verildi.

Bauhaus kısa sürede önemli sanatçıları bünyesine topladı. Lyonel Feininger, Gerhard Marcks, Johannes Itten, Georg Muche, Oskar Schieminer, Paul Klee, Lothar Scheyer ve Wassily Kandinsky ortak çalışmalar yaptılar. Amaçları sanat yoluyla kitlelerin sorunlarını dile getirmek ve yine sanatla bu sorunlara çözüm üretmektir. Uygulamalı sanatlarla, güzel sanatlar arasındaki duvarı kaldırarak her iki alanın etkileşimini sağlarken her sanatsal faaliyet ve ürünün sosyal bir amaca yönelik ve fonksiyonel olmasını istediler (Ünver, 2002: 15).

Bauhaus mimaride olduğu kadar endüstriyel tasarım ve şehir planlama gibi konularda yenilikler getirmiş, yeni bir mimari akım yaratarak, sanatın tüm dallarını etkilemiştir.

Bauhaus'un kuruluşundaki ilk hedef kombine bir mimarlık okulu, zanaat okulu ve güzel sanatlar akademisi yaratmaktır. Savaş sonrası Gropius'a göre yeni bir mimari stil başlamalıydı. Daha fonksiyonel, ucuz ve kalıcı ürünlerin üretildiği bir stil. Böylece Gropius sanat ve zanaatı birleştirerek, fonksiyonel ve sanatsal ürünler yaratmak istiyordu.

Bauhaus'a göre mimarlık, ressamlık, heykeltıraşlık ve zanaatkârlık iç içe olmalıydı. Walter Gropius; sanatçıyı, zanaatkârın yücresi olarak görürdü.

Bauhaus'un temelinde sanatsal ve uygulamalı öğretim yatıyordu. Her öğrenci kendi seçtiği çalışma atölyesine katılıp bitirdikten sonra, mecburi hazırlık

kursunu tamamlamak zorundaydı. Böylelikle temel zanaat bilgisi, tasarım parametreleri ve uygulama bir araya getirilmişti.

Makina Bauhausçular tarafından pozitif bir eleman olarak değerlendiriliyordu. Bu sebeple endüstri ürünleri tasarımına da önem veriyorlardı. Temel tasarım dersi fikri ilk burada oluşmuş ve günümüzde dünyadaki çoğu mimarlık okullarınca benimsenmiştir. Bauhaus da nesnel yaklaşım benimsenmişti. Okula gelen öğrencilerin öğretmenlerini, birini ya da bir stili taklit etmeleri yerine kendi yollarını bulmaya teşvik ediyorlardı (www.wikipedia.org, 2008).

Bauhaus etkisinin olduğu 1930'lu yıllarda milliyetçilik fikirlerinin artması, ifade yetileri ve yaratıcı gücün geliştirilmesine ağırlık verilmesine neden olurken, yabancı sanat etkinliklerine kayılması engellendi. Sanat dersi öğretmenleri topluma özgü sanat ve kültür değerlerinin bekçileri olarak yetiştirildiler (Ünver, 2002:15).

Batı Alman okullarındaki estetik eğitimin temel işlevi konusundaki genel görüş ise çevreye olan duyarlılık zayıflığının giderilmesi yönündedir. Buradaki diğer önemli konu da, çevredeki doğal boş alanların giderek azalması ve konuyla ilgili beklentilerin bir sonuç getirmemesi olarak görülmektedir. Buna karşın topluma televizyon, bilgisayar ve büyük prodüksiyonlarla sunulan birincil görsel olguların arzı, önemli ölçüde artış göstermekte; bu ise kişinin kendini geliştirmesine hemen hemen hiç imkân tanımamaktadır (Buyurgan, 1996).

Bauhaus okulu kapatıldıktan sonra Bauhaus öğretmenlerinin çoğu Amerika'ya gitmiş ve Bauhaus ekolünü tüm dünyaya yaymıştır. Bunlardan Walter Gropius, Harvard mimarlık okulunda, Mies Van der Rohe Illinois Yüksek Teknoloji Enstitüsü'nde öğretmenliğe devam etmişlerdir. Mies Van der Rohe'un bu okulda düzenlediği eğitim programı tüm dünya okulları tarafından kopyalanmıştır (www.wikipedia.org, 2008).

20. yüzyılın ikinci yarısındaki hızlı iletişim ve teknolojik gelişimle beraber eğitim sistemleri de kendini yenilemek durumunda kalmış, eğitime yeni fonksiyonlar yüklenirken, programlarda da değişiklikler olmuştur. Değişen şartlar ve yeni olgular insan ihtiyaçlarını da değiştirmişmiş, bu değişiklikler eğitime doğrudan yansiyarak amaç, muhteva, metot, teknik, araç-gereç değişikliğini beraberinde getirmiştir (Uysal, 1996:46).

1976 yılında İngiltere’de Craft Design ve Teknoloji dersleri “C.D.T.”adı altında birleştirildi. Almanya’da da her eyalette değişik adlarda bu ders uygulandı. Kimilerinde Se-miotik (Gösterge Bilim), kimilerinde sibernetik (Çözüm Bilim) adı altında birleştirildi. Kimi eyaletlerde de (Resim-İş-Teknik) Tasarım adı altında bütünleşti. Kimilerinde de aynı kaldı ama içeriği değiştirildi (Telli, 1996:43).

1930-1960’lı yıllar arasında ‘Özgür anlatım’, ‘Doğal gelişim’ (Lowenfeld ve Brittain, 1947), ‘Yaratıcılık’ programların her ülkede vazgeçilmez hedefleri haline gelmişti. Bu dönemde uygulanan sanat eğitimi programları ‘Yaygın’ olarak tanımlanabilir (Beittel ve Mattil, 1961). Kapsamlı ve çok amaçlı sanat eğitimi kurumları o dönemin ürünleridir.

Çoğunlukla eğitimciler (Arnheim, 1960) uygulamalı çalışmaların görsel algı gelişimi ve duygusal ayırmsama süreci ile gelişebileceğini savunuyorlardı. 1960’lı yıllara kadar ulaşan bu görüşlerin etkisi bugün de sürmektedir. 1960’lı yıllarda sanat eğitime yeni bir bakış açısı getirildi. O yıllarda ilk kez sanatın öğretiminden söz edilmeye başlandı. Bu bilişsel yaklaşım daha sonra sanat eğitiminde disiplin odaklı programları gündeme getirdi. Bu yaklaşım, sanat eğitiminde estetik, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve uygulamalı çalışmaları bir arada öğretmeyi hedefleyen kapsamlı programlara doğru gelişti.

Eisner (1972) sanatın bir bilişsel gelişim olduğunu savunuyordu. Disiplin odaklı sanat eğitimi yirmi yılı aşkın bir süre içinde bütün dünyada yaygınlık kazandı. Edmund Feldman (1970), sanat eğitime tanımlama, çözümleme, yorum, yargı olarak aşamalar içeren araştırıcı sanat eleştirisi olarak bilinen bir eleştirel düşünce sistemi getirdi. Bu kuramı, Louis Lankford (1992) dört belli başlı sanat kuramı ile ilişkili estetik araştırmalar yönünde geliştirdi. Michael Parsons (1987) estetik görüş aşamalarını, Mary Ericson (1983) sanat tarihsel anlayış aşamalarını saptadı. John Michael (1983) gençlerin sanat yapma yönelimlerini Lowenfeld’in düşüncesini temel alarak sınıflandırdı.

İnsan gelişimi alanında, Howard Gardner (1984) ‘Çok yönlü zekâ’yı ortaya attı. David Feldman (1974) Evrensel’den Tikele olan gelişme yaklaşımını, yetenekli, özel çocuklar üzerinde yaptığı araştırma ile Tikelden Evrensele olarak yeniden düzenledi.

Wilson'lar (1977) ortaya attıkları kopya kuramı ile eski tabuları yıktılar. Antropolojide ve sosyolojide yeni gelişmelerle çok kültürlü sanat eğitimi, sanat ve toplum ilişkisi araştırmaları çalışmalarda başat oldu (McFee, 1986). Bu bağlamda kültürel okur-yazarlık önem kazandı. Gilbert Clark ve Enid Zimmerman (1987) yetenekliler için bir program önerdiler. Yaşam boyu öğrenme, beşikten mezara sanat öğretimi yaygınlaştı (www.yok.gov.tr, 2008).

1989 ve 1990 yıllarında toplanan sekiz Avrupa ülkesi temsilcileri özellikle ortaöğretim düzeyindeki sanat eğitime yönelik kavram ve yapılacak reformları görüşmüşlerdir. Bu kavramlar şunlardır (Ünver 2002:7):

Sanat Yoluyla Eğitim: Bu görüş sanat eğitime, öğrenme kapasitesini geliştiren bir unsur olarak bakar. Son yıllarda yapılan bilimsel çalışmalar görme, işitme, el işleri ve beyin arasındaki ilişkiyi kuran merkezlerin beynin en büyük alanını oluşturduğu ve son derece geniş potansiyeli olduğunu göstermiştir.

Sanatta Eğitim: Temel Sanat Eğitimi olarak da adlandırılabilir bu kavram, sanat eğitimi daha sonra sanatta yetkinleştirmeye götüren temel eğitim olarak görür. Sanatsal elemanları tanımak, bu elemanların sonsuz derecede sanatsal anlatımını sağlayabileceğini yaşayarak öğrenmek, gerek sanat eğitimi gerekse sanatsal yaratma süreci için gereklidir.

Sanat İçin Eğitim: Sanatı anlamaya ve takdir etmeye yönelik bu yaklaşım ülkelerde sanata ilgiyi arttırmayı amaçlamaktadır. Sanat eğitiminin önemli amaçlarından birisi olan sanat tüketicisi yetiştirilmesi, sözü edilen amaçla çakışmaktadır.

Sanat ve Hobi: Boş zamanların değerlendirilmesinde, estetik boyutu olan bir yaşam tarzının oluşturulmasında etkinliği olan sanat eğitimidir.

Avrupa Konseyi'nin 1990 Mayıs'ında Donaveschingen'de öğretmenler için düzenlediği "Avrupa'da Sanat Eğitiminin Genel Eğitimdeki Yerine İlişkin Yeni Eğilimler" konulu 47. seminerindeki tavsiye ve önerileri şöyledir (Buyurgan, 1996:34):

1. Sanatsal ifadenin temel ve eşdeğer olduğu görülüp önemsenmelidir; teknikler sanatsal ifadenin sadece gereçleri olarak görülmelidir.

2. Sanat eğitimi, diğer kültürlerle açılmayı özellikle kolaylaştırdığından, bu eğitimin ırkçılığa karşı savaşıma ve yaşanan belirli bir ülkede oturan farklı halkların birleşmesi davasına katkıda bulunması beklenir.

3. Sanat eğitiminin etkinlik ve niteliğini yükseltmek için düzenlenen hizmetiçi eğitimin ayrılmaz bir parçası haline getirilmelidir.

4. Proje çalışması etkinliklerin merkezini oluşturmali ve branşlar üstü bir konuma sahip olmalıdır. Bilgi edinimi ve know-how önemli öğrenim hedefleri olarak algılanmalıdır.

5. Sanat eğitiminin ve dersin öğretim elemanlarının (diğer alan ve elemanlarla) eşit haklara ve eşit düzeylere sahip olduğu fikri benimsenmelidir.

6. Sanat eğitimi, zorunlu temel eğitim süresince, tüm öğrenciler için ders olarak konulmalıdır.

7. Sanat eğitimi, gözün, kulağın, vücudun, jestlerin ve dilin eğitimini kendine hedef olarak seçmelidir.

8. Sanat eğitimi, mimarlık, görsel-işitsel medya, dans gibi diğer sanatsal alanlara açılmalıdır.

9. Sanat eğitimcisinin önemi ve hizmetiçi eğitimi, kesin olarak pedagojik ve sanatsal profesyonelliğe yönelik olmalıdır.

10. Sanatçılarla, derste ve ders için yapılan ortak çalışmalar, bir sözleşmeyle güvenceye alınmalıdır.

11. Hedeflenen reform çalışmalarına ebeveynler, grup ve dernekler de katılmalıdır.

12. Aynı şekilde radyo ve televizyon da, gençliğin duyarlılaştırılması ve yetişmesi için devreye girmelidir.

13. Bu görevler için, her ülkede, Avrupa Konseyi'nin ilişki kurabileceği bağımsız bir kişi atanmalıdır.

1.2.2. Türkiye’de Sanat Eğitimi

Ülkemize sanatın örgün eğitime girmesi 18. yüzyılda olmuştur. Sanat eğitiminin bugün geldiği bu noktayı ve olması gereken konumunu tespit

edebilmek için gelişim seyrini Cumhuriyet öncesi ve Cumhuriyet dönemi olmak üzere iki döneme ayırabiliriz.

1.2.2.1. Cumhuriyet Dönemi Öncesi Sanat Eğitimi

Türklerde sanat, İslâm dininin biçimlendirdiği minyatür, tezhip ve hat sanatları olarak sarayın desteği ile gelişen bir yapı gösterir. Usta-çırak geleneği ile sürdürülen bu sanatlar el yazması kitaplarda yer alır.

Osmanlı döneminin en ihtişamlı yılları olan on beş ve on altıncı yüzyıllarda gerek mimaride, gerekse hat, minyatür, tezhip gibi güzel sanatlarda büyük sanatçılar yetişmiş, muhteşem ve özgün mimarlık ve sanat eserleri meydana getirilmiştir. Bunda hiç şüphesiz ki sanata ve sanatçıya devletin verdiği önem ve desteğin yanı sıra halkın gösterdiği ilginin de büyük rolü olmuştur. Saray okullarında ve medreselerde sanatçılar için ayrılan mekânlar ve onlara sunulan imkânlar, kendilerini ve öğrencilerini yetiştirecek eğitim ortamını da beraberinde getirmiştir (Özsoy, 1996:39).

Sanat eğitimin gerekliliği ise, Osmanlı Devleti'nin ordusunu güçlendirmek amacıyla batıya yönelmesi ile 18. yüzyılın başlarında ortaya çıkar. Bir yüzey sanatı olan minyatür, nesneleri ve doğayı gerçekçi yansıtamadığı için eğitimde yer alamaz. Batılılaşma hareketi kapsamında askeri mühendis okullarının programına resim ve perspektif derslerinin konması (1847), Üçüncü Selim, İkinci Mahmud, Abdülmecit ve Abdülaziz dönemlerinde sanata önem verilmesi bu yöndeki ilk adımlar olarak belirtilebilir (www.kultur.gov.tr, 2008).

III. Selim zamanında kurulan Mühendishane-i Berr-i Hümayun (Mühendis Okulu)- 1795 programında resim derslerine yer veren ilk resmi kurumdur. 1834 yılı itibarı ile de Mekteb-i Harbiye-i Şahane (Harp Okulu)'de batı tarzı resim dersi verildi. Resim dersi ağırlıklı olmamakla birlikte, Avrupa tarzı çalışan ve Türk Resmi'nin yönünü değiştiren ressamalar bu kurumdan mezun oldular. Bunlar, Türk Primitifleri olarak anılan Hüseyin Giritli, Ahmet Bedri ve Fahri Kaptan imzalı ressamlardır. Gerek bu okullarda gerekse meslek okullarıyla örgün eğitime giren sanat eğitimi daha çok terbiyeyi mahiyette verilmiştir (Ünver, 2002:17).

Bu okullardaki resim dersi etkinlikleri, her ne kadar askerî amaçlı bir haritacılık ya da teknik resim niteliğinde bile olsa, sanat eğitimi bakımından

zemin hazırladığı söylenebilir. İlk olarak 1835'te resim eğitimi için Mühendishane-i Berri-i Hümayun'dan yurt dışına gençler gönderilmeye başlanmış ve 1851–1852 öğretim yılından başlayarak mezunlarına altı yıl süre ile “Ressamlar sınıfı” gibi bölümlendirmeye giderek resmin gelişmesinde bir alt yapı olmuştur (Alakuş, 2003:47). 1835 yılında uygulamaya konulan bu program gereğince, Viyana, Berlin, Paris ve Londra'ya iki yıl içinde on iki kişi gönderilmiştir. Bu yetenekli gençlerden ferikliğe yükselen İbrahim Paşa Viyana'da, Tefik Paşa ise Paris'te eğitim gören ressamlardır. 1838'de Viyana'ya yedi, Paris'e üç öğrencinin gönderildiği ve bu uygulamanın sürekli olarak ele alındığı görülmektedir (Tansuğ, 1991:54).

1835'den beri Paris'te öğrenim görmek üzere gönderilen öğrencilerin belirli bir disiplin altında çalışmaları ve birbirleriyle iletişim kurarak ulusal benliklerini yitirmemeleri için 1860'da Paris'te Mekteb-i Osman-i adı altında bir okul kurulmuştur (Artut, 2001:73). Bu okulda elli atmış civarında öğrenci bulunuyordu. Okulun Fransız öğretmenleri arasında Rolobens resim derslerini yürütmüştür. 1861'de Paris'e gönderilen öğrenciler arasından, Süleyman Bey ve Ahmet Ali (Şeker Ahmet Paşa) da vardır. 1874'de okulun kapatılma nedeni, öğrencilerin sıkı disiplin altında Fransız toplumundan tecrit edilmeleri zorunluluğudur. Öğrencilerin iyi yabancı dil öğrenememeleri, bundan şikâyetleri sonucunda yurda geri çağırılarak cezalandırılmaları başlıca sorun olmuştur (Tansuğ, 1991:55).

Mühendishane-i Berri Hümayun'un (Kara Harp Okulu) yanında 1831'de Bahriye (Deniz Harp Okulu) gibi okullardan da batı tarzında resim yapan ilk önemli sanatçılar yetiştirmiştir. Bu okullardan Harbiye'de 1846–1887 yıllarında, Fransız uyruklu ressamlar ders vermişlerdir. 1850'li yıllarda Harbiye, “Menşe-i Muallimin” adı altında bir statüye layık gördükleri bazı öğrencileri, askeri ve bazı sivil okulların resim dersi gereksinimlerini karşılamak üzere öğretmenler olarak yetiştirmişlerdir (Altinkurt, 2005:126).

İlk Türk ressamlar, Mühendishane ve Harbiye'de okumuş subaylar arasından çıktığından, bu okulların aynı zamanda Türkiye'deki resim öğretimi veren ilk kurumlar olmalarından ve mezunlarının resim öğretmeni olarak görevlendirmelerinden dolayı Türkiye'deki sanat eğitimi ve öğretiminde çok

önemli görevler üstlenmişlerdir. Güzel Sanatlar Akademisi kurulana dek ve sonraki yıllarda bir süre daha, okullarda resim dersleri bu öğretmenlerce yürütülmüştür (Alakuş, 2003:47).

Tanzimat döneminde kurulmaya başlanıp sonra çoğalmaya başlayan Rüşdiyelerin iyi bir öğretim düzeyini yakalayabilmeleri, iyi yetişmiş öğretmenlerin varlığına bağlı idi. Bu amaçla “Öğretmen Okulları” işlevi ile ilk defa 1848’de “Darülmualimin-i Rüşdi” açılmıştır. Bu açılış, Akyüz’ün belirttiği gibi Türk eğitim tarihinde ve Tanzimat döneminde, sivil okullar açılmasına öncülük etmesi anlamında çok önemli bir olaydır (Akyüz, 1997:154). 1862’de açılan “İlköğretmen Okulu” ve 1870’de açılan “Kız Öğretmen Okulu” da Tanzimat döneminin yeni anlayışla öğretmen yetiştiren kurumlarından. Tüm bu öğretmen okullarında, içinde resim derslerinin de bulunduğu batılı anlamda modern programların uygulandığı görülür. Çağdaş batı uygarlığını örnek alan kültür değişimi sürecinde sivil okulların da açılmaya başlandığı bu dönemde “İstanbul’da Galatasaray Mekteb-i Sultanisi (1869), Darüşşafaka Lisesi (1873) gibi okullarda Batı dili öğreniminin yanı sıra, resim derslerine de ağırlık verilmiştir” (Tansuğ, 1993:53).

1882 yılında kurulmuş olan ve sanatçı yetiştirmeyi hedefleyen ilk kurum olan Sanayi-i Nefise Mektebi Âlisi (Güzel Sanatlar Akademisi), 2 Mart 1883 yılında İstanbul’da açılır. Bu akademi Türkiye’de bütünüyle sanat eğitime yönelmiş en eski ve en köklü sanat eğitim kurumudur (Kavcar, 2003:43).

Sanayi-i Nefise mektebinin resim atölyelerinde yapılan çalışmalar, Türkiye’deki resim eğitiminin akademik bir disipline sokulması yönünden bir aşamadır. Bu dönemde figür ve portre çizimlerine önem verilmiştir. Sanayi-i Nefise’de heykel ve mimarlık eğitimi için, yabancı mimar ve heykeltıraşlar görev almışlardır (Altinkurt, 2005:127).

İlk ve orta öğretimde ise önce Hüsn-i Hat (Güzel Yazı) dersi, sonra Resim, Elishleri ve Müzik dersleri 19. yüzyılın sonlarında programlara girer. Öğretmen yetiştirme alanında da Meşrutiyetle (1908) birlikte bazı olumlu gelişmeler görülür.

Türkiye’de resim öğretiminin geliştirilmesinde İstanbul Erkek Öğretmen Okulu olarak bilinen İstanbul Darülmualimin’in de payı büyüktür. Bu okul

özellikle 1909 yılında Mustafa Satı Bey'in müdürlüğü ve sanat ile eğitimi birleştirmede öncülüğüyle bilinen İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun öğretmenliği döneminde resim eğitimine büyük katkılar sağlamıştır. Satı Bey, bu görevi sırasında okul programına resim ve eliş derslerini koymuş, okul müzelerini kurmuş, toplumda herkesin öğretmen olabileceği düşüncesine karşı çıkarak, öğretmenliğin özel yeteneklere dayanan bir meslek olduğunu savunmuştur (Akyüz, 1997:265).

Kızların henüz Sanayi Nefise Mektebi Âlisi'ne kabul edilmedikleri bir dönemde, ilgili resmi makamlara başvurarak yoğun girişimlerde bulunan ve 1914'de bu isteklerini karşılamak üzere kurulan İnas Sanayi Nefise Mektebinin müdireliğine atanan Mihri Müşfik (ya da Mihri Besim) Hanım, XX. Yüzyıl Türk resim tarihinin, akıbeti pek çok kimse tarafından bilinmeyen en ilginç simasıdır. Mihri Müşfik Hanım'ın Türkiye'de başlattığını söyleyebileceğimiz olaylardan biri de, ilk kez çıplak kadın modeli kız atölyesine girmesidir (Tansuğ, 1991:137).

II. Meşrutiyet'te 1913'te çıkartılan "İlköğretim Geçici Kanunu" ile altı yıl olarak zorunlu kılınmış olan ilköğretim programında olduğu gibi, ortaöğretim anlamındaki Erkek ve Kız Sultanilerinde de resim dersine yer verildiği görülmektedir. Rüstiye ve İdadilerdeki resim derslerinde litografi (taşbaskı) tekniğiyle figürlü figürsüz modeller ve manzaralardan kopyalar yapılırken ezber ve hayalden resimler ya da doğaya bakılarak resimler yapılamazdı. Buna karşın günümüz Mesleki ve Teknik liselerine benzer özellikteki sanayi mekteplerinde ise, geometrik motifler ve özellikle arabesklere dayalı programlar yürütülmekteydi (Özsoy, 1996:114).

1.2.2.2. Cumhuriyet Dönemi Sanat Eğitimi (1923-2007)

Türkiye Cumhuriyeti kültürel temeller üzerine kurulmuştur. Yeni devletin kurucusu büyük önder Atatürk sık sık kültürün ve sanatın insan hayatındaki önemini vurgulamıştır. Atatürk 1923 yılında yaptığı bir konuşmada bu konu ile ilgili görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir: *"İnsanlar olgunlaşmak için bazı şeylere muhtaçtır. Bir millet ki resim yapmaz, bir millet ki tekniğin gerektirdiği şeyleri yapmaz; itiraf etmeli ki o milletin ilerleme yolunda yeri yoktur. Hâlbuki bizim*

milletimiz, hakiki özelliği ile medeni ve ileri olmaya layıktır ve olacaktır.” (İlhan, 1993:50).

Cumhuriyet döneminde sanat eğitimi, çağdaş insan yetiştirmedeki önemi bilinerek ele alınır ve Cumhuriyet gerçek anlamda kültürel temeller üzerine kurulur. Bu dönemde hedeflerine göre farklılık gösteren sanat eğitimi alanları dört grupta toplanabilir (www.eskisehirkulturturizm.gov.tr, 2008):

1. Genel eğitim kapsamında sanat eğitimi.
2. Sanat eğitimcisi yetiştiren sanat eğitimi.
3. Sanatçı yetiştirme hedefli sanat eğitimi.
4. Yaygın eğitim kapsamında sanat eğitimi

Atatürk’ün sanat ve eğitim sorunlarına yaklaşımı ve oluşturduğu devlet politikası ile özellikle resim sanatçıları güçlerini birleştirerek oluşturdukları birlikler vasıtasıyla Türk Sanatı’nı olgunlaştırmaya çalışmışlardır. Bu amaçla 1921’de Türk Ressamlar Cemiyeti kurulmuştur (www.geocities.com, 2008).

Müzik eğitimi yapmak üzere 1917 yılında Darülelhan adıyla kurulmuş olan İstanbul Belediye konservatuvarı, Cumhuriyetten sonra yeni çalışma dönemine başlamış, 1927’de Belediye’ye bağlanmış ve büyük gelişmeler göstermiştir. Şehir orkestrası, şehir korusu, Türk sanat müziği ve folklor topluluğunu kendi bünyesinde oluşturmuştur (Kavcar, 2001:44).

Etike’ye göre (1991), Türkiye’de sanat eğitimini biçimlendiren en önemli etken, Avrupa’da ortaya çıkan Sanat Eğitimi ve İş Eğitimi akımlarıdır. Sanat eğitimi piyasasında etkili olan düşünceler ise Atatürk’ün çağdaş uygarlığa ulaşmak için bilimi öncü sayan görüşlerini paylaşan Baltacıoğlu, Tonguç ve ayrıca Türkiye’de eğitim konusunda rapor hazırlamak üzere çağırılan yabancı uzmanlar çevresinde oluşmuştur (Kurtuluş, 2000:21).

Cumhuriyetin ilk yıllarında büyük eksikliği duyulan eğitim boşluğunu gidermek için, ünlü eğitim bilimci John Dewey 1926 yılında Atatürk’ün emriyle Türkiye’ye davet edilerek kendisinden rapor istenmiştir. Bu raporda sanat eğitimi açısından şu görüşlere yer verilmiştir:

“Okullarda, bütün donanımlarıyla birlikte resim ve iş atölyeleri kurulmalı. Yükseköğrenime devam etmeyecek kişiler için, kendilerine bilgi ve beceri

kazandıracak uygulamalı çalışmalara özellikle de el işlerine önem verilmeli. Resim, çizgi, boya sanatları gibi görsel sanat etkinlikleri, kişisel ve toplumsal önemi ve yararı açısından yeteneklerin geliştirilmesine önem verilmelidir.”

John Dewey, Türk Milli Eğitimi'nin geliştirilmesi için hazırladığı raporda resim eğitime önem verilmesini ve Öğretmen Okullarında resim öğretmeni yetiştirmek için dersler verilmesini önerdi. 1926 yılında Almanya'dan getirilen Frey ve Stiehler de Sanat ve İş Eğitimi konularında çalışmalar yapıp, ilkokul ve ortaokul öğretmenlerine kurslar verdiler (Baltacıoğlu 1932:16).

John Dewey raporunun bir bölümünde; resim-iş eğitiminin genel eğitim içindeki önemini vurgulayarak, bu amaçla Avrupa'ya öğrenci gönderilmesini önermişti. John Dewey öneri üzerine 1928 yılında sınav açılmış, başarılı olan Malik Aksel, İsmail Hakkı Uludağ, Hayrullah Örs, Hakkı İzzet, Mehmet Ali Akdemir'le Almanya'ya gönderilmişlerdir (Bingöl, 1993:320).

İlk Cumhuriyet kuşağı sanatçıları, yurt dışındaki eğitimlerini tamamlayıp Türkiye'ye döndüklerinde, sanat hayatımızda canlılık ve hareketlilik başlamış ve özellikle ressamlar çok aktif etkinliklere girişmişlerdir. 1926 yılında Türk Sanayi-i Nefise Birliği daha sonra da adı değiştirilerek Güzel Sanatlar Birliği ve 1928 yılında da Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği kurulmuştur. (www.geocities.com, 2008).

Yabancı uzman eğitimcilerin raporları ve sanat öğretimi yöntemleri konusunda 1910 yılında yabancı ülkelere gönderilen ilk Türk sanat eğitimcilerinden İsmail Hakkı Baltacıoğlu, bu yıllarda bazı önemli çalışmalara imza atmıştır. Bunlardan ilki, 1927 Güzel Sanatlar Akademisinde açılan “Resim Öğretmenliği Kursu”dur. Bu kursta İsmail Hakkı Tonguç'un gayretleri ile hazırlanmış müfredat programlarındaki çalışmalar çerçevesinde “Resim öğretim metodu” adı altında ders verilmiştir. İlk orta ve lise resim-iş programları değiştirilmiş, atölye ve işlikler kurulmuştur (Altınkurt, 2005:128).

1882 yılında “Mekteb-i Sanayi-i Nefise-i Şahane” adıyla kurulmuş olan Güzel Sanatlar Akademisi cumhuriyetle birlikte yeni bir düzen ve işleyiş içerisine girmiştir. Akademi 1923 yılında bir yönetmelik değişikliği ile öğretim elemanı ve uzman yetiştirmeye öncelik vermiştir. 1936 yılında Güzel Sanatlar Akademisi bir kez daha yeni bir çalışma dönemine girmiştir. Bu dönemde özellikle mimarlık,

resim ve heykel alanlarında, başta Almanya olmak üzere, Avrupa'nın tanınmış uzmanları akademiye getirilir. 1936–1950 yılları arasında Akademiye yabancı uzmanların kesin söz sahibi oldukları ve kendi anlayışları doğrultusunda eğitim yaptıkları dönemdir (İlhan, 1993:50).

1937 yılında Türkiye'ye davet edilen Rudolf Belling, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'ne profesör olarak atanarak Türk heykeltıraşlarını yetiştirme görevini üstlenmiştir (MEGEP, 2008:66).

1932 yılında Ankara'da Gazi Eğitim Enstitüsü, Resim-İş ve Müzik Bölümü açılmıştır. Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-iş ve Müzik Bölümleri orta dereceli okullara ve sanat eğitimi yapan kurumlara öğretmen yetiştirmiştir. Resim-İş Bölümü programları Almanya'da eğitim görmüş öğretmenler tarafından hazırlanmıştır. Amaç, yaratıcı, yapıcı, çağdaş estetik görüşlerini kavramış öğretmen yetiştirmektedir (İlhan, 1993:50).

1937 yılında Burhan Toprak'ın Fakülteye müdür olmasından sonra, Resim Bölümü başkanlığına Fransız ressam Leopold Levy, Heykel Bölümü'ne Alman Rudolf Belling, Süsleme Bölümü'ne Louis Sue getirildi. Leopold Levy yanına Cemal Tollu, Bedri Rahmi, Sabri Berkel, Zeki Kocamemi, Ali Çelebi ve Nurullah Berk'i aldı.

Bölüm başkanlıklarının yabancı hocalara teslim edilmesiyle sürekli Batılı akademik kurallara bağlı kalındı ve süsleme sanatının, rengin, kalıbın çizginin ve arabeskin Türk gelenekleri bilinmezlikten gelindi. Avrupalı ve yabancı olan temsili ve akademik bir sanat ortaya çıktı (İlhan, 1993:50).

Böylece Cumhuriyet döneminde sanat eğitimi veren modern kurumlar ardı ardına açılmıştır. Örgün eğitimde 1925'ten başlayarak resim, eliş, müzik derslerinin konması ve yaygın eğitimde 1932'de açılmaya başlayan ve 1950'de sayısı 65 ilde 447'yi bulan Halk Evleri ve daha da kabarık sayıdaki halk odaları yaygın anlamda bir sanat eğitimi hareketini başlatmıştır (San, 1985:215).

Sanatı halka yaygınlaştırmak ve sanata bilinçli bir yön verebilmek için 1932 yılında Halk Evleri kurulmuştur (Altinkurt, 2005:128). Bu kurumlar, yıllarca Türk insanını sanatlarla tanıştırmış, içine almış, üretken yapmış, nice sanatçı ve sanatsever yetişmesine kaynaklık etmişlerdir.

1942–1943 öğretim yılında, Köy Enstitüleri’ne öğretmen, bölge okullarına yönetici, gezici başöğretmen, ilköğretim müfettişi ve kesim müfettişi yetiştirmek amacıyla Hasanoğlu Köy Enstitüsü bünyesinde Yüksek Köy Enstitüsü açılmıştır. Köy Enstitülerinde, eğitim tarihinde derin izler bırakan bir eğitim modeli oluşturulmuştur. Bu görüş eğitim bilimecilerce yaygın olarak paylaşılmaktadır. Köy Enstitüleri deneyimi, eğitimbilim açısından olduğu kadar, genç bir bilim dalı olan sanat eğitim bilimi açısından da büyük değer taşımaktadır (Kurtuluş, 2002: 31–32).

GEE-RİB’de resim-iş öğretmenlerinin yetişmeye başladığı yıllardan beri genellikle ilkokullarda resim derslerinin sınıf öğretmenlerince verilmekte olduğu bilinmektedir. Ülke genelinde uygulanan ortaokul programlarında ise, durum biraz farklıdır. Etike’nin tespitlerine göre, 1930, 1938, 1949 ortaokul programları resim dersleri önceleri oldukça yalın ve yüzeysel iken 1949’da en gelişmiş biçimine ulaşmıştır (Etike, 1991:152-154). Bu yıllarda Resim derslerinin program bütünü içindeki yeri uzun yıllar % 3’lük oranını koruduğu ancak amaç, içerik, yöntem ve değerlendirme bakımından ise, 1950’ye doğru daha çok gelişim gösterdiğini söylemek mümkündür. 1938 programında bilinçli olarak belirlenen hedeflerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor davranışlara dönüşmesi için somut çabaların programlara yansıdığı görülmektedir. Ayrıca 1938 yılında başlayan geleneksel disiplinlere dönüş eğilimi sonucu, resim ders saatleri azaltılmış ve programlarda ağırlık sosyal bilgilere verilmiştir (Alakuş, 2003).

1949 programının çağdaş program geliştirme anlayışına uygun olarak hazırlandığını ileri süren Etike, programda “Çocuk Gelişiminin Ana Çizgileri ve İlk Gençlik Çağı” adlı bir bölümün bulunmasına dikkat çekerken (Etike, 1991:153) Telli, resim ders saatlerinde ki azalmanın başından beri 1949 programına kadar devam ettiğini, bu programda iş bilgisi dersinin konulmuş olmasından başka 1970 yılına kadar bir değişiklik olmadığını ve 1990’a kadar yapılan programlarda da bir değişikliğin görülmediğini belirtmektedir (Telli, 1990:18–28).

Liselerimizde 1952–1956 yılları müfredat programlarında seçmeli olarak resim ya da müzik dersleri görülmektedir. Öğretmen okullarında Resim-iş dersleri ağırlıklı yer almaktadır (Buyurgan, 1996:44).

1957 yılında 976 sayılı Tebliğler Dergisi'nde liseler için hazırlanan resim dersi programı biraz daha genişletilerek dekoratif resimler, grafik çalışmalar ve şematik resim gibi konulara da yer verilmiştir. İlk öğretmen okullarının öğretim programlarına bakıldığında ise 1953–1973 yılları arasında Resim-İş dersinin yoğunluklu olarak yer aldığı görülecektir (Telli, 1990:25). 1962 yılında 7. Millî Eğitim Şûrası'nda, Güzel Sanatlar Komisyonu'nun raporunda plâstik sanatlar eğitiminin önemsenmesi, sanatçıların desteklenmesi, bölge kültür merkezlerinin kurulması, devletin gerçek bir sanat politikasının olması istenmiş ve bu çalışmaların; halk sanatı eğitimi, okullardaki sanat eğitimi ve sanatçıların yetiştirilmesi biçiminde sınıflandırılarak ele alınması gereği vurgulanmıştır (Arısoy, 1994:13).

1964 yılında Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesine bağlı bir Tiyatro kürsüsü ile 1970 yılında Tiyatro Araştırmaları Enstitüsü kurulmuştur. Üniversiteye tiyatronun girmiş olması ve bunun ilk olarak temelini Atatürk'ün attığı bir kurumda gerçekleşmesi, Cumhuriyet döneminin ileri ve önemli adımları arasında yer alır.

Ankara Üniversitesine bağlı olarak 1965 yılında kurulan Eğitim Fakültesinin ilk ve temel kürsülerinden biri de Güzel Sanatlar Eğitimi Kürsüsü'dür. 1981 yılına bölüme dönüşen ve daha sonra anabilim dalı olarak çalışmalarını sürdüren bu akademik birimde, kuramsal nitelikte sanat ve edebiyat eğitimi yapılmakta, lisans, yüksek lisans ve doktora programları, tez ve seminer çalışmaları yürütülmektedir (Kavcar, 2003:45).

1970'li yıllarda nüfusun fazlaşması ile bütün alanlarda olduğu gibi, sanat eğitimi alanında da öğretmen açığı giderek artmıştır. Bu öğretmen açığını giderebilmek için Gazi, İstanbul, İzmir Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü Güzel Sanatlar Akademisi mezunları yanında, resim öğretmenliği ile ilgisi olmayan; Kız Teknik Öğretmen Okulu, Kız Enstitüsü, İlköğretmen Okulları, Yüksek Köy Enstitüleri, Sosyal Hizmetler Akademisi, Dil Tarih Coğrafya Fakültesi vb. gibi okulların mezunları öğretmen olarak atanmışlardır (Altınkurt, 2005:130).

1974 yılındaki 9. Millî Eğitim Şûrası'nda ise orta öğretim kurumlarındaki sanat eğitiminin eğitsel kol etkinlikleri ile desteklenmesi kararlaştırılmış ve lise ve dengi okullarda resim dersleri seçmeli dersler arasına alınmıştır. Bu çabalar sanat

eğitimi adına değerlendirildiğinde aslında hiç küçümsenmeyecek uğraşlar olarak görülebilir. Çünkü bütün bunlar, ileride yapılacak olan daha gerçekçi ve doyurucu projelere alt yapı niteliği taşımaktadır.

Milli Eğitim Şuralarının bazıları, Türkiye’deki sanat eğitiminin yapılandırılması çalışmaları doğrultusunda önemli bir yer tutar. Bunlardan 1949, 1962, 1974 ve 1981 Milli Eğitim Şuralarında sanat eğitime ayrı ayrı yer verilmiştir. 1962’deki yedinci şurada, eğitim, kültür ve sanat konularına geniş yer verilerek, Kültür İşleri ve Güzel Sanatlar Komisyonunun hazırladığı raporda dile getirilen önerilerle, sanat eğitiminin bazı temel ilke ve amaçları benimsenmiştir (www.geocities.com, 2008). 7. Milli Eğitim Şurası’nda altı komisyon kurulmuştur. Bu komisyonların dördüncüsü Kültür İşleri ve Güzel Sanatlar ile ilgilidir. Komisyonun raporunda şu öneriler yer almaktadır:

“Halk eğitiminde güzel sanatların etki gücünden yararlanılması, plastik sanatlar eğitimine önem verilmesi, yaygınlık kazandırılması ve eski eserler ile müzelere çağdaş yaklaşımla eğinilmesi.” Ayrıca bu raporda güzel sanatların eğitim hayatımız ve ulusal kalkınmamız açısından taşıdığı değer vurgulanmış, sanatın çağımızda günlük yaşamın, sanayinin, ticaretin içinde nasıl yayıldığı ve etkisi açıklanmış, milli birliği sağlamadaki rolü, ülkemizin temsilinde ve tanıtılmasındaki hizmeti belirtilmiştir. Bu nedenle üniversite ve her derecedeki okullarda güzel sanatlar eğitime en geniş biçimde yer verilmesi, devletin gerçek bir sanat politikasına sahip olması istenmiştir. Bu yoldaki çalışmalarına halk sanat eğitimi, okullarda sanat eğitimi ve sanatçıların yetiştirilmesi, yolunda yürütülmesinin karara bağlandığı” belirtilmiştir. (İlhan 1993:53).

1974 yılındaki dokuzuncu şurada da, ortaöğretim kurumlarında öğrencilerin ilgi ve isteklerine göre seçecekleri kol faaliyetleriyle sanat eğitiminin desteklenmesi öngörülmüş; lise ve dengi okullarda da sanat eğitimi dersleri seçmeli dersler arasına konulmuştur (www.geocities.com, 2008).

XI. Milli eğitim Şurası’nda ise Güzel Sanatlar Liseleri’nin kurulmasının önerilmesi sanat eğitimi adına önemli bir gelişmedir.

Ayrıca Türkiye’de sanat eğitiminin gelişimine katkı sağlamak amacı ile Milli Eğitim Bakanlığında 1982, 1983 ve 1991 yıllarında özel ihtisas komisyonları oluşturulmuştur (İlhan, 1993:53).

İlk olarak 1982 yılında toplanan komisyon “Türkiye’de Güzel Sanatlar Eğitimi” adı altında bir rapor hazırlamıştır. Üniversitelerin ilgili öğretim elemanları, Milli Eğitim Bakanlığı ilgilileri ve sanatçılardan oluşturulmuş çalışma gurubu, “Örgün ve yaygın eğitim programlarımızın güzel sanatlar eğitimi açısından incelenmesi ve buna göre önlemler alınmasına yardımcı olunması çalışmalarını” yoğun olarak yürütmüş ve “Türkiye’de Güzel Sanatlar Eğitimi” adlı bir rapor hazırlamıştır. Bu rapor, daha sonra çoğaltılarak bütün üniversitelerin ilgili fakültelerine gönderilmiş, konuyla ilgili görüş ve önerileri alınmıştır. Çalışma Grubu, Bakanlığın ilgili uygulayıcı birimlerinden temsilci üyelerin de katıldığı ikinci aşama çalışmalarına 1983’te başlayarak önce üniversitelerden gelen görüş, eleştiri ve önerilerin genel bir değerlendirmesini yapmış, sonra da bu değerlendirmeler ışığında daha ayrıntılı bir çalışma yaparak somut öneriler getirmiştir. Böylece, “Türkiye’de Güzel Sanatlar Eğitiminin Geliştirilmesine Yönelik Öneriler” adlı ikinci bir rapor oluşmuş ve bu rapor aynı yıl nisan ayında yapılan Yüksek Danışma Kurulu toplantısında görüşülerek kabul edilmiştir (Kavcar, 2003:46).

Türkiye’de sanat eğitimi veren üniversitelerin sayıları artarken 1989 yılından itibaren Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri önce İstanbul, Ankara ve İzmir illerinde açılmıştır. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri’nin açılışı, ilköğretimden sonra yetenekli öğrencilerin yönlendirilmeleri açısından, Türkiye’de sanat eğitimi alanında belki de en önemli gelişmelerden biridir (Altınkurt, 2005:131). Okulun kuruluş amacı, *“Öğrencilerin güzel sanatlar alanında ilgi ve yetenekleri doğrultusunda eğitim-öğretim görmeleri ve özel yetenek gerektiren yüksek öğretim programlarına hazırlanmalarını, alanlarında araştırmacılığa yönelmelerini, yetenekleri doğrultusunda yorum ve uygulamalar yapabilen, yaratıcı ve üretken kişiler olarak yetişmelerini, millî ve milletler arası sanat eserlerini tanımalarını ve yorumlamalarını sağlamaktır”*.

1991–1992 eğitim-öğretim yılından itibaren, 2.9.1991 tarih ve 20979 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe koyulan “Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliği”ne göre orta dereceli okullarda kredili sisteme geçilmiştir. Ders geçme ve kredi uygulamasında ders programları, öğrencilerin ilgi, istek ve yetenekleri yönünde bireysel farklılıklarına ve yönelecekleri alanın özelliklerine

cevap vermek üzere ortak dersler olarak düzenlenmiştir (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 1991:1).

1995–1996 eğitim-öğretim yılında 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu 3308 sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu hükümlerine dayanarak ortaöğretim kurumları sınıf geçme yönetmeliği ile kredili sistem kaldırılarak sınıf geçme sistemine geçilmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Sınıf Geçme Yönetmeliği, 1995:1)

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, 1996 yılı başında Eğitim Fakülteleri öğretmen yetiştirme programlarının yeniden düzenlenmesi, çalışmalarına başlamış ve Eğitim Fakültelerinde lisans ve lisansüstü düzeylerde yürütülen programlarda bazı değişiklikler yapılmıştır. YÖK - Dünya Bankası, Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Projesi 1998 yılında bitirilmiştir. Bu projede çeşitli konu alanlarında program geliştirme çalışmaları da yapılmıştır. Aynı bağlamda Eğitim Fakültesi - Uygulama Okulu İşbirliği Programı başlatılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullardan seçilen uygulama öğretmenleriyle seminerler yapılmıştır. Yeni yapılanmanın sağlıklı bir şekilde yürüebilmesi için de YÖK kararıyla Eğitim Fakültelerinde uygulanan programları denetlemek, değerlendirmek ve geliştirmek amacıyla "Öğretmen Yetiştirme Millî Komitesi" kurulmuştur. Neticede, Öğretmen Yetiştirme Programlarında yer alan dersler ve içerikler yeniden belirlenmiştir. Bu yenileme çerçevesinde Eğitim Fakültelerinin bağımsız bölümleri olan Resim-İş Eğitimi Bölümleri ile Müzik Eğitimi Bölümleri tek bir çatı altında toplanmış ve Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü olarak yapılandırılmıştır (Akkaya, 2005:5).

Bu programda, Disipline Dayalı Sanat Eğitimi modelinin Türkiye şartlarına uydurularak ve ülke kültürü ve sanatı dikkate alınarak hazırlanması için çaba harcanmıştır. Programda dört disiplin; “Uygulama”, “Sanat Tarihi”, “Sanat Eleştirisi” ve “Estetik” birlikte düşünülmüş ve planlanmıştır (Özsoy, 1996:38).

Sanat eğitiminde, özellikle 2006 yılı sonrası ilköğretim ve ortaöğretim kademelerinde değişikliğe gidilmiştir.

İlköğretim kademesinde, Resim dersleri, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 11.09.2006 tarih ve 351 sayılı kararı ile “Görsel Sanatlar Dersi” olarak değiştirilmiştir (Tebliğler Dergisi, Ekim 2006:1144).

Ortaöğretim de ise özellikle program ve işlenişleri yönünden değişiklikler olmuş, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ile Mesleki ve Teknik Liseleri'nin Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarının 42 Alanına / 194 Dalına Ait Haftalık Ders Çizelgeleri ile Modüler Çerçeve Öğretim Programları'nın 2006–2007 Öğretim Yılından itibaren tüm mesleki ve teknik ortaöğretim okul ve kurumlarının 9. ve 10. sınıflarında, Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP) kapsamında pilot uygulama yapılan okulların ise 9., 10. ve 11. sınıflarında kademeli olarak uygulanmaya başlanmıştır (Tebliğler Dergisi, Temmuz 2006: 2586).

1.2.3. Köy Enstitüleri'nde Sanat Eğitimi

Köy Enstitüleri fikri (17 Şubat- 4 Mart 1923) I. İzmir İktisat Kongresi'nde kendini gösterir. Bu anlamda İzmir İktisat Kongresi'nde “liberal ekonomi” modeline uygun olarak “ faydacı eğitim” felsefesi benimsenmiştir. Bunun kanıtı da, faydacı eğitim felsefesi fikrinin öncüsü John Dewey'in Türkiye'ye davet edilmesidir. Dewey, kalkınma için gerekli eğitim hamlesinin başlatılmasının, eğitim hizmetlerinin köye götürülmesi ile sağlanabileceğini belirtmiştir. Köye eğitim hizmetinin başlatıldığı 1936 yılında 35.000 köyde ilkokul yoktur. 16 milyon nüfusun 12 milyonu köylüdür. Bunlardan erkeklerin % 76,7'si, kadınların ise % 91,8'i okur- yazar değildir. İlk adım 1926 yılında Milli Eğitim Bakanı Mustafa Nejat tarafından atılmış “Köy Muallim Mektepleri” açılmıştır. (www.cumok.org, 2008).

1935 yılında toplanan CHP Büyük Kurultayı, köye ağırlık verme politikasını benimsemiş ve Atatürk bu politikayı eğitim alanında yürütmek üzere eski kurmayı Saffet Arıkan'ı Milli Eğitim Bakanı olarak görevlendirmiştir (www.tekadamdevrimi.com, 2008). 1935 yılında, İsmail Hakkı Tonguç, Bakan Arıkan tarafından Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü'ne önce vekâleten sonra asaleten atanmıştır.

Köylerdeki eğitimciler; ordudaki onbaşılar ve çavuşlar, okur-yazar köylüler olacaktı. Bunlar kısa süreli kurslara tabii tutulacaklardı. Kısa zamanda yetiştirilecek bu öğretmenlere, maaş vermeye mali durumu müsait olmadığından öğretmenlere maaş yerine köylerde ev yaptırılacak, arazi tahsis edilecek, cins tohum dağıtılacak, ziraat aletleriyle koşum ve gelir hayvanları sağlanacak, yardım sandıkları kurularak gerek çalışırken gerek çalışmayacak duruma geldiklerinde sıkıntıya düşmeleri engellenecekti. Ayrıca her bölgeye gezici başöğretmen verilecekti.

1936–1937 öğretim yılında, Eskişehir Çifteler Devlet Çiftliği’nde ilk Eğitim Kursu açıldı. Bu kurs 6 ay kadar sürdü. Köy Enstitülerinin oluşumundaki temel kaygı, yaygın bilgisizlikle mücadele etme, bu arada köylerin sosyo-ekonomik yapısını da eğitim yoluyla iyileştirme isteğidir (Kurtuluş, 1999:198).

1942–1943 öğretim yılında, Köy Enstitüleri’ne öğretmen, bölge okullarına yönetici, gezici başöğretmen, ilköğretim müfettişi ve kesim müfettişi yetiştirmek amacıyla Hasanoğlu Köy Enstitüsü bünyesinde Yüksek Köy Enstitüsü açılmıştır. Enstitülerin ilk resmî öğretim programı 1943 yılında yayımlanmıştır. Programa göre, ilkokulu bitiren çocuklar sınavla Köy Enstitülerine alınır ve karma eğitim uygulanır. Toplam beş yıl süren öğretim zamanının yarısı kültür derslerine, dörtte biri tarım dersleri ve çalışmalarına, dörtte biri de sanat ya da teknik derslere ve çalışmalara ayrılmıştır (www.meb.gov.tr, 2008).

Türkiye’de, Köy Enstitülerinin en önemli amacı, yeni bir aydın tipi – yazar öğretmen kuşağı – yaratmaktır. Böylece köye tepeden bakan bir anlayışa karşın, köy sorunlarının içinde pişmiş, her türlü açlığı ve sefaleti görmüş, köyü yakinen tanıyan köylü çocuklarının eğitilerek köye gönderilmesi düşünülmüştür (www.politics.ankara.edu.tr, 2008). 17 Nisan 1940 yılında kurulan Köy Enstitülerine köy ilkokullarını bitirmiş çocuklar seçilerek alınmış ve beş yıllık eğitimden geçen bu gençler öğretmen olarak yine köylere atanmışlardır (Eti, 2001:23).

Köy Enstitülerinde, eğitim tarihinde derin izler bırakan bir eğitim modeli oluşturulmuştur. Bu görüş eğitim bilimeilerce yaygın olarak paylaşılmaktadır. Köy Enstitüleri deneyimi, eğitimbilim açısından olduğu kadar, genç bir bilim dalı olan sanat eğitim bilimi açısından da büyük değer taşımaktadır. Köy

Enstitülerinin kuruluşuna ilköğretim genel müdürü olarak katılan İsmail Hakkı Tonguç'un eğitimbilimsel çalışmaları içinde sanat eğitime ilişkin olanlar, günümüzdeki eğitim modeli arayışlarına katkıda bulunacak gelişkinlikte görülmektedir (Kurtuluş, 2002:31-32).

Tonguç, Türkiye'nin eğitim yoluyla gelişmesi sorununun çözülmesi için gereken deneyimlerin birçoğunu Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü'nde edinmişti. Bu açıklama Köy Enstitülerinde eğitimin sanat ve iş temeli üzerine kurulduğunu göstermektedir. Tonguç'un bu düşüncelerinden bazı izler onun "Resim-İş ve Sanat Terbiyesi" kitabında da bulunmaktadır.

Bu kitapta, çeşitli resim ve iş teknikleri ile çalışan gençlerin sanat dilini öğrenmelerine ilişkin şunları söyler: "Talebeye bu teknikleri öğretmekten maksat, onları bu vasıtalarla sadece becerikli yapmak değildir. Talebe ancak bu suretle modern sanat eserlerini bizzat tanımaya alışacaktır (Etike, 2001:23).

İ.H.Tonguç, sanat eğitiminin kapsamını, "Okul binasının ve dersliklerinin güzelleştirilmesi, güzel sanatlara ait eserlerin incelenmesi, ana dili ve yabancı dil öğretiminde öğrencilerin zevklerinin geliştirilmesi, resim dersinde çocuklara şekil ve renk zevkinin aşılması, müzikten yararlanılarak öğrencilerin sanat duygularının geliştirilmesi, beden eğitimi çalışmalarının öğrencilerin estetik zevklerini geliştirecek şekle sokulması, el işi derslerinde öğrencilere güzellik ve iş zevkinin aşılması, çocuk temsillerinin sanat eğitimi bakımından değerlendirilmesi" başlıkları altında açıklamakta ve eğitimin tüm alanlarına yaymaktadır (Kurtuluş, 2002:31-32).

Tonguç'a göre "...Her enstitüde başta radyo olmak üzere gramofon, mandolin, davul, zurna, kaval gibi müzik aletlerinin bulunması şarttır... Çocukların kendi kendilerine kaldıklarında çalıp öğrenecekleri aletler çok sayıda alınmalı ve serbestçe dağıtılmalıdır... Her türlü müzik faaliyeti müessesenin her tarafında serbest olmalıdır."

Köylerden enstitülere gelen halk çocuklarının değişim ve dönüşümlerinde sanat eğitimin yaratıcılığından yararlanılmış ve müzik dersleri sadece ders saatlerine bırakılmamış, enstitünün her yerinde serbest bırakılmıştır. Köy Enstitülerinde öğrenciler ulusaldan evrensele bir müzik ve sanat anlayışıyla

yetiştirilmiştir. Aşık Veysel’de saz usta öğreticisi olarak enstitülerde görev yaparak bu büyük imcecede yer almıştır.

Sanat eğitimi, demokratik eğitim, yatılı-karma eğitim, laik ve bilimsel eğitim ve ezbersiz iş eğitimi enstitülerden mezun 17.300 köy çocuğunda yüksek bir mesleki motivasyon, özgüven ve yurtseverlik bilinci üretmiştir. Köy Enstitüleri ilk kez zorunlu çalgı eğitiminin uygulandığı eğitim kurumlarıydılar, tüm köy enstitülü öğrenciler mutlaka bir çalgı çalmışlardır, mutlaka şiir-kitap-makale yazmıştır ve mutlaka öğretmen örgütlerinde yer almışlardır. Köy Enstitüleri’nde sanat eğitimi ile birlikte verilen estetik eğitimi de sistemin özgün kazanımlarındandır. Tonguç’un “...Enstitülerde artık eksik bulmaya çalıştığım şeylerden biri güzellik anlayışı ve güzellik için emek harcanmasıdır. Her enstitü öyle bir duruma gelmiş bulunuyor ki bu uğurda biraz gayret, enstitüleri çiçeğe, resme, güzel yazıya ve eşyaya boğar... Çirkin olan her şey enstitülerde asla yer bulmamalıdır...” sözleri bugün de tüm güncelliğini korumaktadır (www.trakya.edu.tr, 2008).

Halise Apaydın, Köy Enstitüleri’nde sanat eğitiminin etkinliğinden; “Köy Enstitüleri eğitiminde sanatın her alanına önem verildi. Enstitünün bahçesi, toplantı alanının kıyıları, salonlar türlü özgün ve kopya heykellerde donatıldı. Bazıları öbür enstitülere gönderildi. Ünlü yontucu Nusret Suman öğretmenimizdi. Enstitüye sık sık şairler, yazarlar, ressamalar çağırılırdı. Öğretmenimiz Sabahattin Eyüboğlu yazın dünyasının ortasında ünlü bir kişilikti. Onun aracılığı ile Ankara’da oturan şairleri, yazarları aramızda sık sık görürdük. Hepsiyle tanışmıştık. Kimi arkadaşlarımız, ta o yıllardan başlayarak dostluklar kurdular, bugünlere kadar getirdiler.

Enstitünün kendi matbaasında basılan „Köy Enstitüleri Dergisi“ yazınla ilgilenen öğrencilerin ilk yazılarına, şiirlerine yer verirdi. Sonradan ünlenecek birçok arkadaşımızın ilk ürünleri o dergide basıldı. Adı geçen dergide yalnız sanatsal ürünler değil, bilimsel incelemeler, köy araştırmaları, makaleler, enstitülerden haberler, kitap eleştirileri yer alırdı. Yirmi bin basıldığını anımsıyorum. Tüm enstitülere ve öğrencilere ulaştırıldı. Elde kalan örnekler incelenince görülür ki, bugün bile imrenecek düzeyde bir dergiydi. Asıl ilginç,

yazıların seçiminden, baskı işlerine kadar her şeyi öğrenciler gerçekleştirdi.” cümleleriyle bahsetmiştir (Apaydın, 2001:14).

1943–1947 Programlarında sanat eğitimi, sanatlar bağlamında uygulandığı için günümüzün “bütünleştirilmiş” sanat eğitimi modeline, pek çok derse ve ders dışı etkinliklere yansıyan boyutuyla, günümüzde geçerlilik kazanan bir kültür eğitim bilimi anlayışı olan “proje çalışmaları modeli” ne yatkındır. Köy enstitülerinde sanat eğitimi, yaşamın bütün alanlarına ve zamanlarına yayılmıştır. Bunda, köyü kalkındırma ve çağdaş uygarlık düzeyine yükseltme hedefi kadar yatılı bir okul olmasının da etkili olduğu düşünülebilir (Kurtuluş, 1999:208).

Programlar, sanat eğitimi kavramı, sanat öğretimi alanını da içerir. En geniş anlamıyla sanat eğitimi, kuramsal bilgiler ile uygulamalı yaratıcı sanatsal uğraşların aynı program içinde ele alınmasıdır (San, 1983:139).

Programlarda, yaratıcılığın geliştirilmesine ve estetik eğitime elverişli konuların yanında pratik değeri olan iş çalışmalarına da yer verilmektedir. Ancak, elişlerinde de yaratıcılığın öncelikli amaç olduğu belirlemesiyle, öğrencilerin kopyacılığa sapmadan özgün biçimlere ulaşacakları bir estetik anlayış geliştirmeleri gözetilmektedir (Kurtuluş, 2002: 31–32).

Köy Enstitüleri, ancak 6–7 yıl çalışabilmiş ve daha kuruluş aşamasında iken kapatılmıştır. Enstitüler, hem sanat eğitimi almış eğitimciler ve hem de pek çok alanda sanatçılar yetiştirmiştir. Köy enstitüleri ülkemizin eğitim tarihinde derin izler bırakmıştır.

UNESCO halen bu projeyi geliştirmekte olan ülkelere önermektedir. Ord. Prof. Ziya Karal bunun "Tarih boyunca Türklerin dünya uygarlığına yaptığı tek özgün katkı" olduğunu belirtiyor (Kurtuluş, 1999:198).

BÖLÜM II
TÜRKİYE’DE SANAT EĞİTİMİ VEREN ORTAÖĞRETİM KURUMLARI

2.1. TÜRKİYE’DE ORTAÖĞRETİM KURUMLARI

Türkiye’de sanat eğitimi veren ortaöğretim kurumları, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim kurumuna bağlı olduklarından Türk Milli Eğitimi’nin amaçlarının yer aldığı kanun tarih ve sayıya yer verilmiştir. Türk Milli Eğitimi’nin amaçları, 14.6.1973 tarih ve 1739 sayılı Kanun ile belirlenerek 14574 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanmıştır. Buradaki ifade ile:

Genel Amaçlar:

Madde 2. *“Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini,*

1. Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti’ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlak ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek.”

Ortaöğretim, ilköğretime dayalı, en az dört yıllık genel, meslekî ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar. Ortaöğretimin amacı; öğrencilere asgarî ortak bir genel kültür vermek, birey ve toplum sorunlarını tanıtmak ve çözüm yolları aramak, ülkenin sosyo-ekonomik ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunacak bilinci kazandırarak öğrencileri ilgi, yeti ve yetenekleri doğrultusunda hem yükseköğretime hem mesleğe veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır.

Ortaöğretim, Genel Ortaöğretim Meslekî ve Teknik Ortaöğretim olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Ortaöğretim, çeşitli programlar uygulayan liselerden meydana gelir ve öğrenciler, istek ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda bu programlardan birine yönelerek yetişme imkânı bulurlar.

2.2. GENEL LİSELER VE SANAT EĞİTİMİ

Genel liseler; Türk Millî Eğitiminin amaçları doğrultusunda, öğrencileri ortaöğretim seviyesinde asgari genel kültüre sahip, toplumun sorunlarını tanıyan, ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan insanlar olarak yetiştiren ve yüksek öğretime öğrenci hazırlayan öğretim kurumlarıdır. 1872 yılında İdadî adıyla kurulan liseler, 3 Mart 1924 yılında çıkarılan Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile genel liseye dönüştürülmüştür. 1949 yılında toplanan “4. Millî Eğitim Şura”sında alınan karar doğrultusunda, 1952 yılından itibaren genel liselerin öğretim süresi 4 yıla çıkarılmıştır. Ancak, 1954–1955 öğretim yılından itibaren tekrar 3 yıla indirilmiştir.

1952 yılından 1991 yılına kadar geçen yaklaşık 40 yıllık dönemin eğitim sistemine klasik sistem diyoruz. Bu dönemde öğrenci ilgi alanına göre resim ya da müzik derslerinden birini seçmek durumunda kalmıştır. Amaç, öğrencinin ilgi duyduğu, başarılı olacağına inandığı bir alanda eğitim yapmasını sağlamaktır (Ünver, 1997:75). 1991’den 1994 yılına kadar kredili sistem, 1994 yılından 2004 yılına kadar da alan seçmeli sistem uygulanmıştır.

“Orta Öğretimin Yeniden Yapılandırılması” kapsamında; Talim ve Terbiye Kurulunun 07 Haziran 2005 tarih ve 184 sayılı kararı ile bu okulların öğretim süresi, 2005–2006 öğretim yılından itibaren 9. sınıftan başlamak üzere kademeli olarak dört yıla çıkarılmıştır (www.ogm.meb.gov.tr, 2008).

Genel ortaöğretim; Genel liseler, Anadolu liseleri, Fen liseleri, Sosyal Bilimler Liseleri, Anadolu Öğretmen Liseleri, Spor Liseleri, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ve Çok Programlı Liselerden oluşmaktadır.

Meslekî ve Teknik Ortaöğretim: Meslekî ve teknik ortaöğretim; iş ve meslek alanlarına iş gücü yetiştiren ve öğrencileri yükseköğretime hazırlayan öğretim kurumlarıdır.

Meslekî ve Teknik Ortaöğretim; Erkek Teknik Öğretim Okulları, Kız Teknik Öğretim Okulları, Ticaret ve Turizm Öğretimi Okulları ve Din Öğretimi Okullarından oluşmaktadır.

2005–2006 eğitim-öğretim yılında 4.038’i meslekî ve teknik eğitim okulu olmak üzere 7.443 okulda, 3.213.605 öğrenci (2.037.490’ı genel, 1.176.115’i

meslekî ve teknik ortaöğretimde) öğrenim görmekte olup 184.246 öğretmen (101.907'si genel, 82.339'u meslekî ve teknik ortaöğretimde) görev yapmaktadır (www.meb.gov.tr, 2008).

Görsel sanatlar eğitimi kapsamında alınabilecek resim dersi Genel Liselerde 9. sınıfta hiç verilmemekte, 10., 11. ve 12. sınıflarda 2 saatlik seçmeli ders olarak yer almaktadır. Anadolu Liseleri'nde, 9., 10., 11. ve 12. sınıflarda 2 saatlik seçmeli ders olarak, Fen Liseleri'nde, 11. ve 12. sınıflarda seçmeli ders olarak, Spor Liseleri'nde 10., 11. ve 12. sınıflarda 2 saatlik seçmeli ders olarak, Sosyal Bilimler Liseleri'nde 9., 10., 11. ve 12. sınıflarda 2'şer saatlik seçmeli ders olarak yer almaktadır. Ayrıca Sosyal Bilimler Liseleri'nde Uluslararası Bakalorya Dersleri kapsamında 11. ve 12. sınıflarda Görsel Sanatlar Eğitimi Dersi 5 saat olarak geçmektedir.

Resim dersinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 10.03.1998 tarih ve 13 sayılı Kararı ile kabul edilen Lise Resim (1–2–3) dersi öğretim programı uygulanır. 12. sınıfta da aynı öğretim programının amaç ve açıklamaları dikkate alınarak zümre öğretmenlerince hazırlanan program uygulanır.

Bu liselerde uygulanan resim dersinin amaçları şu şekildedir:

1. Güzel sanatların tanımı ve bilgisinin verilmesi,
2. Plastik Sanatlar eğitiminin güzel sanatlar içindeki yerini kavrayabilme,
3. Toplumların gelişmesinde güzel sanatlar eğitimi ile kendi yaratıcı gücünü ortaya çıkarabilme cesaretini ve güven duygusunu başarabilme,
4. Plastik sanatlar eğitimi ile kendi yaratıcı gücünü ortaya çıkarabilme,
5. Görsel sanatlarla ilgili tasarımın kullandığımız eşyadan mimariye kadar her şeyi etkilediğini kavrayabilme,
6. Sanat eğitimi ile insanları ve doğayı seven, çevreye saygılı, estetik duyarlılığı kazanabilmenin önemini kavrayabilme,
7. Görsel ve zihinsel yeteneklerin, araştırmacı, üretici ve çağdaş düşünceler ile geliştiğini kavrayabilme,
8. Nesneleri inceleme, yorumlama ile iki ve üç boyutlu şekillendirme bilincini ve hazzını duyuş,

9. Sanat eğitimi ile tutarlı bir görüş kazanarak yorum yapmanın önemini kavrayabilme,

10. Yapmış olduğu iki ve üç boyutlu çalışmaları sergilemenin önemini kavrayabilme,

11. Sanat eserlerini tanıma ve tarihi gelişimi içinde inceleme, araştırma alışkanlığı kazanmanın önemini kavrayabilme,

12. Sanat eğitimi sonunda, sanat değerleri olan eserleri koruma, seçme ve sahip olma duyarlılığını kazanmanın önemini kavrayabilme,

13. Ülkemizde yapılan sanat çalışmalarını yakından izleyerek, çağdaş sanat anlayışı ile birlikte gelişmesine katkıda bulunabilmenin önemini kavrayabilme. (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı 1991: 98).

2.3. TÜRKİYE'DE GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ VEREN ORTAÖĞRETİM KURUMLARI

2.3.1. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri

Sanatçı yetiştirme hedefli kurumlarda sanat eğitiminin ortaöğretim düzeyinde geliştirilmiş bir örneği Anadolu Güzel Sanatlar Liseleridir. Millî Eğitim Temel Yasasının 33. maddesine göre kurulan ve 1989–1990 öğretim yılında ilk olarak İstanbul’da açılan Anadolu güzel sanatlar liselerinin amacı (Buyurgan, 1996:17); öğrencilerin güzel sanatlar alanında ilgi ve yetenekleri doğrultusunda eğitim-öğretimlerini sağlamak, araştırmacılığa yönelmelerini, yetenekleri doğrultusunda yorum ve uygulamalar yapabilen, yaratıcı ve üretken kişiler olarak yetişmelerini, özel yetenek gerektiren yükseköğretim programlarına hazırlanmalarını, öğrencilerin milli ve milletlerarası, tarihi ve yeni sanat eserlerini tanımları ve yorumlamalarını sağlamaktır (Resmi Gazete Tarihi: 20.08.1999 Resmi Gazete Sayısı: 23792).

Millî Eğitim Temel Kanunu’nun 33. maddesinde Güzel Sanatlar Liseleri için şöyle denmektedir:

“Güzel Sanatlar alanlarında özel istidat ve kabiliyetleri beliren çocukları küçük yaşlardan itibaren geliştirmek üzere temel eğitim ve ortaöğretim

seviyesinde ayrı okullar açılabilir veya ayrı yetiştirme tedbirleri alınabilir. Özellikleri dolayısıyla bunların kuruluş, işleyiş ve yetiştirme ile ilgili esasları ayrı bir yönetmelikle düzenlenir” (Milli Eğitim Temel Kanunu ile İlköğretim ve Eğitim Kanunu 1987:16).

Anadolu güzel sanatlar liseleri, ilköğretim üzerine 4 yıl öğrenim veren yatılı, gündüzlü ve karma okullardır. Bu okullar, öncelikle güzel sanatlarla ilgili yüksek öğretim kurumlarının bulunduğu yerlerde açılır (Resmi Gazete Tarihi: 20.08.1999 Resmi Gazete Sayısı: 23792).

Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin, eski “Seminer” yapılanmasına benzer biçimde, güzel sanatlar fakültelerine ve eğitim fakültelerinin sanat eğitimcisi yetiştiren programlarına öğrenci kaynağı oluşturması düşünülmüştür. Başlangıçta resim ve müzik bölümlerinin yanı sıra drama ve yazın bölümlerinin açılması önerilmişse de bu düşünce yaşama geçirilmemiştir (www.kvmgm.turizm.gov.tr, 2008).

Günümüzde Türkiye çapında halen başta, Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, İstanbul Avni Akyol Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, İzmir Işıl Saygın Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi olmak üzere toplam 54 ilde Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi bulunmaktadır.

Bu okullara yetenek sınavı ile öğrenci alınmaktadır. Öğretim süreleri 1 yılı hazırlık olmak üzere 4 yıl iken, “Orta Öğretimin Yeniden Yapılandırılması” kapsamında; Talim Terbiye Kurulu’nun, 07 Haziran 2005 tarih ve 184 sayılı kararıyla, 2005–2006 öğretim yılından itibaren hazırlık sınıflarının kaldırılarak, öğretim süresinin 4 yıla göre yeniden düzenlenmiştir.

2.3.1.1. Anadolu Güzel Sanatlar Liselerine Başvuru ile İlgili Yapılacak İşler

A-Başvuru Şartları ve Şekli

Anadolu güzel sanatlar lisesi yetenek sınavına müracaat edecek öğrencilerin şu şartları taşımaları gerekir.

1. İlköğretim okulunu o yıl bitirenlerden; girecekleri alanla ilgili dersin, 4’üncü, 5’inci, 6’ncı, 7’nci ve 8’inci sınıflarına ait yılsonu notlarının aritmetik

ortalaması en az 4, olan öğrenciler sınava girmek üzere tercih ettikleri okula Form Dilekçe (EK-2) ile başvurabilirler.

2. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki okullardan mezun olan öğrenciler; girecekleri alanla ilgili dersin 4'üncü, 5'inci, 6'ncı, 7'nci ve 8'inci sınıflarına ait yılsonu notlarının aritmetik ortalamasının en az 4,

3. Öğrenimlerinin bir kısmını yurt dışında yaparak sınavlara başvurunun yapıldığı ders yılı başında 8 inci sınıfa kaydolun öğrencilerden, gireceği alanla ilgili dersin yalnız 8'inci sınıfa ait yılsonu notunun en az 4,

4. Öğrenimlerini yurt dışında tamamlayarak denkliğini yaptıran öğrencilerin, son beş yıla ait girecekleri alanla ilgili dersin yılsonu notlarının aritmetik ortalamasının en az 4 olduğunu belgelendirerek yetenek sınavına girmek için tercih ettikleri Anadolu güzel sanatlar lisesi müdürlüğüne başvurabilirler. Öğrenciler, ders kesiminden itibaren ilköğretim okulu müdürlüklerinden alacakları Not Durum Çizelgesi ile Okul Kontenjanları listesinde bulunan okullardan en çok birer okulu tercih ederek Form Dilekçe ile ayrı ayrı başvuruda bulunabilirler. Aynı tablodan iki okulu veya farklı alanları tercih edemezler.

B-İlköğretim Okulu Müdürlüklerince Yapılacak İşler

- 1) Başvuru şekli ve sınavlarla ilgili hususları öğrencilere duyurur.
- 2) Başvuruda bulunan öğrencilerin girmek istediği alanla ilgili 4'üncü, 5'inci, 6'ncı, 7'nci ve 8'inci sınıflarına ait yıl sonu notlarının aritmetik ortalamalarını tespit eder.
- 3) Başvuru şartlarını taşıyanlardan isteyenlere Not Durum Çizelgesini düzenleyerek verir.

C-Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müdürlüklerince Yapılacak İşler

- 1) Başvuruda bulunan öğrencilerin Sınav Giriş Belgelerini düzenleyerek, ilgili öğrencilere gönderir ve sınava girmelerini sağlar.
- 2) Öğrencilerin alanlara göre listelerini hazırlar.
- 3) Her alan için; ilgili mevzuatına göre alan şefi ile alan öğretmenlerinden meydana gelen ve en az 3 üyeden oluşan sınav komisyonunu oluşturur.
4. Sınavlardan önce, öğrenci alımlarına esas teşkil edecek komisyonca belirlenmiş sınav esaslarını öğrencilere duyurur.

5) Sınav komisyonlarının görevlerini belirleyerek ilgililere duyurur.

6) Sınavların ilgili mevzuatına göre en iyi şekilde yapılmasını sağlar.

7) Sınavlar sonunda komisyonca belirlenen esaslar çerçevesinde asıl ve yedek olarak kazananları tespit eder ve listeler halinde okulda duyurur.

8) Belirlenen takvim çerçevesinde, öğrencilerin kayıt ve kabul işlemlerini sonuçlandırır (Resmi Gazete Tarihi: 20.08.1999 Resmi Gazete Sayısı: 23792).

Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Resim Alanı'ndan mezun olan öğrenciler Üniversitelerin Resim öğretmenliği bölümlerine, Güzel Sanatlar Fakültelerinin İç Mimarlık, Resim, Heykel, Seramik, Grafik, Tekstil, Sahne Dekorları, Kostüm, Fotoğraf, Endüstri Ürünleri Tasarımı, Nefesli Çalgılar, Vurmalı Çalgılar, Sinema ve Televizyon bölümlerine başvurabilirler.

Alan-Dal Dersleri:

1999 yılında öğretime geçen Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, Talim Terbiye Kurulunun 21.04.2000/55-56: 30.12.1997/176-178-181 tarih ve sayılı Kararıyla kabul edilen Anadolu Güzel Sanatlar öğretim programlarının 2006-2007 öğretim yılından itibaren 9. sınıflardan başlamak üzere kademeli olarak uygulamadan kaldırılmış, bunun yerine Orta Öğretim Genel Müdürlüğünün 29.08.2006/ 11234; 19.09.2006/12247 tarih ve sayılı öğretim programları teklifi kabul edilmiştir (Tebliğler Dergisi, 2006:1574).

Tablo 1. Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi Resim Alanı¹

DERS KATEGORİLERİ	DERSLER	9	10	11	12
ORTAK DERSLER	DİL VE ANLATIM	2	2	2	2
	TÜRK EDEBİYATI	3	3	3	3
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK	1	1	1	1
	TARİH	2	2	-	-
	T.C. İNKILÂP TARİHİ VE	-	-	2	-
	COĞRAFYA	2	2	-	-
	MATEMATİK	4	4	-	-
	FİZİK	2	-	-	-
	KİMYA	2	-	-	-
	BİYOLOJİ	2	-	-	-
	SAĞLIK BİLGİSİ	-	2	-	-
	FELSEFE	-	-	2	-
	YABANCI DİL	5	3	3	3
	BEDEN EĞİTİMİ	2	-	-	-
	MİLLİ GÜVENLİK BİLGİSİ	-	1	-	-
TRAFİK VE İLK YARDIM	-	-	1	-	
	TOPLAM	27	20	14	9
ALAN DERSLERİ	DESEN ÇALIŞMALARI	2	2	4	4
	İKİ BOYUTLU SANAT ATÖLYE	2	3	4	4
	ÜÇ BOYUTLU SANAT ATÖLYE	2	3	4	-
	MÜZE EĞİTİMİ	-	-	-	1
	SANAT TARİHİ	-	-	-	2
	GRAFİK TASARIM	-	-	2	3
	DRAMA	1	-	-	-
	TÜRK RESİM HEYKEL SANATI	-	-	1	-
	ÇAĞDAŞ DÜNYA SANATI	-	-	-	2
	ESTETİK	-	-	1	-
	SANAT ESERLERİNİ İNCELEME	-	-	-	2
	TOPLAM	7	8	16	18
SEÇMELİ DERSLER	MÜZİK (2)				
	BEDEN EĞİTİMİ (2)				
	TARİH (2)				
	COĞRAFYA (2)				
	MATEMATİK (2)				
	GEOMETRİ (2)				
	FİZİK (2)				
	KİMYA (2)				
	BİYOLOJİ (2)				
	PSİKOLOJİ (2)				
	SOSYOLOJİ (2)				
	MANTIK (2)				
	SEÇMELİ YABANCI DİL(2)				
	GİRİŞİMCİLİK (1)				
	BİLGİ KURAMI (1)				
PROJE HAZIRLAMA (1)					
BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİSİ (2)					
DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI (1)					
SOSYAL ETKİNLİK (2)					
Alınabilecek Ders Saati Sayısı	-	6	4	7	
REHBERLİK	1	1	1	1	
TOPLAM DERS SAATİ	35	35	35	35	

Tablo 1’de de görüldüğü gibi, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Resim Bölümlerinde 9. sınıflarda 35 saatlik ders programının 7 saatlik kısmı görsel

¹ 1. Yılsonu başarı ortalaması ile başarılı sayılamayacak dersler; Dil ve Anlatım dersi ile Desen Çalışmaları dersi.

2. Seçmeli Yabancı Dil dersinde II. Yabancı Dil dersi olarak; Almanca, Çince Fransızca, İngilizce, İspanyolca, İtalyanca, Japonca ve Rusça derslerinden biri seçilip okutulur.

sanatlar, 27 saatlik kısmı kültür dersleri, 1 saati de rehberlik dersine ayrılmıştır. 10. sınıfta 35 saatlik ders programının 8 saatlik kısmı desen, iki boyutlu sanat, üç boyutlu sanat olacak şekilde görsel sanatlar derslerine, 20 saatlik kısmı Matematik, Türkçe, İngilizce, Dil ve Anlatım gibi kültür derslerine, 6 saatlik kısmı da içinde Geometri, Psikoloji, Felsefe, Yabancı Dil gibi derslerin bulunduğu seçmeli derslere ayrılmıştır. 11. sınıfta 35 saatlik ders programının 16 saatlik kısmı desen (4), İki Boyutlu Sanat (4), üç boyutlu tasarım (4), grafik tasarım (2), Çağdaş Türk Sanatı (1), Estetik (1) olacak şekilde görsel sanatlar derslerine, 14 saatlik kısmı kültür derslerine, 4 saatlik kısmı seçmeli derslere, 1 saatlik kısmı da rehberlik dersine ayrılmıştır.

12. sınıfta; Desen Çalışması (4), İki Boyutlu Sanat (4), Müze Eğitimi (1), Sanat Tarihi (2), Grafik Tasarım (3), Çağdaş Dünya Sanatı (2), Sanat Eserlerini İnceleme (2) olacak şekilde 18 saatlik kısmı görsel sanatlar eğitimine. 9 saati; Dil ve Anlatım (2), Türk Edebiyatı (3), Yabancı Dil (3), Din Kültürü (1) olacak şekilde kültür derslerine ve 1 saati de rehberlik dersi olacak şekilde haftalık 35 saattir.

2.3.2. Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü

Endüstrileşen ülkelerdeki eğitim hareketlerini izleyen Osmanlı yöneticileri, eğitim sistemini yeni ihtiyaçlara göre yenileme yönünde çeşitli teşebbüsler yapmıştır. Endüstrileşen ülkelerdeki okul sistemleri içerisinde mesleki okulların yer almasına paralel olarak Osmanlı İmparatorluğunda çeşitli mesleki eğitim okulları kurulmuştur (Bilgili, 2001:23).

Bu okullar arasında kız çocuklarına sanat öğretme düşüncesini ilk ortaya koyan Mithat Paşa, 1865 yılında Rusçuk'ta ilk sanayi mektebini açarken hem kimsesiz kız çocuklarına iş bulmayı hem ülkenin bazı küçük sanat ihtiyacını karşılamayı hem de orduya gerekli olan kumaş ve giysiler temin etmeyi amaçlamıştı (Kesici, 2000:51).

Cumhuriyetle birlikte meslekî ve teknik eğitimde okula dayalı bir yapı ele alınmıştır. 1927 yılında Millî Eğitim Bakanlığı meslekî ve teknik eğitim veren okullarla ilgili görev üstlenmiştir. Okulların ve hizmetlerin gelişmesi sonucu 1933 yılında 2287 sayılı kanunla Meslekî ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü

kurulmuştur. 1935 yılından itibaren 2765 sayılı kanunla da okulların masrafları tamamen devlet tarafından karşılanmaya başlanmıştır. Bakanlık Merkez Örgütü Kanunu 1941 yılında 4113 sayılı Kanunla değiştirilerek Meslekî ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı kurulmuştur. 1942 yılında başlatılan plânlı çalışmalarla meslekî ve teknik öğretim kurumları günümüze kadar büyük gelişmeler göstermiştir. VII. Beş Yıllık Kalkınma Plânı'nda, ileri teknoloji geliştirilmesi, üretimi ve kullanımında gereksinim duyulan nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinin önemine değinilmiş, bu amaçla orta ve yüksek öğretimde meslekî ve teknik eğitime önem verilmesi öngörülmüştür. VIII. Beş Yıllık Kalkınma Plânı'nın 692. maddesinde de meslek yüksek okulları ve meslekî ve teknik orta öğretim kurumları arasında program bütünlüğünü esas alan iş bölümü ve iş birliği kurulmasıyla nitelikli iş gücünün yetiştirilmesi yönünde karar alınmıştır (Kazu ve Demirli, 2002).

Bu amaç doğrultusunda ve daha sonraları yeni amaçlarla birlikte birçok Kız Teknik Okulları açılmıştır. Kız teknik öğretim okulları, ülkemiz endüstrisinin gereksinim duyduğu iş alanlarına orta kademe teknik insan gücü yetiştiren ve yüksek öğretime öğrenci hazırlayan ortaöğretim kurumlarıdır (Kazu ve Demirli, 2002). Genel Müdürlüğe bağlı olarak halen ülke genelinde örgün ve yaygın eğitim düzeyindeki Kız Meslek, Kız Teknik ve Anadolu Kız Teknik Liseleri, Kız Teknik Olgunlaşma Enstitüleri ve Pratik Kız Sanat Okulları (361) , Çok Programlı Liseler (128) bulunmaktadır.

2.3.2.1. Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri

2.3.2.1.1. Kız Meslek/Meslek Liseleri

İlköğretim okulu üzerine öğrenim veren kız meslek/meslek liselerinin öğretim süresi 4 yıldır. Bu okullarda orta öğretim düzeyinde ortak bir genel kültür kazandırmayı amaçlayan genel kültür dersleri ile birlikte, meslekî ve teknik alanlarda meslekî formasyon verilerek öğrencileri hayata, iş alanlarına ve yüksek öğretime hazırlayan programlar uygulanmaktadır. Bu okullardan “teknisyen” unvanı ile mezun olanlar, alanları ile ilgili iş yerlerinde çalışabilecekleri gibi, isterlerse yüksek öğrenim kurumlarına da devam edebilirler.

2.3.2.1.2. Anadolu Kız Meslek/Anadolu Meslek Liseleri

İlköğretim okulu üzerine öğrenim veren Anadolu Kız Meslek/Anadolu Meslek Liselerinin öğretim süresi 4 yıldır. Bu okullarda orta öğretim düzeyinde ortak bir genel kültür kazandırmayı amaçlayan genel kültür dersleri ile birlikte, öğrencileri hayata, iş alanlarına ve yüksek öğretime hazırlayan programlar uygulanmakta, meslek alanlarının gerektirdiği seviyede yabancı dil ve meslekî formasyon verilmektedir. Bu okullardan “teknisyen” unvanı ile mezun olanlar, alanları ile ilgili iş yerlerinde çalışabilecekleri gibi, isterlerse yüksek öğrenim kurumlarına da devam edebilirler.

2.3.2.1.3. Kız Teknik/Teknik Liseleri

Kız meslek liselerinin ilk yılındaki öğretim programlarının aynen okutulduğu bu okulların, öğretim süresi 4 yıldır. Kız meslek liselerinin dokuzuncu sınıflarında, ilgili mevzuata göre bazı derslerden belirli bir başarı ortalamasını tutturan öğrenciler, isterlerse onuncu sınıftan itibaren teknik liseye ayrılarak öğrenimlerini devam ettirirler. Bir mesleğe yönelik “teknisyen” yetiştiren bu okullardan mezun olanlar, alanları ile ilgili iş yerlerinde çalışabilecekleri gibi, isterlerse yüksek öğretim kurumlarına da devam edebilirler.

2.3.2.1.4. Anadolu Kız Teknik Liseleri

İlköğretim okulu üzerine öğrenim veren Anadolu teknik liselerinin öğretim süresi 4 yıldır. Bu okullarda, orta öğretim düzeyinde ortak bir genel kültür kazandırmayı amaçlayan genel kültür dersleri ile birlikte meslekî ve teknik alanlarda meslekî formasyon verilmesini, ve öğrencileri hayata, iş alanlarına ve yüksek öğretime hazırlayan programlar uygulanmakta, meslek alanlarının gerektirdiği seviyede yabancı dil ve meslekî formasyon verilmektedir. Bu okullardan “teknisyen” unvanı ile mezun olanlar, alanları ile ilgili iş yerlerinde çalışabilecekleri gibi, isterlerse yüksek öğrenim kurumlarına da devam edebilirler.

2.3.2.2. Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumları'nda Görsel Sanat Eğitimi Veren Alan ve Dallar

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, 2006 yılında, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarının 142 Alanına /194 Dalına ait haftalık ders çizelgeleri ile modüler çerçeve öğretim planlarında değişiklik yapmış ve 2006–2007 öğretim yılından itibaren uygulamaya koymuştur.

Söz konusu uygulamada, Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP) kapsamında pilot uygulama yapılan okulların ise 9, 10 ve 11. sınıflarından başlamak ve kademeli olarak uygulanmasına karar verilmiştir.

Böyle bir sisteme geçilmiş olunmasında ki amaç, Türkiye’de iş gücünün niteliğini yükseltmek ve ekonominin tüm sektörlerinde istihdam imkânlarını artırabilmek için mesleki eğitim sistemini geliştirmeye çalışmaktadır. Bu çaba, Türkiye’nin dünyanın önde gelen ekonomileri arasında rekabet edebilirliği ve Avrupa Birliği’ne giriş bağlamında daha da anlamlı hale gelmektedir.

Türkiye’nin bu alandaki çabalarını desteklemek amacıyla 1999 AB Helsinki Zirvesi’nde Türkiye’nin MEDA fonlarından yararlandırılması kararlaştırılmıştır. Bunun sonucunda Türkiye, ekonomisinin iş gücü ihtiyacıyla, mesleki ve teknik okullarının çıktıkları arasındaki boşluğu kapatabilmek amacıyla bazı proje fikirleri geliştirmiştir. Bu yönde ilk adım olarak 4 Temmuz 2000 tarihinde, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Avrupa Birliği arasında Türkiye’deki Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi’nin (MEGEP) anlaşması (DG1A-D/MEDTQ/04–98) imzalanmıştır.

Projenin Teknik Yardım Ekibi 30 Eylül 2002 tarihinde çalışmalarına başlamıştır. MEGEP’in süresi beş yıldır; ilk altı ayı başlangıç dönemi, geri kalan 4,5 yıllık süre ise uygulama dönemi olarak ayrılmıştır. Projenin toplam bütçesi 58,2 milyon eurodur. Bunun 51 milyon euroluk kısmı AB tarafından sağlanan hibe, geri kalan 7,2 milyon euroluk kısmı ise Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti’nin yerel katkısıdır (ktogm.gov.tr, 2008).

Söz konusu programlara göre;

1. Derslerde ders kitabı yerine modüler çerçeve öğretim programları modüllerinin kullanılması,

2. Modüllerle ilgili iş ve işlemlerin Bakanlık ile ilgili birimlerce yapılmasına karar verilmiştir (Tebliğler Dergisi, Temmuz 2006: 2586).

Mevcut alan ve dallar incelendiğinde, 2008 yılı itibarı ile görsel sanatlar eğitimi veren, Türkiye Genelinde Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü'ne bağlı Meslek Liseleri, Kız Meslek Liseleri, Anadolu Meslek Liseleri, Anadolu Kız Meslek Liseleri, Anadolu Teknik Liseleri ve Olgunlaşma Enstitülerinde; 1'i Olgunlaşma Enstitüsü olmak üzere 124 Grafik Fotoğrafçılık Alanı, 2'si Olgunlaşma Enstitüsü'nde olmak üzere 27 Seramik ve Cam Teknolojileri Alanı, 118 okulda ise sanat ve tasarım alanı bulunmaktadır.

Sözü geçen alan ve dallara ait açıklamalar ve haftalık ders programları aşağıdaki şekildedir:

Sanat ve Tasarım Alanı:

Sanat ve Tasarım Alanı Çerçeve Öğretim Programında;

1. İç Mekân Dekorasyon,
2. Plastik Sanatlar,
3. Dekoratif Sanatlar dalları yer almaktadır.

Meslek elemanlarının ulusal ve uluslararası iş gücünden beklenen yeterlikleri, çeşitli araştırmalar ve yabancı uzmanların görüşleri alınarak program çalışmalarına aktarılmıştır.

Sanat ve Tasarım alanı altında yer alan mesleklerde, sektörün ihtiyaçları, bilimsel ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda, gerekli olan mesleki yeterlikleri kazanmış nitelikli meslek elemanları yetiştirmek amaçlanmaktadır.

Mezun olan öğrenciye alanda/dalda diploma verilir. Öğrencinin seçtiği dal ile ilgili aldığı tüm dersler ve modüller diploma ekinde belirtilir. Öğrenciye, programdan ayrıldığında veya mezun olduğunda, kazandığı yeterlikleri gösteren ve bir yaygın mesleki ve teknik eğitim programı ile aynı yeterlikleri kazanan

kişilere eş değer belge verilir. Öğrencinin kazandığı mesleki yeterlikler sertifikaya yönelik belgelendirmelerde değerlendirilir.

Sanat ve Tasarım alanından mezun olan öğrenciler, seçtikleri dal/meslekte kazandıkları yeterlikler doğrultusunda; iç mekân dekorasyon atölyeleri, mimarlık ve iç mimarlık büroları, mobilya fabrikalarının arge bölümleri, tasarım büroları, endüstriyel tasarım atölyeleri, bilgisayarlı tasarım büroları, heykel atölyeleri, seramik atölyeleri, prodüksiyon şirketleri, vitrin mankeni üretim atölyeleri, mozaik resim tasarım atölyeleri, grafik ajansları, vitray tasarım atölyeleri, bezeme restorasyon, tekstil desen uygulama atölyeleri, sahne ve tiyatro dekorasyonu, promosyon ve hediyelik ürün yüzey süsleme atölyeleri vb. yerlerde çalışabilirler (Sanat ve Tasarım Alanı Çerçeve Öğretim Programı, 2007:3).

Tablo 2. Meslek Liseleri Sanat ve Tasarım Alanı İç Mekan Dekorasyon Plastik Sanatlar ve Dekoratif Sanatlar Dalları Çerçeve Öğretim Programı Haftalık Ders Çizelgesi

DERS KATEGORİLERİ		DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF	XII. SINIF
ORTAK DERSLER		*DİL VE ANLATIM	2	2	2	2
		TÜRK EDEBİYATI	3	3	-	-
		DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK	1	1	1	1
		TARİH	2	2	-	-
		T.C. İNKILAP TARİHİ VE	-	-	2	-
		COĞRAFYA	2	2	-	-
		MATEMATİK	4	-	-	-
		FİZİK	2	-	-	-
		KİMYA	2	-	-	-
		BİYOLOJİ	2	-	-	-
		SAĞLIK BİLGİSİ	2	-	-	-
		FELSEFE	-	-	2	-
		YABANCI DİL	10	4	4	4
		BEDEN EĞİTİMİ	2	-	-	-
		MİLLİ GÜVENLİK BİLGİSİ	-	1	-	-
		TRAFİK VE İLK YARDIM	-	-	1	-
		TOPLAM	34	15	12	7
ALAN/DAL DERSLERİ	ALAN ORTAK DERSLERİ	BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİSİ	2	-	-	-
		MATEMATİK	-	3	-	-
		MESLEKİ GELİŞİM	-	2	-	-
		*TEMEL SANAT EĞİTİMİ	-	6	-	-
		TEMEL DESEN	-	4	-	-
		TEMEL TEKNİK RESİM	-	3	-	-
		SANAT TARİHİ	-	3	-	-
	DAL DERSLERİ	*İŞLETMELERDE BECERİ EĞİTİMİ	-	-	27	30
		*UYGULAMA PROJESİ				
		METRAJ VE KEŞİF				
		İÇ MEKAN TESİSAT				
		FOTOĞRAF ÇEKİMİ				
		MOBİLYE TASARIMI				
		ÖZGÜN MEKAN TASARIMI				
		GEÇİCİ MEKAN DÜZENLEMELERİ				
		İÇ MEKAN MALZEMELERİ				
		BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÇİZİM				
		MESLEKİ RESİM				
		HEYKEL SANATI				
		*TASARIM UYGULAMA				
		ÜÇ BOYUTLU PROJE TASARIMI				
		YÜZEY ANALİZLERİ				
		*DUVAR RESİMLERİ				
	MOZAİK VE VİTRAY					
	ALAN /DAL DERSLERİ TOPLAMI		2	21	27	30
	SEÇMELİ DERSLER		3	3	-	2
	REHBERLİK		1	1	1	1
GENEL TOPLAM		40	40	40	40	

Not: () Milli Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği'nin 33. maddesi uyarınca yılsonu başarı ortalaması ile başarılı sayılamayacak dersleri ifade eder.(Kaynak: Sanat ve Tasarım Alanı Ders Programını gösteren tablo 2601 sayılı ve Ekim 2007 tarihli Tebliğler Dergisi'nden alınmıştır.)*

Tablo 2'ye göre; Sanat ve Tasarım Alanı, İç Mekân Dekorasyon, Plastik Sanatlar ve Dekoratif Sanatlar Dallarının haftalık ders programlarında, görsel sanatlar ile ilgili derslerinin sınıflara göre dağılımı şu şekildedir:

9. sınıfta 34 ders saati ortak derslere verilirken, 3 ders saati seçmeli derslere, 2 saati alan ortak derslerine, 1 saati de rehberlik dersine ayrılmıştır. Çerçeve öğretim programına göre haftalık ders saati 40 saat olarak düzenlenmiştir.

10. sınıfta 15 ders saati ortak derslere verilirken (Türk Edebiyatı, Tarih, Coğrafya, Yabancı Dil, v.b), 21 saati alan ortak derslerine (Temel Sanat Eğitimi, Temel Teknik Resim, Desen, Sanat Tarihi, v.b.), 3 saati seçmeli, 1 saati de rehberlik dersine ayrılmıştır. Çerçeve öğretim programına göre haftalık ders saati 40 saat olarak düzenlenmiştir.

11. sınıfta 12 saati ortak derslere verilirken (Türk Edebiyatı, Tarih, Coğrafya, Yabancı Dil, v.b), 27 saati dal derslerine (Bu dersler seçilen dalın özelliklerine göre havuz dersleri içerisinde zümre öğretmenlerince belirlenir.), 1 saati de rehberlik dersine ayrılmıştır. Çerçeve öğretim programına göre haftalık toplam ders saati 40 saat olarak düzenlenmiştir.

12. sınıfta 7 saati ortak derslere verilirken (Dil ve Anlatım, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Yabancı Dil), 30 saati dal derslerine (bunun 24 saati İşletmelerde Beceri Eğitimine ayrılmış, 6 saati de havuzdan seçilecek şekilde ayarlanmıştır.), 2 saati seçmeli derslere, 1 saati de rehberlik dersine ayrılmıştır. Çerçeve öğretim programına göre haftalık ders saati 40 saat olarak düzenlenmiştir.

Grafik ve Fotoğraf Alanı:

Grafik ve fotoğraf sanatının temel işlevi bir mesajı iletmek, bir ürün ya da hizmeti tanıtmaktır. Bu çerçevede sektör ihtiyaçları doğrultusunda Grafik ve Fotoğraf alanı altında; “grafik”, “fotoğraf çekim” ve “fotoğraf baskı” dallarında öğretim programları hazırlanmıştır.

Grafik ve Fotoğraf alanı Çerçeve Öğretim Programı ile bireylere, öncelikle temel bilgileri içeren bilgi ve becerileri kazandırmanın yanı sıra çağımızın gereği olan insan ilişkileri, iletişim kurabilme, değişimlere ve teknolojiye uyum sağlayabilme, sistemleri anlayıp kullanabilme yeterliklerini kazandırmak hedeflenmiştir. Programın genel amacı; bireylerin, temel yeterlikler üzerine, temel mesleki bilgi ve becerilerle donatılmasını sağlamaktır. Kazandırılan mesleki bilgi ve becerilerle sektörün beklentileri doğrultusunda kaliteli hizmet sunabilen, Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı, çevre ve toplum bilincine sahip, güç birliği

bilinci ile kendi iş yerini kurma düşüncelerini faaliyete geçirebilen ve işin her aşamasında kaliteden sorumlu olmanın gereğini bilen bireyler yetiştirmek hedeflenmiştir.

Grafik ve Fotoğraf alanından mezun olan öğrenciler, seçtikleri dal/meslekte kazandıkları yeterlikler doğrultusunda; orta ve büyük ölçekli matbaa ve yayın kuruluşlarında, grafik tasarım stüdyolarında, reklâm ajanslarında, televizyon, gazete vb. basın kuruluşları, fotoğraf stüdyoları, fotoğraf laboratuvarları, bünyesinde tanıtım birimi bulunan tüm kurum ve kuruluşlarda vb. yerlerde çalışabilirler.

Mezun olan öğrenciye alanda/dalda diploma verilir. Öğrencinin seçtiği dal ile ilgili aldığı tüm dersler ve modüller diploma ekinde belirtilir. Öğrenciye, programdan ayrıldığında veya mezun olduğunda, kazandığı yeterlikleri gösteren ve bir yaygın mesleki ve teknik eğitim programı ile aynı yeterlikleri kazanan kişilere eş değer belge verilir. Öğrencinin kazandığı mesleki yeterlikler sertifikaya yönelik belgelendirmelerde değerlendirilir.

Alan programının toplam eğitim süresi, 9. sınıftan sonra 3 öğretim yılı olarak planlanmıştır. Eğitim süresinin okul, işletme ve bireysel öğrenme için ayrılmış dağılımı, Grafik ve Fotoğraf alanı haftalık ders çizelgesi, dersler ve modüller ile ilgili açıklamalarda belirtildiği gibi uygulanır (Grafik ve Fotoğraf Alanı Çerçeve Öğretim Programı, 2007:7).

Tablo 3. Anadolu Meslek Liseleri Grafik ve Fotoğraf Alanı (Grafik, Fotoğraf Çekimi ve Fotoğraf Baskı Dalları) Çerçeve Öğretim Programı Haftalık Ders Çizelgesi

DERS KATEGORİLERİ		DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF	XII. SINIF	
ORTAK DERSLER		*DİL VE ANLATIM	2	2	2	2	
		TÜRK EDEBİYATI	3	3	-	-	
		DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK	1	1	1	1	
		TARİH	2	2	-	-	
		T.C. İNKILAP TARİHİ VE	-	-	2	-	
		COĞRAFYA	2	2	-	-	
		MATEMATİK	4	-	-	-	
		FİZİK	2	-	-	-	
		KİMYA	2	-	-	-	
		BİYOLOJİ	2	-	-	-	
		SAĞLIK BİLGİSİ	2	-	-	-	
		FELSEFE	-	-	2	-	
		YABANCI DİL	10	4	4	4	
		BEDEN EĞİTİMİ	2	-	-	-	
MİLLİ GÜVENLİK BİLGİSİ	-	1	-	-			
		TRAFİK VE İLK YARDIM	-	-	1	-	
		TOPLAM	34	15	12	7	
ALAN/DAL DERSLERİ	ALAN ORTAK DERSLERİ	BİLGİ VE İLETİŞİM	2	-	-	-	
		MATEMATİK	-	3	-	-	
		MESLEKİ GELİŞİM	-	2	-	-	
		*TEMEL SANAT EĞİTİMİ	-	7	-	-	
		TEMEL DESEN	-	5	-	-	
		TEMEL FOTOĞRAF	-	4	-	-	
	DAL DERSLERİ	*İŞLETMELERDE BECERİ EĞİTİMİ	-	-	27	30	
		SANAT TARİHİ					
		NESNE CANLANDIRMA					
		GRAFİK ANİMASYON					
		BASKI ÖNCESİ					
		*BİLGİSAYAR DESTEKLİ TASARIM					
		YAZI VE TİPOGRAFİ					
		DESEN					
		GRAFİK DESEN					
		İLLÜSTRASYON					
		*FOTOĞRAF ÇEKİMİ					
		FOTOĞRAFTA IŞIK VE RENK					
		FOTOĞRAF SUNUMU					
		ÇEKİM TEKNİKLERİ					
		VİDEO ÇEKİMİ					
		BİLGİSAYARDA FOTOĞRAF					
		ETKİLİ İLETİŞİM					
		*FOTOĞRAF BANYO-BASKI					
	FOTOĞRAF LABORATUVARI						
	GÖRÜNTÜ DÜZENLEME						
	ALAN /DAL DERSLERİ TOPLAMI			2	21	27	30
	SEÇMELİ DERSLER			3	3	-	2
REHBERLİK			1	1	1	1	
GENEL TOPLAM			40	40	40	4	

Not: (*) Millî Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği'nin 33. maddesi uyarınca yılsonu başarı ortalaması ile başarılı sayılamayacak dersleri ifade eder. (Kaynak: Grafik ve Fotoğraf Alanı Ders Programını gösteren tablo 2601 sayılı ve Ekim 2007 tarihli Tebliğler Dergisi'nden alınmıştır.)

Tablo 3'e göre; Grafik ve Fotoğraf Alanı, Grafik, Fotoğraf Çekim ve Fotoğraf Baskı Dallarının haftalık ders programlarında, görsel sanatlar ile ilgili derslerinin sınıflara göre dağılımı şu şekildedir:

9. sınıfta 34 ders saati ortak derslere verilirken, 3 ders saati seçmeli derslere, 2 saati alan ortak derslerine, 1 saati de rehberlik dersine ayrılmıştır. Çerçeve öğretim programına göre haftalık ders saati 40 saat olarak düzenlenmiştir.

10. sınıfta 15 ders saati ortak derslere verilirken (Türk Edebiyatı, Tarih, Coğrafya, Yabancı Dil, v.b), 21 saati alan ortak derslerine (Temel Sanat Eğitimi, Temel Fotoğraf, Desen, v.b.), 3 saati seçmeli, 1 saati de rehberlik dersine ayrılmıştır. Çerçeve öğretim programına göre haftalık ders saati 40 saat olarak düzenlenmiştir.

11. sınıfta 12 saati ortak derslere verilirken (Türk Edebiyatı, Tarih, Coğrafya, Yabancı Dil, v.b), 27 saati dal derslerine (Bu dersler seçilen dalın özelliklerine göre havuz dersleri içerisinde zümre öğretmenlerince belirlenir.), 1 saati de rehberlik dersine ayrılmıştır. Çerçeve öğretim programına göre haftalık toplam ders saati 40 saat olarak düzenlenmiştir.

12. sınıfta 7 saati ortak derslere verilirken (Dil ve Anlatım, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Yabancı Dil), 30 saati dal derslerine (bunun 24 saati İşletmelerde Beceri Eğitimine ayrılmış, 6 saati de havuzdan seçilecek şekilde ayarlanmıştır.), 2 saati seçmeli derslere, 1 saati de rehberlik dersine ayrılmıştır. Çerçeve öğretim programına göre haftalık ders saati 40 saat olarak düzenlenmiştir.

Seramik ve Cam Teknolojisi Alanı:

Ülkemizde Keramik ve Cam Teknolojisi sanayi, ülke ekonomisi ve istihdam açısından her alanında önemli bir yere sahiptir.

MEGEP kapsamında, Keramik ve Cam Teknolojisi alanı altında; “çinicilik”, “sır üstü dekorlama”, “alçı model kalıp”, “tornada form şekillendirme”, “serbest seramik şekillendirme”, “cam şekillendirme”, “tezyinat”, “indirme” ve “vitray” dallarında öğretim programları hazırlanmıştır.

Program, geniş tabanlı ve modüler yapıda düzenlendiğinden, Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği çerçevesinde yatay ve dikey geçişlere olanak

sağlanır. Alan/dalda sertifika, belge ve diplomaya götüren tüm programlar ve dallar arasında geçiş yapılabilir.

Diploma almaya hak kazanan öğrenci, Seramik ve Cam Teknolojisi alanının devamı niteliğindeki programların veya bu alana en yakın programların uygulandığı meslek yüksek okuluna sınavsız geçiş yapabilir ya da sınav sonuçlarına göre diğer yüksek öğrenim kurumlarını tercih edebilir.

Mezun olan öğrenciye alanda/dalda diploma verilir. Öğrencinin seçtiği dal ile ilgili aldığı tüm dersler ve modüller diploma ekinde belirtilir. Öğrenciye, programdan ayrıldığında veya mezun olduğunda, kazandığı yeterlikleri gösteren ve bir yaygın mesleki ve teknik eğitim programı ile aynı yeterlikleri kazanan kişilere eş değer belge verilir. Öğrencinin kazandığı mesleki yeterlikler sertifikaya yönelik belgelendirmelerde değerlendirilir (Seramik ve Cam Teknolojisi Alanı Çerçeve Öğretim Programı, 2007: 9).

Tablo 4. Seramik ve Cam Teknolojisi Alanı Dallara Göre Haftalık Ders Çizelgesi

DERS KATEGORİLERİ		DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF	XII. SINIF
ORTAK DERSLER		*DİL VE ANLATIM	2	2	2	2
		TÜRK EDEBİYATI	3	3	-	-
		DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	1	1	1	1
		TARİH	2	2	-	-
		T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	2	-
		COĞRAFYA	2	2	-	-
		MATEMATİK	4	-	-	-
		FİZİK	2	-	-	-
		KİMYA	2	-	-	-
		BİYOLOJİ	2	-	-	-
		SAĞLIK BİLGİSİ	2	-	-	-
		FELSEFE	-	-	2	-
		YABANCI DİL	10	4	4	4
		BEDEN EĞİTİMİ	2	-	-	-
		MİLLİ GÜVENLİK BİLGİSİ	-	1	-	-
TRAFİK VE İLK YARDIM	-	-	1	-		
		TOPLAM	34	15	12	7
ALAN ORTAK DERSLERİ	DAL DERSLERİ	BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİSİ	2	-	-	-
		MATEMATİK	-	3	-	-
		MESLEKİ GELİŞİM	-	2	-	-
		*TEMEL SANAT EĞİTİMİ	-	4	-	-
		TEMEL TEKNİK RESİM	-	3	-	-
		TEMEL DESEN	-	3	-	-
				6		
			-	-	27	30
	*İŞLETMELERDE BECERİ EĞİTİMİ					
	*TÜRK MOTİFLERİ					
	DEKORLAMA					
	MOTİF DESEN					
	*ŞABLONLA ŞEKİLLENDİRME					
	ÇARKTA ŞEKİLLENDİRME					
	ŞABLON TORNA					
	ÇARK TORNA					
	*ALÇI ŞEKİLLENDİRME					
	PARÇALI MODEL VE KALIP					
	*SERAMİK EL DEKORLARI					
	ELEK BASKI (SERİGRAFI)					
	BİLGİSAYARLI DESEN ÇİZİMİ					
	SERBEST SERAMİK-1					
	SERBEST SERAMİK-2					
	SANAT TARİHİ					
	DESEN					
	TEKNİK RESİM					
	*CAM İNDİRME TEKNİKLERİ					
	*VİTRAY UYGULAMALARI					
	FUZYON					
	CAM TEKNOLOJİSİ					
	TEZYİN UYGULAMA					
	CAM BOYA KİMYASI					
	İNDİRME UYGULAMALARI					
	CAM GRAVÜR					
	*CAM ŞEKİLLENDİRME					
	CAM FORM TASARIMI					
	ARTİSTİK ŞEKİLLENDİRME					
	YARI OTOMATİK ŞEKİLLENDİRME					
HARMAN HAZIRLAMA						
FABRİKASYON ŞEKİLLENDİRME						
CAM ÜRETİM PLANLAMASI						
ALAN /DAL DERSLERİ TOPLAMI			2	21	27	30
SEÇMELİ DERSLER			3	3	-	2
REHBERLİK			1	1	1	1
GENEL TOPLAM			40	40	40	40

Tablo 4'e göre; Seramik ve Cam Teknolojisi Alanı, "çinicilik", "sır üstü dekorlama", "alçı model kalıp", "tornada form şekillendirme", "serbest seramik şekillendirme", "cam şekillendirme", "tezyinat", "indirme" ve "vitray" dallarında Dallarının haftalık ders programlarında, görsel sanatlar ile ilgili derslerinin sınıflara göre dağılımı şu şekildedir:

9. sınıfta 34 ders saati ortak derslere verilirken, 3 ders saati seçmeli derslere, 2 saati alan ortak derslerine, 1 saati de rehberlik dersine ayrılmıştır. Çerçeve öğretim programına göre haftalık ders saati 40 saat olarak düzenlenmiştir.

10. sınıfta 15 ders saati ortak derslere verilirken (Türk Edebiyatı, Tarih, Coğrafya, Yabancı Dil, v.b), 21 saati alan ortak derslerine (Temel Sanat Eğitimi, Temel Fotoğraf, Desen, v.b.), 3 saati seçmeli, 1 saati de rehberlik dersine ayrılmıştır. Çerçeve öğretim programına göre haftalık ders saati 40 saat olarak düzenlenmiştir.

11. sınıfta 12 saati ortak derslere verilirken (Türk Edebiyatı, Tarih, Coğrafya, Yabancı Dil, v.b), 27 saati dal derslerine (Bu dersler seçilen dalın özelliklerine göre havuz dersleri içerisinde zümre öğretmenlerince belirlenir.), 1 saati de rehberlik dersine ayrılmıştır. Çerçeve öğretim programına göre haftalık toplam ders saati 40 saat olarak düzenlenmiştir.

12. sınıfta 7 saati ortak derslere verilirken (Dil ve Anlatım, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Yabancı Dil), 30 saati dal derslerine (bunun 24 saati İşletmelerde Beceri Eğitimine ayrılmış, 6 saati de havuzdan seçilecek şekilde ayarlanmıştır.), 2 saati seçmeli derslere, 1 saati de rehberlik dersine ayrılmıştır. Çerçeve öğretim programına göre haftalık ders saati 40 saat olarak düzenlenmiştir.

Ayrıca Kız Teknik Öğretim ve Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlükleri'ne bağlı Türkiye genelinde 7 ilde, 2005-2006 öğretim yılında, Radyo Televizyon Alanı- Grafik Animasyon Dalı açılmıştır. 2006-2007 öğretim yılında öğrenci alımına başlanmıştır.

2.3.2.3. Ortaöğretimde Görsel Sanatlar Eğitimi Veren Bölümlerden Mezun Olan Öğrencilerin Alanları ile İlgili Yükseköğretim Kurumlarına Girişteki Sınav Sistemi

T.C. Yükseköğretim Kanununun 0045. Maddesine göre Yükseköğretime giriş (17.08.1983 tarih ve 2880 sayılı Kanunun 26. maddesiyle değişen şekli):

a. Öğrenciler Devlet Yükseköğretim Kurumlarına, esasları Yükseköğretim Kurulu tarafından tespit edilen sınavla girerler. Sonuçların değerlendirilmesinde adayların ortaöğretimdeki başarıları dikkate alınır. Ortaöğretim kurumlarını birincilikle bitiren adaylar kendileri için yükseköğretim kurumlarında ayrılacak kontenjanlara, tercih ve puanları göz önünde tutularak yerleştirilir.

Yükseköğretim kurumlarına öğrenci seçiminde, adayların ortaöğretim süresindeki başarıları Yükseköğretim Kurulunun uygun göreceği şekilde Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından geliştirilecek bir yöntemle ek bir puan olarak tespit edilir ve yükseköğretim kurumlarına giriş sınav puanlarına eklenir. Bir mesleğe yönelik programlar uygulayan liselerin mezunları, Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenecek aynı alanda bir yükseköğretim kurumuna girerken, başarı notları ayrıca tespit edilecek bir katsayı ile çarpılmak suretiyle değerlendirilerek giriş sınavı puanlarına eklenir.

b. Yükseköğretim Kurulunca düzenlenen esaslara göre belli sanat dallarında üstün kabiliyetli olduğu tespit edilen öğrenciler, ilgili dalda eğitim yapmak kaydıyla yine bu esaslar içerisinde belirlenecek özel yöntemlerle yükseköğretim kurumlarına alınabilirler.

c. (29.05.1991 tarih ve 3747 sayılı Kanunun 5 inci maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.)

d. (10.07.2001 tarih ve 24458 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 4702 sayılı Kanunun 2. maddesiyle eklenmiştir.) Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunca tespit edilen uluslararası bilimsel yarışmalarda ödül kazanan öğrenciler, ödül kazandıkları alanlarda Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi ile

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunca müştereken belirlenecek yükseköğretim kurumlarından seçtiklerine sınavsız girerler.

e. (10.07.2001 tarih ve 24458 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 4702 sayılı Kanunun 2. maddesiyle eklenmiştir.) Mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarından mezun olan öğrenciler istedikleri takdirde bitirdikleri programın devamı niteliğinde veya buna en yakın programların uygulandığı, öncelikle kendi mesleki ve teknik eğitim bölgesi içinde yer alan veya bölgesi dışındaki meslek yüksekokullarına sınavsız olarak yerleştirilebilirler. Sınavsız olarak meslek yüksekokullarına devam ederek mezun olan öğrencilerin yüzde onundan az olmamak üzere ayrılacak kontenjanlara göre alanlarındaki lisans programlarına dikey geçiş yapmaları sağlanır. Bununla ilgili esas ve usuller, Milli Eğitim Bakanlığı ile Yükseköğretim Kurulu işbirliği ile çıkartılacak yönetmelikte belirlenir.

f. (10.07.2001 tarih ve 24458 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 4702 sayılı Kanunun 2. maddesiyle eklenmiştir.) Mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarından herhangi birini bitirip de mesleki ve teknik eğitim bölgeleri kapsamı dışındaki bir yükseköğretim programına girmek isteyen öğrenciler, üniversite giriş sınavlarına başvurabilirler.

Bununla birlikte Özel yetenek gerektiren programların sınavları ile seçme ve yerleştirme işlemleri, yükseköğretim programlarının kendi tarafından yapılmaktadır. Özel yetenek gerektiren programlara başvurular doğrudan yükseköğretim programının bağlı bulunduğu yükseköğretim kurumuna yapılır. Sınav ve değerlendirme işlemleri o yükseköğretim kurumu tarafından yürütülür.

2.3.2.4. Görsel Sanatlarda Özel Yetenek Gerektiren Eğitim Programları ile İlgili İşlemler

Özel yetenek sınavı sonuçlarına göre öğrenci alan Geleneksel Türk El Sanatları Öğretmenliği, Grafik Öğretmenliği, Mesleki Resim Öğretmenliği, Resim İş Öğretmenliği, Rekreasyon, Seramik Öğretmenliği,

programlarına öğrenci seçme işlemleri aşağıdaki hususlar göz önünde tutularak yapılmaktadır:

Özel yetenek gerektiren programların sınavları ile seçme ve yerleştirme işlemleri yükseköğretim kurumları tarafından yapılmaktadır. Özel yetenek gerektiren programlara başvurular doğrudan yükseköğretim programının bağlı bulunduğu yükseköğretim kurumuna yapılır. Sınav ve değerlendirme işlemleri de ilgili yükseköğretim kurumu tarafından yürütülür.

Bu programlara, kurum tarafından yapılan sınav puanları ile ağırlıklı öğretim başarı puanlarının birinden oluşacak ağırlıklı puanlar göz önünde tutularak yerleştirme yapılacaktır.

Bu programlardan her birine en az kaç ÖSS puanı alan adayların başvuracaklarına, sınavı yapan ilgili yükseköğretim kurumunca puan türü belirtmeksizin karar verilir ve bu karar basın-yayın organlarıyla adaylara duyurulur.

Özel Yetenek Sınavı sonuçlarına göre öğrenci alan programlardan 2008-ÖSYS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları eşdeğer programlara yatay geçiş yoluyla geçmek isteyen adayların ilgili puan türünde 185 veya daha fazla ÖSS puanı almaları zorunludur.

Yurt dışı ve KKTC'deki üniversitelerin özel yetenek sınavı sonuçlarına göre öğrenci kabul eden programlarda öğrenime başlayan öğrencilerin, ülkemizdeki üniversitelere yatay geçiş yapmaları mümkün değildir.

Merkezi Yerleştirme ile bir yükseköğretim programına yerleştirilmiş adaylar da isterlerse özel yetenek sınavıyla öğrenci alan yükseköğretim programlarına başvurabilirler (ÖSYS Kılavuzu, 2008:19).

2.3.2.5. Görsel Sanatlarda Özel Yetenek Sınavı Sonuçlarına Göre Öğrenci Alan Yükseköğretim Programları

Yükseköğretim Programları Güzel Sanatlar Fakültesi Mesleki Eğitim Fakültesi, Baskı Sanatları, Geleneksel Türk El Sanatları Öğretmenliği, Grafik Öğretmenliği, Rekreasyon Çizgi Film (Animasyon) Mesleki Resim Öğretmenliği, Seramik Öğretmenliği, Endüstri Tasarımı, Mimarlık Fakültesi, Harp Endüstri Ürünleri Tasarımı, Endüstri Ürünleri Tasarımı, Çini Onarımları, İç Mimarlık, Eski Yazı (Hat) İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı, Fotoğraf, İç Mimarlık, Geleneksel Türk El Sanatları, Kompozisyon Grafik Moda ve Tekstil Tasarımı, Grafik Tasarım Mühendislik- Mimarlık Fakültesi Koro Grafik Tasarımı Grafik Tasarım i Halı, Kilim ve Eski Kumaş Desenleri, Tezhip (Süsleme) vb. sayılabilir(ÖSYM Kılavuzu, 2004).

Özel yetenek gerektiren programların sınavları ile seçme ve yerleştirme işlemleri, yükseköğretim programlarının kendi tarafından yapılmaktadır. Özel yetenek gerektiren programlara başvurular doğrudan yükseköğretim programının bağlı bulunduğu yükseköğretim kurumuna yapılır. Sınav ve değerlendirme işlemleri o yükseköğretim kurumu tarafından yürütülür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ'NDE
BİR UYGULAMA

3.1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Çalışmanın bu bölümünde; araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, araştırmada kullanılan ölçme araçlarının hazırlanması, geliştirilmesi ve uygulanması, araştırma verileri ve verilerin analizi, sonuçlar ve bulgularla ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.2. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırmada; tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, iki ya da çok sayıda değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 1998).

Bu araştırmada Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi öğrencilerinin sanat eğitime ilişkin yükseköğretim programlarına girişteki başarı farklılıklarının nedenlerinin var olduğu şekliyle betimlenmeye çalışılacak olması bu modelin seçilmesinde etkili olmuştur. Bu kapsamda ilgili literatür taranmış, ayrıca araştırmanın nicel verileri öğrencilere uygulanan anket ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler bilgisayar ortamına yüklenerek SPSS 13.0 for Windows programında istatistiksel işlemleri yapılmıştır. İşlemler sonucunda ortaya çıkan bulgular analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.

3.3. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evrenini 2007-2008 eğitim öğretim yılında Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi mezunu 182 öğrenci oluşturmaktadır. Evrene ulaşma güçlüğü olmadığı dikkate alınarak, yönteminde tarama modeli olması ve daha güvenilir verilerin elde edilmesi amacı ile örneklem alma yoluna gidilmemiştir.

Araştırmanın gerçekleştirilmesinde veri toplama aracı olarak kullanılan anket evrenin tümüne uygulanmış, ancak anketlerin tümünün geri dönüşü sağlanamamıştır. Araştırma evrenini oluşturan 182 öğrenciden 110'u anketi yanıtlarak görüşlerini bildirmiştir. Yanıtlanan anketlerin incelenmesi sonucunda yönergeye uygun doldurulmayan 14 anket değerlendirme dışı bırakılmıştır.

Değerlendirme dışı bırakılan anketler çıkarıldıktan sonra 96 anket (%52,74) değerlendirmeye alınmış ve üzerinde istatistiksel işlem yapılmıştır.

3.4. VERİ TOPLAMA ARAÇ VE TEKNİKLERİ

Araştırma için gerekli veriler, araştırmacı tarafından yapılan geniş bir literatür taraması ve bu konuda yapılan çeşitli araştırmalar sonucunda tespit edilmiştir. Birçok araştırmada da çeşitli şekillerde ifade edilen başarı ve tercih boyutları anketin temelini oluşturmaktadır.

Hazırlanan anket formu ve araştırmacının anket pilot uygulaması yapılması esnasındaki gözlemleri araştırma uygulamasının yapılmasında önemli yer teşkil etmektedir. Araştırma için yapılan ön uygulama sonucunda ortaya çıkan sonuçlara göre ve birebir görüşme şeklinde yapılan ön uygulama çalışmasında anında alınan tepkilerde araştırmanın şekillenmesinde yol gösterici olmuştur. Böylece araştırmanın güvenilirliği artırılmaya çalışılmıştır.

Anket iki bölümden oluşmaktadır.

Anketin birinci bölümü ilk sayfada belirtilerek katılımcılara kişisel özellikleri üzerine (mezun olunan okul, aile durumu, cinsiyet, yükseköğretime kaçınıcı girişte kazandıkları vb.) sorulan 9 adet soruya yanıt vermeleri istenmiştir. İkinci bölümde ise öğrencilerin mezun olduğu ortaöğretim kurumunun başarı, tercih, yeterlilik ve yönlendirme boyutları çerçevesinde hazırlanan 18 adet anket sorusu kullanılmaktadır. Hazırlanan 18 soru için beşli likert tipi derecelendirilme ölçeği kullanılmıştır. Likert tipi ölçekte seçenekler aşağıda belirtilmiştir.

- 1- Kesinlikle Katılıyorum
- 2- Katılıyorum
- 3- Kısmen Katılıyorum
- 4- Katılmıyorum
- 5- Kesinlikle Katılmıyorum

Hazırlanan anket SPSS 13.0 for Windows paket programında güvenilirlik analizine tabi tutulmuştur. Soru gurupları için en yaygın kullanılan içsel güvenilirlik indeksi *Cronbach Alpha*'dır. Cronbach Alpha katsayısı, ölçek içinde bulunan maddelerin iç tutarlılığının bir ölçüsüdür. Diğer bir deyişle, alfa katsayısı

ile ölçekte yer alan k tane maddenin (sorunun) türdeş bir yapıyı açıklamak ya da sorgulamak üzere bir bütün oluşturup oluşturmadıklarının sorgulanması konusunda bilgi elde edilir. İlgili ölçeğin alfa katsayısı ne kadar yüksek olursa bu ölçekte bulunan maddelerin o ölçüde birbirleriyle tutarlı ve aynı özelliğin öğelerini yoklayan maddelerden oluştuğu ya da tüm maddelerin o ölçüde birlikte çalıştığı yorumu yapılır (Alpar, 2003:380). Güvenilirlik ölçüsü olarak kabul edilen bu katsayıların hepsi 0,50'den fazla çıkmıştır. Her faktör için ortak faktör varyanslarına bakılması, eğer bu değerler 0,50'nin üzerinde ise bulunan faktör sayısının yeterli olduğuna karar verilir (Bayram, 2004:132).

Güvenirlik analiziyle; anket ile ölçülmek istenen ortak değeri, eşit olarak paylaşmayan değişkenlerin belirlenip, analiz dışı bırakılarak ölçeğin iç tutarlılığının artırılması amaçlanmaktadır (Baş, 2001:191). Tablo 14'te değişkenlerin güvenilirliği açıklanmıştır. Anketin uygulama ve içerik geçerliği için uzman görüşü alınmış, yapı geçerliği için faktör analizi kullanılmıştır.

Çıkarım yöntemi olarak temel bileşenler analiz, rotasyon yöntemi olarak Varimaks Dönüştürmesi kullanılmıştır. Faktör analizinde ilk aşama gözlenen değişken değerleri arasında kolerasyonların hesaplanarak orijinal değişkenlerin bir kolerasyon matrisi haline getirilmesidir. Kolerasyon matrisinden faktörlerin türetilerek, döndürülmemiş faktör matrisinin elde edilmesi analizin ikinci aşamasını oluşturur. Bu aşamada, herhangi bir veri grubuna faktör analizinin uygulanması için faktör türetme tekniklerinden birinin ele alınması gerekir. Çeşitli faktör türetme teknikleri vardır, fakat en yaygın kullanılan *Temel Bileşenler Analiz* tekniğidir. Analizin üçüncü aşaması, döndürme yöntemlerinden birinin kullanılarak döndürülmüş faktör matrisinin elde edilmesidir. Dik ve eğik olmak üzere iki farklı döndürme yöntemi, bunlar içinde çeşitli teknikler mevcuttur. Sosyal bilim uygulamalarında en yaygın kullanılanlar dik döndürme yöntemleri arasında yer alan *Quartimax* ve *Varimax* teknikleridir (Bayram, 2004:132).

3.5. VERİLERİN ANALİZİ

Anketin uygulanmasında elde edilen veriler bilgisayar ortamında SPSS 13.0 Paket programına girilerek değerlendirme yapılmıştır. Anket yolu ile elde edilen bilgiler elde edilmek istenen amaçlara uygun olarak değerlendirmeye tabi

tutulmuştur. Verilerin analizinde öncelikle güvenilirliğinin analizi yapılmıştır. Anketin ilk bölümünde yer alan kişisel özelliklere ait sorular için yüzde dağılımı ve frekanslar hesaplanarak yorum yapılmıştır. Ayrıca öğrenim görülen lise ile öğrencilerin başarı ve tercihleri arasındaki ilişkiyi göstermek için Ki-Kare (X^2) testi yapılmıştır. Parametrik olmayan testler arasında yer alan ki-kare testi, iki veya daha fazla kategoriye sahip, iki değişken arasında bağımsızlık olup olmadığının, diğer bir deyişle ilişki bulunup bulunmadığının incelenmesinde kullanılır. Ki-kare; aritmetik ortalaması 0 ve varyansı 1 olan normal bölünmeli bir ana kütleden birbirinden bağımsız olarak seçilen n birimli bir örnekleme aittir (Bayram, 2004:85).

Yapılan ilk değerlendirmede 5'ten küçük değer sayısı % 20'den çok olduğundan Ki-Kare analizinde anlamlılık sağlama için 5'li likert ölçeği 3'lü ölçeğe indirilmiştir ve bunun sonucunda:

1. Katılıyorum (Kesinlikle Katılıyorum ve Katılıyorum)
2. Kısmen Katılıyorum
3. Katılmıyorum (Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum)

şeklinde ölçeklendirme yapılmıştır.

Anketin ikinci bölümünde yer alan, geçerliliği ve güvenilirliği test edilmiş ölçeklerden yararlanılarak 5'li likert tipindeki öğrencilerin başarı ve tercihlerine yönelik soruların analizinde faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonucunda elde edilen faktörler arasında korelasyon ve hipotez testleri yapılmıştır. Faktör analizi, bir grup değişken arasında ilişkilere dayanarak verilerin daha anlamlı ve özet biçimde sunulmasını sağlayan çok değişkenli bir analiz türü olup akrabalık ilişkilerine göre bu değişkenlerin sayısını aza indirme ve özetleme amacını gütmektedir (Nakip, 2003:403).

3.6. VERİLERİN ANALİZ BULGULARI

Bu bölümde araştırma için toplanan verilerin analizi ve yorumuna yer verilmiştir. Yapılan güvenilirlik analizinde toplam madde korelasyonları incelendiğinde toplam madde korelasyonları yüksek olan maddeler değerlendirmeye alınmış, madde korelasyonları düşük olanlar silinmiş

değerlendirmeye tabi tutulmamıştır. Bunun nedeni, Cronbach Alpha değerinin sosyal alanlarda 0,60'ın üstünde olmasının önerilmesidir (Nakip, 2003:412).

Değerlendirme sonucuna göre bazı maddeler silinmiştir. Silinen bu maddelerin anketteki sıra numaralarını sıralarsak 2, 3, 16, 18. maddelerdir. Değerlendirmeye alınan faktörlerden çıkan sonuca göre öğrencilerin başarı ve tercih boyutlarının analizinde 4 boyut olduğu ortaya çıkmış ve bu boyutların anlamsal olarak incelenmesi sonucunda adlandırma yapılmıştır. Boyutları oluşturan ankette yer alan sorular ve her boyuta denk gelen soru numaraları aşağıdaki gibidir:

8.,9.,10.,11.,12. madde soruları 1.boyutu oluşturmuştur.

5.,6.,7.,13. madde soruları 2. boyutu oluşturmuştur.

14.,15.,17. madde soruları 3. boyutu oluşturmuştur.

1.,4 madde soruları 4. boyutu oluşturmuştur.

Faktör analizi sonucu elde edilen boyutlara gerek literatür gerekse boyutların ifade ettiği anlamlara göre yeniden aşağıdaki adlandırmalar yapılmıştır. Çalışmada analiz yapılırken boyutlar, verilen faktör isimleri de dikkate alınarak, değerlendirme yapılmıştır.

Bu boyutların adları şöyledir:

1.boyut: Mezun Olunan Okulun Yeterliliği (Yeterlilik)

2.boyut: Mezun Olunan Okulun Genel Başarısı (Başarı)

3.boyut: Yönlendirme

4.boyut: Tercih

Hipotezler

H₁: Mezun olunan okulun yeterliliği, öğrenim görülen liseye göre farklılık gösterir.

H₂: Mezun olunan okulun genel başarısı, öğrenim görülen liseye göre farklılık gösterir.

H₃: Mezun olunan okulda yönlendirme, öğrenim görülen liseye göre farklılık gösterir.

H₄: Tercih, öğrenim görülen liseye göre farklılık gösterir.

H₅: Mezun olunan okulun yeterliliği, lisede öğretim görülen alana göre liseler arasında farklılık gösterir.

H₆: Mezun olunan okulun genel başarısı, lisede öğretim görülen alana göre liseler arasında farklılık gösterir.

H₇: Mezun olunan okulda yönlendirme, lisede öğretim görülen alana göre liseler arasında farklılık gösterir.

H₈: Tercih, lisede öğretim görülen alana göre liseler arasında farklılık gösterir.

3.7. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Görsel sanatlar eğitimi veren ortaöğretim kurumlarından Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Resim Bölümleri ile Anadolu Meslek Liseleri Grafik ve Seramik Alanları'ndan mezun olmuş öğrencilerin sanat eğitimi veren yükseköğretim programlarına girişlerindeki başarıları arasında farklılıklar olup olmadığı ve varsa bu farklılıkların nedenlerinin belirlenmesi amacıyla yapılan betimsel bulgular aşağıdaki şekildedir.

Kütahya İli'nde bulunan Anadolu Güzel Sanatlar ve Anadolu Meslek Liseleri Müdürlükleri'nden temin edilen veriler neticesinde (EK 2. 3.) mezun öğrencilerinin son üç yıldaki yükseköğretim başarıları; Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nden son üç yılda mezun olmuş, 71 öğrenciden 55'inin (% 77.46) dört yıllık fakültelere girmişlerdir.

Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi Grafik ve Fotoğrafçılık Dalı öğrencilerinden son 3 yılda mezun olan 29 öğrenciden 4'ünün (% 13.79) 4 yıllık fakültelere, 5'inin (% 17.24) ise 2 yıllık alanları ile ilgili meslek giriş yaptığı tespit edilmiştir. 3 yıllık kısmın ele alınması Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi Grafik Bölümünün son 3 yıldır mezun veriyor olması, Seramik ve Cam Teknolojisi Alanının değerlendirmeye tabi tutulmamasının gerekçesi ise, 2004 yılından beri mezun vermemiş bulunmasıdır.

Bu iki eğitim kurumunun haftalık ders programları incelendiğinde; Anadolu Meslek Liseleri'nin görsel sanatlar ile ilgili derslerine, alan derslerinin ağırlıklı olarak görüldüğü 10. sınıfta ortalama 16 saat olmasına karşılık, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde 8 saat olduğu; 11. sınıf programında, Anadolu Meslek

Liseleri'nde 27 saat görsel sanatlar ile ilgili ders bulunurken, Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde 16 saat; 12. sınıf programında Anadolu Meslek Liseleri görsel sanatlar ile ilgili 24 saati İşletmelerde Beceri Eğitimi, 6 saati havuzdan seçilmek üzere toplam 30 saat görsel sanatlar ile ilgili ders bulunurken, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde 18 saat olduğu görülmüştür.

Bu iki öğretim kurumuna öğrenci alınma şartları incelendiğinde, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin yükseköğretim kurumlarındaki öğrenci seçimine benzer bir uygulama ile yani belirli bir başarı puanı ve özel yetenek sınavı sonucunda, Anadolu Meslek Lisesi Öğrencileri ise ilköğretim başarı puanları ve OKS sınavı sonuçlarına göre girdikleri görülmüştür.

Bu iki kurumun kapsadığı alanlar incelendiğinde; Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde sadece iki farklı alan bulunması ve bunlarında tamamen sanata yönelik alanlar olan resim ve müzik bölümleridir. Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi'nde ise 142 farklı alan bulunmakta ve bu alanlardan sırf sanat eğitimi ile ilgili dört alana ait (Sanat ve Tasarım, Grafik ve Fotoğraf, Seramik ve Cam Teknolojisi ve Radyo Televizyon- Animasyon) 14 farklı dal bulunmaktadır.

Araştırmada kullanılan anket sonuçları ile ilgili tablolar ve yorumlarına aşağıda yer verilmiştir.

3.7.1. Kişisel Özellikler

Uygulanan anket çalışması içerisinde ankete katılan öğrencilerin cinsiyet, öğrenim gördüğü lise, lisede öğrenim gördüğü alan/dal, üniversitede öğrenim görmekte olduğu bölüm, velisinin öğrenim durumu, ailesinin gelir durumu, kardeş sayısı, öğrenim gördüğü bölüme kaç ÖSS puanı ile girdiği ve üniversiteyi kaçınıcı girişte kazandığına yönelik kişisel sorular bulunmaktadır. Sorulan bu sosyo-demografik soruların frekans ve yüzde dağılımları ile sorulara verilen cevaplara yönelik çıkan sonuçlar ise şu şekildedir:

Tablo 5. Cinsiyetiniz

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Kız	59	61,46
Erkek	37	38,54
Toplam	96	100,00

Tablo 5. incelendiğinde, Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve Anadolu Meslek Lisesi ve Meslek Lisesi mezunu öğrencileri içerisinde kız öğrencilerin % 61,46'sını erkek öğrencilerin %38,54'ünü oluşturduğu görülmektedir. Bu durum kız öğrencilerin Güzel Sanatlar Fakültesini daha çok tercih ettiği şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 6. Öğrenim gördüğünüz lise

Mezun Olunan Lise	Frekans	Yüzde
Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi	42	43,75
Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	54	56,25
Toplam	96	100,00

Tablo 6.'da Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve Anadolu Meslek Lisesi ve Meslek Lisesi mezunu öğrenciler karşılaştırıldığında, öğrencilerin dağılımı birbirine yakın olmakla birlikte Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi mezunlarının (%56,25) Anadolu Meslek Lisesi ve Meslek Lisesi mezunlarından (%43,75) sayıca daha fazla oldukları görülmektedir. Bu durum Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nden mezun öğrencilerin Güzel Sanatlar Fakültesine girişlerinde daha başarılı oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 7. Lisede öğrenim görülen Alan/ Dal

Lisede Öğrenim Görülen Dal	Frekans	Yüzde
Resim	47	48,96
Grafik ve Fotoğraf	31	32,29
Seramik	7	7,29
Diğer	11	11,46
Toplam	96	100,00

Tablo 7.'de Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve Anadolu Meslek Lisesi

ve Meslek Lisesi mezunu öğrencilerinin lisede öğrenim gördükleri alan değerlendirildiğinde, büyük bir çoğunluğunun sırasıyla resim ile grafik ve fotoğraf bölümleri olduğu görülmektedir.

Tablo 8. Üniversitede öğrenim görmekte olunan bölüm

Bölüm	Frekans	Yüzde
Resim	28	29,17
Grafik	62	64,58
Seramik	3	3,13
Animasyon	3	3,13
Toplam	96	100,00

Tablo 8.'de Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve Anadolu Meslek Lisesi ve Meslek Lisesi mezunu öğrencilerinin üniversitede öğrenim gördükleri bölümler incelendiğinde ise en fazla (%64,58) grafik bölümünün ardında (%29,17) resim bölümünün tercih edildiği görülmektedir.

Ayrıca iki tablo birlikte incelendiğinde ortaya çıkan diğer bir sonuçta, bu iki lisede öğrenim gören öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun resim ve grafik dallarında öğrenim gördükten sonra üniversitede de yine büyük bir çoğunluğunun resim ve grafik bölümlerini tercih etmiş olmalarıdır.

Tablo 9. Velinizin öğrenim durumu

Öğrenim Durumu	Frekans	Yüzde
İlkokul	25	26,04
Ortaokul	12	12,50
Lise	33	34,38
Yüksekokul	11	11,46
Üniversite	15	15,63
Toplam	96	100,00

Tablo 9.'da Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve Anadolu Meslek Lisesi ve Meslek Lisesi mezunu öğrencilerin velilerinin öğrenim durumlarına bakıldığında, %34,38'nin lise mezunu, %26,04'nün ilkokul, %12,50'nin ortaokul, %11,46'nın yüksekokul, %15,63'nün ise üniversite olduğu görülmüştür. Değerlendirmede en düşük sonuç lisans düzeyinde çıkarken daha sonra ortaokul ve ilkokul düzeyi ve en çok ise lise mezunlarının olduğu göze çarpmaktadır.

Tablo 10. Ailenizin gelir durumu

Gelir Durumu	Frekans	Yüzde
0-450 YTL Arası	5	5,21
451-850 YTL Arası	39	40,63
851-2000 YTL Arası	46	47,92
2000 YTL üzeri	6	6,25
Toplam	96	100,00

Tablo 10. incelendiğinde, Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve Anadolu Meslek Lisesi ve Meslek Lisesi mezunu öğrencilerin ailelerinin gelir durumları incelendiğinde, % 47,92'nin 851-2000 YTL arası, % 40,63'nün 451-850 YTL arası, % 6,25'nin 2000 YTL ve üzeri olduğu, %5.21'nin ise 0-450 YTL olduğu görülmüştür. Buna göre ailelerin gelir durumlarının büyük bir çoğunluğunun orta düzey gelire sahip ailelerden oluştuğu görülmektedir.

Tablo 11. Kaç kardeşsiniz?

Kardeş Durumu	Frekans	Yüzde
Tek çocuğum	8	8,33
2	41	42,71
3	30	31,25
4	10	10,42
Diğer	7	7,29
Toplam	96	100,00

Tablo 11.'de Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve Anadolu Meslek Lisesi ve Meslek Lisesi mezunu öğrencilerin sahip oldukları kardeş sayıları değerlendirildiğinde, bu öğrencilerin kardeş sayısı açısından iki ya da üç kardeş gibi aslında çokta kalabalık sayılmayacak bir aileden geldiklerini söylemek mümkündür.

Tablo 12. Kaç ÖSS puanı ile öğrenim gördüğünüz bölüme girdiniz?

ÖSS’de Alınan Puan	Frekans	Yüzde
160-180	5	5,21
180-195	8	8,33
196-210	42	43,75
211-225	22	22,92
226-240	14	14,58
240 üzeri	5	5,21
Toplam	96	100,00

Tablo 12.’de Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi’nde öğrenim görmekte olan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve Anadolu Meslek Lisesi ve Meslek Lisesi mezunu öğrencilerin üniversiteye girerken aldıkları ÖSS puanları değerlendirildiğinde, bu iki lise mezunu öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun (%43,75) aldıkları puanların 196-240 aralığında olduğu görülmektedir. Buradan bu öğrencilerin aldıkları puan ile başarı durumların çok yüksek olmasa da çok düşüğe olmadığı sonucu da ortaya çıkmaktadır.

Tablo 13. Üniversiteyi kaçınıcı girişinizde kazandınız?

Başarı Durumu	Frekans	Yüzde
İlk Girişimde	44	45,83
II. Girişimde	36	37,50
III. Girişimde	11	11,46
IV. Girişimde	2	2,08
V. Girişimde	3	3,13
Toplam	96	100,00

Tablo 13. incelendiğinde Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi’nde öğrenim görmekte olan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve Anadolu Meslek Lisesi ve Meslek Lisesi mezunu öğrencilerin üniversiteyi kaçınıcı girişte kazandıklarına dair verdikleri cevaplar incelendiğinde de, bu öğrencilerin yarısına yakınının ilk girişte üniversiteyi kazandığı ve yine ikinci girişinde de kazananların sayısının 1/3’ten daha fazla olduğu görülmektedir.

3.7.2. Başarı ve Tercih Durumlarına Ait Faktör Analizi

Araştırmada kullanılan değişkenlerin faktör yapısını belirlemek için Temel Bileşenler Analizi (Principal Componentes Analysis) ve faktör gruplarını oluşturmak için Varimaks Dönüştürmesi (Varimax Rotation) kullanılmıştır.

Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve Anadolu Meslek Lisesi ve Meslek Lisesi'nden mezun olan öğrencilerin üniversiteye girişteki başarı ve tercih durumlarını ölçmek için hazırlanan anket sorularından elde edilen veriler üzerinde faktör analizi kullanılarak ölçeğin yapı geçerliliği incelenmiş, başarı ve tercih durumuna yönelik dört faktör olduğu anlaşılmıştır.

Faktör döndürme sonrasında, ölçeğin birinci boyutunun beş maddeden (8, 9, 10, 11 ve 12), ikinci boyutunun dört maddeden (5, 6, 7 ve 13), üçüncü boyutunun üç maddeden (14, 15 ve 17) ve dördüncü boyutun iki maddeden (1 ve 4) oluştuğu belirlenmiştir.

Faktörlerden birincisi ölçeğe ilişkin toplam varyansın %23,459' unu, ikinci faktör % 19,263' ünü, üçüncü faktör % 12,88' ini, dördüncü faktör ise % 10,05' ini açıklamaktadır. Bu dört faktör toplam varyansın % 65,651' ini tarafından açıklanmaktadır. Faktörlerin güvenilirlik testine ait Cronbach's Alpha (α) değerleri faktör tablosunda yer almaktadır.

Güvenirlik analiziyle; anket ile ölçülmek istenen ortak değeri, eşit olarak paylaşmayan değişkenlerin belirlenip, analiz dışı bırakılarak ölçeğin iç tutarlılığının artırılması amaçlanmaktadır (Baş, 2001:191). Çalışmada bu amaçla faktör bazında değişkenlerin güvenilirliği araştırılmıştır.

Tablo 14. Faktör analizi sonuçları

	Yeterlilik	Başarı	Yönlendirme	Tercih
Mezun olduğum lisede verilen desen dersleri ders saati olarak yeterlidir.	0,764			
Mezun olduğum lisede verilen desen dersleri işleniş açısından yeterlidir.	0,753			
Mezun olduğum lisede atölye derslerine giren öğretmenler yeterli bilgi ve mesleki donanıma sahiptir.	0,730			
Mezun olduğum lisede verilen atölye dersleri yükseköğrenimi kazanmam konusunda destekleyici oldu.	0,729			
Mezun olduğum lisede verilen atölye dersleri işleniş açısından yeterlidir.	0,685			
Mezun olduğum lise üniversite başarısı açısından yeterlidir.		0,790		
Mezun olduğum lisede aldığım eğitim, sanatsal yaratıcılığımı geliştirecek yeterliliktedir.		0,773		
Mezun olduğum lisede atölyeler, fiziki şartlar açısından yeterlidir.		0,563		
Mezun olduğum lise, diğer liselerle karşılaştırıldığında, güzel sanatlar fakültelerini kazanma açısından daha avantajlıdır.		0,462		
Mezun olduğum lisede yürütülen rehberlik hizmetleri, üniversiteye yönlendirme açısından yeterlidir.			0,796	
Mezun olduğum lisede verilen kültür dersleri üniversiteyi kazanmak için yeterlidir.			0,734	
Mezun olduğum lisede, yükseköğrenime hazırlık konusunda yeterince yönlendirme yapılmaktadır.			0,555	
Mezun olduğum liseyi seçmemde ailemin etkisi oldu.				-0,783
Mezun olduğum liseyi kendim araştırarak seçtim.				0,773

KMO and Bartlett's Test: 0,787 Approx. Chi-Square: 553, 998

p< 0,001

Tablo 14.'de yapılan faktör analizi sonuçlarına göre dört olarak belirlenen faktöre ait faktör yükleri sosyal bilimler için kabul edilebilir düzeyde bulunmuştur. Bulunan faktörler içerdiği maddelere göre; “Mezun Olunan Okulun Yeterliliği (Yeterlilik)”, “Mezun Olunan Okulun Genel Başarısı (Başarı)”, “Yönlendirme” ve “Tercih” olarak adlandırılmıştır.

Birinci faktörde yer alan maddelerin yük değerleri 0,685 – 0,764 arasında, ikinci faktörde yer alan maddelerin yük değerleri 0,462 – 0,790 arasında, üçüncü faktörde yer alan maddelerin yük değerleri 0,555 – 0,796 arasında ve dördüncü faktörde yer alan maddelerin yük değerleri 0,773 – 0,783 arasında değişmektedir.

Tablo 15. Başarı ve tercih değişkenlerine ait korelasyon, ortalama ve standart sapma değerleri

	Alfa	Ortalama	S.Sapma	faktör1	faktör2	Faktör3
faktör1	0,843	2,71	0,91	1		
faktör2	0,749	2,64	0,90	,648(**)	1	
faktör3	0,641	2,96	0,87	,346(**)	,462(**)	1
faktör4	0,744	2,81	0,80	0,135	0,145	,206(*)

** 0,01 seviyesinde anlamlı (çift yönlü)

* 0,01 seviyesinde anlamlı (tek yönlü)

Araştırma dahilindeki tüm değişkenler korelasyon analizine tabi tutularak aralarındaki ilişkiler Tablo 15’de gösterilmiştir. Korelasyon tablosundaki sonuçlara göre, fak1 ile fak2 arasında 0,648 ve fak3 arasında 0,346 düzeyinde ve fak2 ile fak3 arasında 0,462 düzeyinde 0,001 anlamlılık seviyesinde çift yönlü pozitif ilişki vardır. Yine fak3 ile fak4 arasında 0,206 düzeyinde tek yönlü bir ilişki söz konusu iken fak1 ve fak2 ile fak4 arasında ise bir ilişki yoktur. Faktörler arasındaki ilişki derecelerinde farklılık gözükmemektedir.

Tablo 16. Başarı ve tercih ile ilgili faktör analizi sonuçları

Hipotezler	t,f	df	P	Sonuç
H ₁	3,92	(2;94)	0,00	Kabul
H ₂	4,74	(2;94)	0,00	Kabul
H ₃	3,89	(2;94)	0,00	Kabul
H ₄	1,59	(2;94)	0,12	Red
H ₅	8,55	(3;92)	0,00	Kabul
H ₆	5,08	(3;92)	0,03	Kabul
H ₇	1,73	(3;92)	0,17	Red
H ₈	1,41	(3;92)	0,25	Red

Başarı ve tercih ile ilgili hipotez sonuçlarının gösterildiği Tablo 16’daki sonuçlara göre, p değeri 0,05’in altında çıkan ($p < 0,05$) H₁, H₂, H₃, H₅ ve H₆ hipotezleri kabul edilirken p değeri 0,05’in üzerinde çıkan ($p > 0,05$) H₄, H₇ ve H₈ hipotezleri ise reddedilmiştir.

Bu bulgulara göre, öğrenim görülen liseye göre yeterlilik, başarı ve yönlendirme boyutlarında öğrenci görüşleri arasında farklılık bulunmakta, tercih boyutunda ise farklılık bulunmamaktadır. Öğrenim görülen alana göre ise; yeterlilik ve başarı boyutlarında öğrenci görüşleri arasında farklılık bulunmakta yönlendirme ve tercih boyutlarında farklılık bulunmamaktadır.

3.7.3. Başarı ve Tercih Durumlarına Ait Ki-Kare Analizleri

Araştırmada, faktör analizinin haricinde ki-kare analizi de yapılmıştır. Araştırma ile ilgili olarak oluşturulan hipotezlerde ankete cevap veren Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde öğrenim gören, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve Anadolu Meslek Lisesi ve Meslek Lisesi'nden mezun olan öğrencilerin kişisel özellikleri ile anket sorularında belirtilen değişkenleri algılamaları arasındaki ilişkiler test edilmiştir. Araştırmanın hipotezleri şunlardır:

H₁: Öğrencilerin öğrenim gördükleri lise ile bu lisede aldıkları eğitimin sanatsal yaratıcılıklarını geliştirecek yeterlilikte olması arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₂: Öğrencilerin öğrenim gördükleri lise ile bu lisedeki atölyelerin fiziki şartlar açısından yeterliliği arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₃: Öğrencilerin öğrenim gördükleri lise ile bu lisede verilen atölye derslerinin işleniş açısından yeterliliği arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₄: Öğrencilerin öğrenim gördükleri lise ile bu lise diğer liselerle karşılaştırıldığında, güzel sanatlar fakültesini kazanma açısından daha avantajlı olması arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₅: Öğrencilerin öğrenim gördükleri lise ile bu lisede yürütülen rehberlik hizmetlerinin yeterliliği arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₆: Öğrencilerin öğrenim gördükleri lise ile üniversite başarısı için okul dışında desen kursu almanın gerekliliği arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₇: Öğrencilerin öğrenim gördükleri lise ile bu lisede yükseköğrenime hazırlık konusunda yeterince yönlendirme yapıldığı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₈: Öğrencilerin öğrenim gördükleri lise ile yükseköğretim kurumuna girilemediği takdirde mesleğe hazırlanma konusunda gerekli yeterliliğe sahip oluşu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₉: Öğrencilerin öğrenim gördükleri lise ile öğrencilerin kaç ÖSS puanı alarak öğrenim gördüğü bölüme girdiği arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₁₀: Öğrencilerin öğrenim gördükleri lise ile velilerin öğrenim durumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Uygulama hipotezlerinin test edilmesinde kullanılan hipotez testlerinden ki-kare (χ^2) analizi ile ortaya çıkan sonuçlar ve bunlara ilişkin yorumlar aşağıda yer almaktadır:

Tablo 17. Başarı ve tercih ile ilgili ki-kare analizi sonuçları

Hipotezler	df	P	χ^2_h	Sonuç
H ₁	2	0,001	13,519	H₁ KABUL
H ₂	2	0,002	12,622	H₂ KABUL
H ₃	2	0,003	11,982	H₃ KABUL
H ₄	2	0,001	15,150	H₄ KABUL
H ₅	2	0,009	9,340	H₅ KABUL
H ₆	2	0,009	9,370	H₆ KABUL
H ₇	2	0,008	9,676	H₇ KABUL
H ₈	2	0,378	1,946	H₈ RED
H ₉	2	0,091	4,804	H₉ RED
H ₁₀	2	0,073	8,573	H₁₀ RED

Tablo 18.'de öğrencilerin öğrenim gördükleri lise ile bu lisede aldıkları eğitimin sanatsal yaratıcılığı geliştirecek yeterlilikte olması arasında anlamlı bir ilişkinin var olduğuna dair oluşturulan H₁ hipotezinin analizi sonucunda bulunan p değeri (p=0,001), 0,05'den küçük çıktığından H₁ hipotezi **kabul** edilmiştir. Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve Anadolu Meslek Lisesi ve Meslek Lisesi'nden mezun olan öğrencilerin bu hipotezin analizinde kullanılan değişkenlere verdiği cevaplar arasındaki ilişki aşağıdaki gibidir:

Tablo 18. Öğrenim görülen lise ile lisede alınan eğitimin sanatsal yaratıcılığa etkisi arasındaki ilişki

Mezun olduğum lisede aldığım eğitim, sanatsal yaratıcılığımı geliştirecek yeterliliktedir.						
			Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Total
Öğrenim gördüğünüz lise	Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi	n	14	12	16	42
		%	14,60%	12,50%	16,70%	43,80%
	Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	n	28	22	4	54
		%	29,20%	22,90%	4,20%	56,30%
	Total	n	42	34	20	96
		%	43,80%	35,40%	20,80%	100,00%

$X^2 = 13,519$ $p = 0,001$

Öğrenim görülen lise ile bu lisede alınan eğitimin, sanatsal yaratıcılığı geliştirecek yeterlilikte olması ile ilgili ortaya çıkan anlamlı ilişkide öğrencilerin değişkenlere verdiği cevaplar değerlendirildiğinde, görüşünü katılıyorum doğrultusunda kullananların (% 43,80) % 29,20'nin Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi mezunu olan öğrencilerden oluştuğu görülmektedir. Bu bulguya göre, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi mezunu olan öğrencilerin sanatsal yaratıcılıklarını geliştirme konusunda mezun oldukları okulu Anadolu Meslek ve Meslek Liselerine göre daha yeterli gördükleri söylenebilir.

Tablo 19.'da Öğrencilerin öğrenim gördükleri lise ile bu lisedeki atölyelerin fiziki şartlar açısından yeterliliği arasında anlamlı bir ilişkinin var olduğuna dair oluşturulan H_2 hipotezinin analizi sonucunda bulunan p değeri ($p=0,002$), 0,05'den küçük çıktığından H_2 hipotezi **kabul** edilmiştir. Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve Anadolu Meslek Lisesi ve Meslek Lisesi'nden mezun olan öğrencilerin bu hipotezin analizinde kullanılan değişkenlere verdiği cevaplar arasındaki ilişki aşağıdaki gibidir:

Tablo 19. Öğrenim görülen lise ile lisedeki atölyelerin fiziki şartlar açısından yeterliliği arasındaki ilişki

Mezun olduğum lisede atölyeler, fiziki şartlar açısından yeterlidir.						
			Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Total
Öğrenim gördüğünüz lise	Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi	n	15	8	19	42
		%	15,60%	8,30%	19,80%	43,80%
	Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	n	33	14	7	54
		%	34,40%	14,60%	7,30%	56,30%
	Total	n	48	22	26	96
		%	50,00%	22,90%	27,10%	100,00%

$$X^2 = 12,622$$

$$p = 0,002$$

Öğrenim görülen lise ile bu lisedeki atölyelerin fiziki şartlar açısından yeterliliğine dair ortaya çıkan anlamlı ilişkide öğrencilerin değişkenlere verdiği cevaplar değerlendirildiğinde, görüşünü “katılıyorum” doğrultusunda kullananların (% 50,00) % 34,40’nın Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi mezunu olan öğrencilerden oluştuğu görülmektedir. Bu sonuca dayanarak Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi mezunu olan öğrencilerin, Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi mezunu öğrencilere göre kullandıkları atölyeleri fiziki şartlar açısından daha yeterli gördükleri anlaşılmıştır.

Tablo 20.’de öğrencilerin öğrenim gördükleri lise ile bu lisede verilen atölye derslerinin işleniş açısından yeterliliği arasında anlamlı bir ilişkinin var olduğuna dair H_3 hipotezinin analizi sonucunda bulunan p değeri ($p = 0,003$), 0,05’den küçük çıktığından H_3 hipotezi **kabul** edilmiştir. Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve Anadolu Meslek Lisesi ve Meslek Lisesi’nden mezun olan öğrencilerin bu hipotezin analizinde kullanılan değişkenlere verdiği cevaplar arasındaki ilişki aşağıdaki gibidir:

Tablo 20. Öğrenim görülen lise ile lisede verilen atölye derslerinin işleniş açısından yeterliliği arasındaki ilişki

Mezun olduğum lisede verilen atölye dersleri işleniş açısından yeterlidir.						
			Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Total
Öğrenim gördüğünüz lise	Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi	n	15	10	17	42
		%	15,60%	10,40%	17,70%	43,80%
	Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	n	34	14	6	54
		%	35,40%	14,60%	6,30%	56,30%
	Total	n	49	24	23	96
		%	51,00%	25,00%	24,00%	100,00%

$$X^2 = 11,982$$

$$p = 0,003$$

Öğrenim görülen lise ile bu lisede verilen atölye derslerinin işleniş açısından yeterliliği arasında ortaya çıkan anlamlı ilişkide öğrencilerin değişkenlere verdiği cevaplar değerlendirildiğinde, görüşünü katılıyorum doğrultusunda kullananların (% 51,00) % 35,40'nın Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi mezunu olan öğrencilerden oluştuğu görülmektedir. Bu sonuca dayanarak Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi mezunu olan öğrencilerin, Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi mezunu öğrencilere göre mezun oldukları okuldaki atölye derslerini işleniş açısından daha yeterli gördükleri sonucu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 21.'de öğrencilerin öğrenim gördükleri lise diğer liselerle karşılaştırıldığında, güzel sanatlar fakültesini kazanma açısından daha avantajlı olduğuna dair aralarında anlamlı bir ilişkinin var olup-olmadığının test edildiği H_4 hipotezinin analizi sonucunda bulunan p değeri ($p=0,001$), 0,05'den küçük çıktığından H_4 hipotezi **kabul** edilmiştir. Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve Anadolu Meslek Lisesi ve Meslek Lisesi'nden mezun olan öğrencilerin bu hipotezin analizinde kullanılan değişkenlere verdiği cevaplar arasındaki ilişki aşağıdadır:

Tablo 21. Öğrenim görülen lise ile diğer liselerin karşılaştırılması sonucu güzel sanatlar fakültesini kazanma açısından avantajlı olup-olmadığına dair ilişki

			Mezun olduğum lise, diğer liselerle karşılaştırıldığında, güzel sanatlar fakültelerini kazanma açısından daha avantajlıdır.			
			Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Total
Öğrenim gördüğünüz lise	Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi	n	14	10	18	42
		%	14,60%	10,40%	18,80%	43,80%
	Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	n	33	16	5	54
		%	34,40%	16,70%	5,20%	56,30%
	Total	n	47	26	23	96
		%	49,00%	27,10%	24,00%	100,00%

$$X^2= 15,150$$

$$p=0,001$$

Öğrenim görülen lise diğer liselerle karşılaştırıldığında, güzel sanatlar fakültesini kazanma açısından daha avantajlı olduğuna dair ortaya çıkan anlamlı ilişkide öğrencilerin değişkenlere verdiği cevaplar değerlendirildiğinde, görüşünü katılıyorum doğrultusunda kullananların (% 49,00) % 34,40'nın Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi mezunu olan öğrencilerden oluştuğu görünmektedir. Bu sonuçtan yola çıkarak Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi mezunu olan öğrencilerin, diğer liselerle karşılaştırıldığında güzel sanatlar fakültesini kazanma konusunda kendi liselerini daha avantajlı gördüklerini söylemek mümkündür. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nin resim alanından mezun olmaları bu bulgunun nedeni olabilir.

Tablo 22.'de öğrencilerin öğrenim gördükleri lise ile bu lisede yürütülen rehberlik hizmetlerinin üniversiteye yönlendirmede yeterliliği arasında anlamlı bir ilişkinin var olup-olmadığının test edildiği H_5 hipotezinin analizi sonucunda bulunan p değeri ($p=0,009$), 0,05'den küçük çıktığından H_5 hipotezi **kabul** edilmiştir. Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve Anadolu Meslek Lisesi ve Meslek Lisesi'nden mezun olan öğrencilerin bu hipotezin analizinde kullanılan değişkenlere verdiği cevaplar arasındaki ilişki aşağıdaki gibidir:

Tablo 22. Öğrenim görülen lise ile lisede yürütülen rehberlik hizmetlerinin yeterliliği arasındaki ilişki

Mezun olduğum lisede yürütülen rehberlik hizmetleri, üniversiteye yönlendirme açısından yeterlidir.						
			Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Total
Öğrenim gördüğünüz lise	Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi	n	10	11	21	42
		%	10,40%	11,50%	21,90%	43,80%
	Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	n	20	23	11	54
		%	20,80%	24,00%	11,50%	56,30%
	Total	n	30	34	32	96
		%	31,30%	35,40%	33,30%	100,00%

$$X^2= 9,340$$

$$p=0,009$$

Öğrenim görülen lise ile bu lisede yürütülen rehberlik hizmetlerinin üniversiteye yönlendirme açısından yeterliliği arasında ortaya çıkan anlamlı ilişkide öğrencilerin değişkenlere verdiği cevaplar değerlendirildiğinde, görüşünü “katılıyorum” doğrultusunda kullananların (% 31,30) % 20,80’nin Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi mezunu olan öğrencilerden oluştuğu görülmektedir. Bu sonuca dayanarak Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi mezunu olan öğrencilerin, Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi mezunu öğrencilere göre mezun oldukları okulda yürütülen rehberlik hizmetlerinin üniversiteye yönlendirme açısından kendi okullarını daha yeterli gördükleri söylenebilir.

Tablo 23.’de öğrencilerin öğrenim gördükleri lise ile üniversite başarıları için okul dışında desen kursu almanın gerekliliği arasında anlamlı bir ilişkinin var olduğuna dair H_6 hipotezinin analizi sonucunda bulunan p değeri ($p=0,009$), 0,05’den küçük çıktığından H_6 hipotezi **kabul** edilmiştir. Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve Anadolu Meslek Lisesi ve Meslek Lisesi’nden mezun olan öğrencilerin bu hipotezin analizinde kullanılan değişkenlere verdiği cevaplar arasındaki ilişki aşağıdaki gibidir:

Tablo 23. Öğrenim görülen lise ile üniversite başarısı için okul dışında desen kursu almanın gerekliliği arasındaki ilişki

Üniversite başarısı için okul dışında desen kursu almak gereklidir.						
			Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Total
Öğrenim gördüğünüz lise	Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi	n	28	8	6	42
		%	29,20%	8,30%	6,30%	43,80%
	Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	n	19	20	15	54
		%	19,80%	20,80%	15,60%	56,30%
	Total	n	47	28	21	96
		%	49,00%	29,20%	21,90%	100,00%

$$X^2 = 9,340$$

$$p = 0,009$$

Öğrenim görülen lise ile üniversite başarısı için okul dışında desen kursu almanın gerekliliği arasında ortaya çıkan anlamlı ilişkide öğrencilerin değişkenlere verdiği cevaplar değerlendirildiğinde, görüşünü “katılıyorum” doğrultusunda kullananların (% 49,00) % 29,20’nin Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi mezunu olan öğrencilerden oluştuğu görülmektedir. Bu sonuca dayanarak Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi mezunu olan öğrencilerin, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi mezunu öğrencilere göre üniversiteye girişte başarılı olabilmek için okul haricinde desen kursu almanın gerekli olduğu yönünde görüş bildirdiklerini söylemek mümkündür.

Tablo 24.’de öğrencilerin öğrenim gördükleri lise ile bu lisede yükseköğrenime hazırlık konusunda yeterince yönlendirme yapıldığı arasında anlamlı bir ilişkinin var olduğuna dair H_7 hipotezinin analizi sonucunda bulunan p değeri ($p=0,008$), 0,05’den küçük çıktığından H_7 hipotezi **kabul** edilmiştir. Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve Anadolu Meslek Lisesi ve Meslek Lisesi’nden mezun olan öğrencilerin bu hipotezin analizinde kullanılan değişkenlere verdiği cevaplar arasındaki ilişki aşağıdaki gibidir:

Tablo 24. Öğrenim görülen lise ile lisede yükseköğretime hazırlık konusunda yapılan yönlendirme arasındaki ilişki

Mezun olduğum lisede, yükseköğrenime hazırlık konusunda yeterince yönlendirme yapılmaktadır.						
			Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Total
Öğrenim gördüğünüz lise	Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi	n	12	9	21	42
		%	12,50%	9,40%	21,90%	43,80%
	Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	n	28	15	11	54
		%	29,20%	15,60%	11,50%	56,30%
	Total	n	40	24	32	96
		%	41,70%	25,00%	33,30%	100,00%

$$X^2 = 9,676$$

$$p = 0,008$$

Öğrenim görülen lise ile bu lisede yükseköğretime hazırlık konusunda yeterince yönlendirme yapıldığına dair ortaya çıkan anlamlı ilişkide öğrencilerin değişkenlere verdiği cevaplar değerlendirildiğinde, görüşünü katılıyorum doğrultusunda kullananların (% 41,70) % 29,20'nin Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi mezunu olan öğrencilerden oluştuğu görülmektedir. Bu sonuca dayanarak Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi mezunu olan öğrencilerin, Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi mezunu öğrencilere göre mezun oldukları okulda yükseköğretime hazırlık konusunda yeterince yönlendirme yapıldığı noktasında kendi okullarını daha yeterli gördüklerini söylemek mümkündür.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri lise ile yükseköğretim kurumuna girilemediği takdirde mesleğe hazırlanma konusunda gerekli yeterliliğe sahip oluşu arasında anlamlı bir ilişkinin var olup-olmadığını test eden H_8 hipotezinin analizi sonucunda $X^2=1,946$ bulunmuştur. Bulunan p değeri ise ($p=0,378$) 0,05'den büyük çıktığından H_8 hipotezi **red** edilmiştir.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri lise ile öğrencilerin kaç ÖSS puanı olarak öğrenim gördüğü bölüme girdiği arasında anlamlı bir ilişki varlığını test eden H_9 hipotezinin analizi sonucunda $X^2=4,804$ bulunmuştur. Bulunan p değeri ise ($p=0,091$) 0,05'den büyük çıktığından H_9 hipotezi **red** edilmiştir.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri lise ile velilerin öğrenim durumları arasında anlamlı bir ilişkinin var olup-olmadığını test eden H_{10} hipotezinin analizi

sonucunda $X^2=8,573$ bulunmuştur. Bulunan p değeri ise ($p=0,073$) $0,05$ 'den büyük çıktığından H_{10} hipotezi **red** edilmiştir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Araştırmada Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ve Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri'nin amaçları, öğretim koşulları, öğretim programları ve öğrenci alım koşulları incelenmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

1- Kütahya ilinde sanat eğitimi veren orta öğretim kurumundan mezun olan öğrencilerden Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi öğrencileri, sanat eğitimi veren yükseköğretim programlarına girişte Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi öğrencilerine göre daha başarılıdır.

2- Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi'nin sanat eğitimi ile ilgi aldıkları dersler, ders saati açısından daha fazladır.

3- Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi öğrencileri 12. sınıfta “İşletmelerde Beceri Eğitimi” dersi (24 saat) kapsamında 2,5 günlerini okul dışında, uygun işletmelerde geçirebilmektedir

4- Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'ni tercih eden öğrenciler, ortaöğretime girişleri sırasında ve yükseköğretimdeki alanları ile ilgili bölümlere girişlerinde de benzer özellikte yetenek sınavlarına girmektedir.

5. Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi'nde görsel sanatlara yönelik sadece resim alanı bulunmaktadır. Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi'nde ise resim alanı bulunmamakta buna karşın Grafik ve Fotoğraf, Seramik ve Cam Teknolojisi, Sanat ve Tasarım gibi görsel sanatlar kapsamına giren alanlar yer almaktadır.

6- Bu iki eğitim kurumunun, kuruluş amaçları incelendiğinde; Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nin yükseköğretim programları ile ilgili amacı sanatla ilgili yükseköğretim kurumuna öğrencileri hazırlamaktır. Kuruluş şartlarından bir diğeri ise; “Bu okullar, öncelikle güzel sanatlarla ilgili yüksek öğretim kurumlarının bulunduğu yerlerde açılır.” şeklindedir. Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri'nde ise bu konu öğrencilerinin nitelikli, çağın gereğine uygun teknik eğitim almış, nitelikli eleman yetiştirme vb. amaçlarından sonra, “Öğrenci isterse yükseköğretim kurumuna devam edebilir.” şeklinde ifade edilmiştir.

7. Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi öğrencileri, ortaöğretim sonrasında yükseköğretimin alanları ile ilgili iki yıllık meslek yüksek okullarına sınavsız

geçiş hakkı bulunmaktadır. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nin böyle bir hakkı bulunmamaktadır.

Araştırmada Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri mezunu öğrencilerinin; yeterlilik, başarı, yönlendirme ve tercih boyutlarına ilişkin görüşleri anket yoluyla alınmış ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- 1- Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ile Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi'nden mezun olan öğrenciler, mezun oldukları okulların çeşitli yönleriyle yeterliliklerinin, sanat eğitimi ile ilgili yükseköğretim programına girişteki tercih ve başarılarını etkilediği görüşündedirler.
- 2- Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ile Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi'nden mezun olan öğrencilerin verdiği cevaplar doğrultusunda, mezun olunan okulun başarısı üniversiteye girişte farklılıklara sebep olmaktadır.
- 3- Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ile Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi'nde sanat eğitimi ile ilgili yükseköğretim programlarına giriş konusunda yapılan yönlendirme liselere göre farklılık göstermektedir. Bu iki ortaöğretim kurumu mezunlarının üniversite tercih ve başarısında farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır.
- 4- Mezun olunan lise ile üniversiteye girişteki tercihler arasında farklılığın olmadığını dolayısıyla her iki lise mezunlarının da tercih konusunda benzerlikler gösterebileceği sonucu ortaya çıkmaktadır.
- 5- Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ile Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi'nden mezun olan öğrenciler, mezun oldukları lisedeki öğrenim gördükleri alanlar açısından okulun yeterliliğinin, üniversiteye girişteki tercih ve başarılarını etkilediği görüşündedirler.
- 6- Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ile Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi'nden mezun olan öğrenciler, mezun oldukları lisedeki öğretim gördükleri alanlar açısından okulun genel başarısının, üniversiteye girişteki tercih ve başarılarını etkilediği görüşündedirler.

Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ile Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi'nden mezun olan öğrenciler üzerinde yapılan çalışma sonucunda elde edilen verilerin faktör analizi ile değerlendirilmesi ile ortaya çıkan tabloyu şu şekilde özetlemek mümkündür:

- Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi'nden mezun olan öğrenciler, Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri'nden mezun olan öğrencilere göre, gerek mezun olunan lisenin yeterliliği, genel başarısı ve yapılan yönlendirme konusunda liseler arasında gerekse mezun olunan okulda öğrenim görülen alanın yeterliliği ve genel başarısı anlamında sanat eğitimi ile ilgili yükseköğretim programları tercih ve başarısı açısından daha yeterli olduğu görüşündedirler.
- Üniversiteyi tercih konusunda mezun olunan okul ve okulda öğrenim görülen alanlar açısından farklılık bulunmamaktadır.
- Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ile Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi'nden mezun olan öğrenciler üzerinde yapılan çalışma sonucunda elde edilen verilerin ki-kare analizi ile değerlendirilmesi ile ortaya çıkan sonuçları ise şu şekilde özetlemek mümkündür:
- Öğrenciler, öğrenim gördükleri lise ile bu lisede aldıkları eğitimin sanatsal yaratıcılıklarını geliştirmesi, kullandıkları atölyelerin fiziki şartları ve bu dersin işlenişi açısından yeterli olması, yürütülen rehberlik hizmetlerinin yeterliliği, üniversite başarısı için okul dışında desen kursu almanın gerekliliği, yükseköğrenime hazırlık konusunda yeterince yönlendirme yapıldığı ve liselerinin diğer liselerle karşılaştırıldığında, sanat eğitimi veren yükseköğretim programlarını kazanma açısından daha avantajlı olması arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görüşündedirler.
- Öğrenciler, sanat eğitimi ile ilgili herhangi bir yükseköğretim kurumuna giremediği takdirde mesleki beceri kazanmada mezun oldukları liseyi yeterli görmemektedir. Ayrıca bu lise mezunu öğrencilerin velilerin öğrenim durumları, ilkokuldan üniversiteye geniş bir yelpazede değişmektedir.

- Öğrencilerin ÖSS puanları incelendiğinde % 43,7'nin 196-210 arası olduğu, %22,92'nin 211-225 arası, %14,58'nin 226-240 arası olduğu anlaşılmıştır. Bununla beraber 240 ve üzeri puan alanlar (%5.21) 160-180 arası puan alanlar (%5,21) ve 180-195 arası puan alanlar (8,33) azınlıktadır.

ÖNERİLER

Araştırmada, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ve Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri'nin amaçları, öğretim programları, öğrenci alım koşullarının incelenmesi sonuçlarına ilişkin aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1- Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi'ndeki görsel sanatlar ile ilgili ders saatlerinin Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nden fazla olmasına rağmen, sanat eğitimi ile ilgili yükseköğretim programlarına girişteki başarı farklılıklarının giderilmesine ilişkin öneriler:

a. Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri'ndeki dersler içerikleri yönünden tekrar incelenmeli, alana yönelik derslerin mesleğe yönelik dersler olduğu kadar aynı zamanda öğrencilerin sanatsal eğitimlerini de destekleyecek içerikte olması sağlanmalıdır.

b. Sanat eğitiminde yeni yaklaşımlar meslek dersi öğretmenlerine hizmet içi eğitim kursları ile verilmeli, yaklaşımların meslek dersleri içinde uygulamaları konusunda yönlendirme yapılmalıdır.

c. Öğrencilerin teknik ve mesleki alanda yaptıkları çalışmaların, aynı zamanda sanatsal kaygı taşıması açısından yönlendirilmeli ve bu amaçla bol araştırma yapmaları sağlanmalıdır.

d. Öğrencilerin ders içinde yaptığı yaratıcı çalışmalar çeşitli yöntemlerle ödüllendirilmeli ve sergilenmelidir.

e. Sanatsal eğitim her zaman sınıf ve atölye ortamında yapılmamalı, okul dışına taşınarak farklı alanlarda çalışma ortamları hazırlanmalı, öğrencinin sanatı sosyal yaşantısının içine taşıması sağlanmalıdır.

f. Son sınıfta Meslek Lisesi öğrencileri “İşletmelerde Beceri Eğitimi” kapsamında haftada 24 saat süre ile uygun işletmelerde eğitim görmektedir. Öğrencilerin yükseköğretime hazırlıklarının en son yılında böyle bir uygulama yapılması, iş yaşantısına hazırlarken okul ortamında ve üniversite beklentilerini ne derecede etkilediği hakkında bir araştırma yapılması, öğrencilerin yükseköğretime girişteki başarılarının belirlenmesine ışık tutacaktır.

2- Meslek Liseleri öğrencilerinin sanat eğitimi veren yükseköğretim programlarına yönlendirilmelerine ilişkin öneriler:

a. Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri'nin kuruluş amaçları tekrar gözden geçirilerek, yükseköğretimi kazanma amacı öncelikli hedefler arasında yer alması sağlanmalıdır.

b. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri öğrencileri gibi Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri'nin sanat eğitimi veren bölümlerini tercih eden öğrenciler de ortaöğretime girişlerinde özel yetenek sınavı uygulanmalıdır.

c. Bu iki okulun öğrencilerine, yılda bir kez özel yetenek deneme sınavı uygulanmalıdır.

3. Mezun olunan alanın sanatla ilgili yükseköğretim kurumuna girişlerindeki farklılıkların giderilmesine yönelik öneriler:

a. Özel yetenek sınavlarında birinci aşamadan sonra alan bilgi ve becerisini ölçen ikinci bir sınav yapılmalıdır.

4- Atölye ortamlarının niteliğinin geliştirilmesine yönelik öneriler:

a. Bu okulların sosyal ve kültürel mekanları ile atölyelerinin verimli bir şekilde kullanılması için zaman, araç gereç ve teknolojik donanımlarının nitelikli hale getirilmesi sağlanmalıdır.

5- Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri'nin yeterlilik ve genel başarısına yönelik öneriler:

a. Öğrencilere alanlarının bir meslek kazandırmak yanında, estetik değerler kazandıracak bir alan olduğu bilinci de verilmelidir.

b. Öğrencilerin sanatsal etkinliklere katılmaları, müze, ören yerlerini ziyaret etmeleri, seminer sempozyum ve sergi gibi etkinlikleri takip etmeleri sağlanmalıdır.

c. Alanların tanıtım ve yönlendirmesi ortaöğretim kademesinden önce yapılmalı, ilköğretim okulları ile işbirliğine gidilerek çeşitli seminerlerle öğrenci ve velilerin bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır.

6- Gelecekte yapılacak araştırmalara yönelik geliştirilen öneriler:

a. Anadolu Meslek Liseleri'nin iki yıllık meslek yüksek okullarına geçiş hakkının bulunmasının, yükseköğretime girişlerinde, öğrenciler üzerinde ne gibi olumlu yada olumsuz etki bıraktığı araştırılmalıdır.

EK 1. ANKET FORMU

Sevgili Öğrenciler,

Bu anket, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yürütülen yüksek lisans tez çalışmasına gerekli olan verileri toplamak için hazırlanmıştır. Bu araştırmanın amacı, görsel sanatlar eğitimi veren ortaöğretim kurumlarının, üniversiteye giriş, tercih ve başarılarının belirlenmesidir. Ankette toplam 27 adet soru bulunmaktadır. Ankette yer alan maddelere ilişkin olarak gerçek duygu ve düşüncelerinizi yansıtmayı, araştırmanın şekillenmesi ve konu ile ilgili verilerin toplanabilmesi açısından önemlidir. İlginize şimdiden teşekkür ederiz.

Kişisel Bilgilere İlişkin Sorular

1. Cinsiyetiniz: () Kız () Erkek

2. Öğrenim gördüğünüz lise:

() Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi () Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi

3. Lisede öğrenim gördüğünüz Alan/ Dal:

() Resim () Grafik ve Fotoğraf () Seramik () Diğer (belirtiniz)

4. Üniversitede öğrenim görmekte olduğunuz bölüm:

() Resim () Grafik () Seramik () Animasyon

5. Velinizin öğrenim durumu:

() İlkokul () Ortaokul () Lise () Yüksekokul () Üniversite

6. Ailenizin gelir durumu:

() 0-450 YTL Arası () 451- 850 YTL Arası () 851- 2000 YTL Arası () 2000 YTL üzeri

7. Kaç kardeşsiniz?

() Tek çocuğum () 2 () 3 () 4 () Diğer(Belirtiniz)

8. Kaç ÖSS puanı ile öğrenim gördüğünüz bölüme girdiniz?

() 160-180 () 181-195 () 196-210 () 211-225 () 226-240 () 240 üzeri

9. Üniversiteyi kaçınıcı girişinizde kazandınız?

() İlk Girişimde () II. Girişimde () III. Girişimde () IV. Girişimde () V. Girişimde

Aşağıda görsel sanatlar eğitimi veren orta öğretim kurumlarından mezun olan öğrencilerin, üniversiteye giriş, tercih ve başarı durumlarının belirlenmesi yönünden analizine yönelik görüşlere ilişkin cümleler vardır. Bunlardan hiç birinin kesin, doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Önemli olan soruları içtenlikle yanıtlamanızdır. Her cümleyi dikkatle okuyarak sadece size en uygun gelen seçeneğe (X) işareti koyunuz.	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. Mezun olduğum liseyi seçmemde ailemin etkisi oldu.					
2. Mezun olduğum liseyi seçmemde arkadaşlarımdan etkisi oldu.					
3. Mezun olduğum liseyi seçmemde öğretmenlerimin etkisi oldu.					
4. Mezun olduğum liseyi kendim araştırarak seçtim.					
5. Mezun olduğum lise üniversite başarısı açısından yeterlidir.					
6. Mezun olduğum lisede aldığım eğitim, sanatsal yaratıcılığımı geliştirecek yeterliliktedir.					
7. Mezun olduğum lisede atölyeler, fiziki şartlar açısından yeterlidir.					
8. Mezun olduğum lisede verilen atölye dersleri işleniş açısından yeterlidir.					
9. Mezun olduğum lisede verilen desen dersleri işleniş açısından yeterlidir.					
10. Mezun olduğum lisede verilen desen dersleri ders saati olarak yeterlidir.					
11. Mezun olduğum lisede verilen atölye dersleri yükseköğrenimi kazanmam konusunda destekleyici oldu.					
12. Mezun olduğum lisede atölye derslerine giren öğretmenler yeterli bilgi ve mesleki donanımına sahiptir.					
13. Mezun olduğum lise, diğer liselerle karşılaştırıldığında, güzel sanatlar fakültelerini kazanma açısından daha avantajlıdır.					
14. Mezun olduğum lisede yürütülen rehberlik hizmetleri, üniversiteye yönlendirme açısından yeterlidir.					
15. Mezun olduğum lisede verilen kültür dersleri üniversiteyi kazanmak için yeterlidir.					
16. Üniversite başarısı için okul dışında desen kursu almak gereklidir.					
17. Mezun olduğum lisede, yükseköğrenime hazırlık konusunda yeterince yönlendirme yapılmaktadır.					
18. Mezun olduğum lise herhangi bir yükseköğretim kurumuna girilemediği durumlarda, mesleğe hazırlamak konusunda gerekli yeterliliğe sahiptir.					

**EK 2. Kütahya Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Resim alanı 2004-2007
Öğretim Yılı Öğrencilerinin Yükseköğretim Başarı Listesi**

**KÜTAHYA ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSESİ
2004-2005 ÖĞRETİM YILI YÜKSEK ÖĞRENİM KURUMLARINI KAZANAN
ÖĞRENCİ LİSTESİ**

RESİM BÖLÜMÜ

MEZUN ÖĞRENCİ SAYISI : 23

YÜKSEK ÖĞRENİMİ KAZANAN ÖĞRENCİ SAYISI : 16

BAŞARI ORANI : 70

<u>Sıra</u>	<u>OKUL NO</u>	<u>ADI SOYADI</u>	<u>KAZANDIĞI ÜNİVERSİTE VE BÖLÜMÜ</u>
1	270	Bülent TERCAN	
2	271	Sinem KURU	Dumlupınar Ün.Güzel San.Fak.Resim Böl.
3	272	Elif ÖZDÜLGER	Uludağ Ün.Eğitim Fak Resim Böl.
4	273	Burcu AKSU	Anadolu Ün.Eğitim Fak.Resim Böl.
5	274	Ayşe HAYLAMAZ	OKUL BİRİNCİSİ Gazi Ün.Eğitim Fak.Resim Bölümü
6	275	Rasime ÇALIŞ	Dumlupınar Ün.Güzel San.Fak.Resim Böl
7	276	Pakize ÇETİNER	
8	277	Serpil ŞAHİN	Dumlupınar Ün.Güzel San.Fak.Resim Böl
9	279	Serap BAYIRLI	Pamukkale Ün.Eğitim Fak.Resim Böl.
10	280	Şadiye AKDAĞ	Gazi Ün.Eğitim Fak. Resim Böl.
11	281	Adile GÖKMEN	
12	282	R.Erdem VURAL	Dumlupınar Ün.Güzel San.Fak.Resim Böl
13	283	Hilal GÜRENSOY	Dumlupınar Ün.Güzel San.Fak.Resim Böl
14	284	Mustafa KORKMAZ	Uludağ Ün.Eğitim Fak.Resim Böl.
15	285	Fatma KIZILYER	
16	286	Esmâ Duygu KILIÇ	Niğde Ün.Eğitim Fak.Resim Böl.
17	287	Uğur CAN	Gazi Ün.Eğitim Fak.Grafik Böl.
18	288	Orhan CEYHAN	Dumlupınar Ün.Güzel San Fak.Resim Böl.
19	289	Halil AYDIN	
20	290	H.Kübra OLÇAR	
21	291	Fusun KUTLUCA	
22	292	Burak ALIŞIK	Uludağ Ün.Eğitim Fak Resim Böl.
23	293	Canan KURUDERE	Gazi Ün.Eğitim Fak.Resim Böl.

ASLI GİBİDİR
Gülten KOYANCI
Okul Müdürü

KÜTAHYA ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSESİ

2005-2006 ÖĞRETİM YILI YÜKSEK ÖĞRENİM KURUMLARINI KAZANAN ÖĞRENCİ LİSTESİ

RESİM BÖLÜMÜ

MEZUN ÖĞRENCİ SAYISI : 24

YÜKSEK ÖĞRENİMİ KAZANAN ÖĞRENCİ SAYISI : 23

Sıra	OKUL NO	ADI SOYADI	KAZANDIĞI ÜNİVERSİTE VE BÖLÜMÜ
1.	319	Özlem ERDOĞAN	Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
2.	320	Hülya DOĞAN	Dumlupınar Ün. Güzel Sanatlar Fakültesi
3.	321	Özlem ERBAŞ	Muğla Pamukkale Ün.Güzel San. Fak.Resim-iş Böl.1.si
4.	322	Mükerrem ÖZCAN	Anadolu Ün. Güzel San. Fak Resim-iş Eğitimi 1.si
5.	323	Şükran ÜNEŞ	Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
6.	324	Tolgahan TERCAN	Gazi Ün. Güzel San. Fak. Resim-iş Eğitimi Bölümü
7.	325	Murat BARLAK	Pamukkale Ün.Güzel San.Fak.Resim-iş Bölümü
8.	326	Ersin TEK	Erciyes Ün. Güzel San. Fak. Resim-iş Eğitimi Böl.1.si
9.	327	İ. Volkan ERDEM	Gazi Ün. Güzel San.Fak. Resim-iş Eğitimi Bölümü
10.	328	Gülşah ÖZMUTAF	Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
11.	329	Mevlüt AKAR	Anadolu Ün. Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü
12.	330	Duygu ALHAN	
13.	331	Eda ERTEKİN	Dumlupınar Ün. Güzel San. Fakültesi Animasyon
14.	332	Fatih ERBUDAK	Pamukkale Ün.Güzel San.Fak. Resim-işBölümü
15.	333	Seda GÜLTEKİN	Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
16.	334	Seda KIZAR	Kocatepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik
17.	335	Yasin KARAKOÇ	Anadolu Ün. Güzel San.Fak Resim-iş Eğitimi Bölümü
18.	336	Sadriye KİREZLİ	Anadolu Ün. Güzel San. Fak Resim-iş Eğitimi Bölümü
19.	337	Halil ERDOĞAN	Uludağ Ün.Güzel San. Fak. Resim-iş Eğitimi Bölümü
20.	338	Fatma Nur GÜRAY	Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
21.	339	Sadettin KAHRAMAN	Pamukkale Ün.Güzel Sanatlar Fak.Resim-iş
22.	340	Fatma ŞANLI	Selçuk Ün. Güzel San. Fak. Resim-iş Eğitimi Bölümü
23.	341	Neslihan TAŞ	Gazi Ün. Güzel San Fak. Resim-iş Eğitimi
24.	342	Emine KARAKUZU	Muğla Pamukkale Ün. Güzel San. Fak.Resim-iş

ASLI GİBİDİR

Gülten KOVANOĞLU

Okul Müdürü

KÜTAHYA ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSESİ
2006-2007 ÖĞRETİM YILI YÜKSEK ÖĞRENİM KURUMLARINI KAZANAN
ÖĞRENCİ LİSTESİ

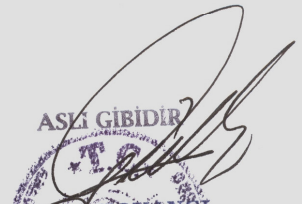
RESİM BÖLÜMÜ

MEZUN ÖĞRENCİ SAYISI : 24

YÜKSEK ÖĞRENİMİ KAZANAN ÖĞRENCİ SAYISI : 19

BAŞARI ORANI : 79

<u>Sıra</u>	<u>OKUL NO</u>	<u>ADI SOYADI</u>	<u>KAZANDIĞI ÜNİVERSİTE VE BÖLÜMÜ</u>
1	367	Emine BİÇER	Anadolu Ün.Eğitim Fak.Resim Böl.
2	368	Ayşe GÜLER	
3	369	Gülsüm ERTEN	Dumlupınar Ün.Güzel San.Fak.
4	370	Merve ERBAHAYETMEZ	Uludağ Ün.Eğitim Fak.Resim Böl.
5	371	Nazan GÖKMEN	Anadolu Ün.Eğitim Fak.Resim Böl.
6	372	Merve YALAVAÇ	Marmara Ün.Güzel San.Fak.
7	373	Hamide BAŞER	Selçuk Ün.Eğitim Fak.
8	374	Ebru TOPBAŞ	
9	375	Yasin ÇELEBİ	
10	376	Y.Selim TÜRKMEN	Selçuk Ün.Eğitim Fak.Resim Böl.
11	377	Hatice BAL	Dumlupınar Ün.Güzel San.Fak.
12	378	Burcu BAŞYİĞİT	Dumlupınar Ün.Güzel Sanatlar Fak.
13	379	Özlem KURT	Okul Birincisi Anadolu Ün.Güzel San.Fak.İç Mimarlık
14	380	Ahmet MEŞELİ	18 Mart Ün.Eğitim Fak.Resim Böl.
15	381	Ali AKŞEHİR	Selçuk Ün.Eğitim Fak.Resim Böl.
16	382	Ayşegül OKAT	Pamukkale Ün.Eğitim Fak.Resim Böl.
17	383	Özkan İMAL	
18	384	Şule CANTİMUR	Pamukkale Ün.Eğitim Fak.Resim Böl.
19	385	Yasemin ERYILMAZ	Anadolu Ün.Eğitim Fak.Resim Böl.
20	386	Murat İMRAK	Anadolu Ün.Güz.San.Fak.Animasyon
21	387	Sezin TOKA	Dumlupınar Ün.Güzel Sanatlar Fak.
22	388	Elif BÜYÜKARSLAN	Marmara Ün.Eğitim Fak.
23	389	Yasemin AKHİSAR	Anadolu Ün.Eğitim Fak.Resim Böl.
24	390	Ali Tolga DOĞAN	

ASLI GİBİDİR

Gülten KOYANCI
 Okul Müdürü

**EK 3. Kütahya Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi Grafik-Fotoğraf Alanı
2004-2007 Arası Yükseköğretim Öğrenci Başarı Listesi**

**KÜTAHYA ANADOLU MESLEK VE MESLEK LİSESİ
2004-2005 ÖĞRETİM YILI YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINI KAZANAN
ÖĞRENCİ LİSTESİ**

GRAFİK VE FOTOĞRAF BÖLÜMÜ

MEZUN OLAN ÖĞRENCİ SAYISI: 5

YÜKSEKÖĞRETİMİ KAZANAN ÖĞRENCİ SAYISI:3

BAŞARI ORANI: %75

<u>SIRA</u>	<u>ADI SOYADI</u>	<u>KAZANDIĞI YÜKSEKÖĞRETİM PROGRAMI</u>
1	Feden ŞAHİN	Dumlupınar Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu Seramik Bölümü
2	Gülşen ARMAĞAN	Anadolu Üniversitesi Matbaacılık Yüksek Okulu
3	Naciye İLDEM	
4	Merve KAÇAR	
5	Haver EFE	Dumlupınar üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü

FOTOKOPİSİ
ASLININ AYNISIDIR

23.07/2008

KÜTAHYA ANADOLU MESLEK VE MESLEK LİSESİ
2005-2006 ÖĞRETİM YILI YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINI KAZANAN
ÖĞRENCİ LİSTESİ

GRAFİK VE FOTOĞRAF BÖLÜMÜ

MEZUN OLAN ÖĞRENCİ SAYISI: 7

YÜKSEKÖĞRETİMİ KAZANAN ÖĞRENCİ SAYISI:4

BAŞARI ORANI: %42

<u>SIRA</u>	<u>OKUL NO</u>	<u>ADI SOYADI</u>	<u>KAZANDIĞI</u> <u>YÜKSEKÖĞRETİM</u> <u>PROGRAMI</u>
1	66	Pembe BORU	Anadolu Üniversitesi Matbaacılık Yüksek Okulu
2	133	Zeliha DÜZENLİ	Dumlupınar üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü
3	138	Sema GÜRSEV	
4	139	Fatma AY	
5	148	Havva ÇEVİK	Dumlupınar üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü
6	150	Özgür KARAŞ	
7	152	İbrahim SARGIN	

FOTOKOPİSİ
ASLININ AYNISIDIR

23.7.2008

KÜTAHYA ANADOLU MESLEK VE MESLEK LİSESİ
2006-2007 ÖĞRETİM YILI YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINI KAZANAN
ÖĞRENCİ LİSTESİ

GRAFİK VE FOTOĞRAF BÖLÜMÜ
 MEZUN OLAN ÖĞRENCİ SAYISI: 17
 YÜKSEKÖĞRETİMİ KAZANAN ÖĞRENCİ SAYISI: 3
 BAŞARI ORANI: %17,64

<u>SIRA</u>	<u>OKUL NO</u>	<u>ADI SOYADI</u>	<u>KAZANDIĞI</u> <u>YÜKSEKÖĞRETİM</u> <u>PROGRAMI</u>
1	96	ÇİĞDEM ŞİMŞEK	
2	230	GÜLSÜN DİNÇ	
3	231	MERVE ÇAMBUNAR	
4	232	TUĞBA KARAKAYA	
5	233	MELTEM ABAŞLIOĞLU	
6	234	MERVE SEMA ŞİMŞEK	
7	235	ALİ OSMAN BUZTAŞ	
8	236	ŞEYMA ALGIN	
9	237	HAYİCE BAYSUN	
10	238	DİDEM YÜCE	
11	240	ESMA EKERBİÇER	
12	241	FATİH TEKLER	
13	242	NECATİ KEREM ÇAĞIRICI	Uludağ Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu
14	243	FERİDE GÜRBÜZ	
15	245	MEDİNE YILMAZ	
16	246	SELMA KOZAK	Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü
17	247	H. KÜBRA AŞÇIOĞLU	Akdeniz Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu Grafik Bölümü

FOTOKOPİSİ
ASLININ AYNI SIDIR

KAYNAKÇA

- AKKAYA, Tayfun (2005), “21. Yüzyıl’da Sanat Eğitimi” **Sanat ve Bilgi**, Sayı: 5.
- ALAKUŞ, Ali Osman (2003), Düünden Bugüne Görsel Sanatlar Eğitimimizin Genel Bir Görünümü, **Milli Eğitim Dergisi**, Sayı 160:47.
- ALPAR, Reha (2003), **Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistiksel Yöntemlere Giriş**, Nobel Yayınları, Ankara.
- ALTINKURT, Lale (2005), “Türkiye’de Sanat Eğitiminin Gelişimi” **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı 12.
- Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Haftalık Ders Çizelgeleri** (2007), T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Ekim 2007, Ankara.
- Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik ve Resim Alanlara Ait Dersleri Öğretim Programları** (2006), T.C Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Aralık 2006, Ankara.
- Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Yönetmeliği** (1999), T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Resmi Gazete Tarihi: 20.08.1999 Resmi Gazete Sayısı: 23792.
- APAYDIN, Halise (2001), “Köy Enstitülerinde Sanat Eğitimi”, **19 Mayıs Atatürkçü Düşünce Derneği Yayın Organı**, Sayı 17.
- ARDA, Zuhul (2000), “Sanat Eğitimi”, **Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim**, Sayı: 1.
- ARTUT, Kazım (2001), **Sanat Eğitimi, Kuramları ve Yöntemleri**, Anı Yayıncılık, Ankara.
- BAŞ, Türker (2001), **Anket**, Seçkin Yayınları, Ankara.
- BAYRAM, Nuran (2004), **Sosyal Bilimlerde SPSS ile Veri Analizleri**, Ezgi Kitabevi, Bursa.
- BİLGİLİ, Merve Yıldırım (2001), *Anadolu Meslek Liseleri Grafik Bölümü Öğrencilerinin Eğitim-Öğretim Durumları ve Eğitim- Öğretimden Beklentileri*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı**, Ankara.
- BİNGÖL, Yüksel (1993), “Resim-İş Eğitim Bölümü Kurucularından Malik Aksel’in Sanat Eğitim Anlayışı” **Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Sayı:1.

- BORA, Mücahit (1993), “Sanat Eğitiminin Amacı”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilim Sanat**, Sayı: 2.
- BOZKUŞ, İbrahim (1993), “Çağdaş Sanat Eğitiminde 2000’e Doğru”, **Eğitim Bilimleri Dergisi, Buca Eğitim Fakültesi Yayın Organı**, Sayı 5.
- BUYURGAN, Serap (1996), *Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Öğrencilerinin Okul Beklentileri ve Eğitimleri ile Yönelindikleri Meslekler Arasındaki İlişki*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, **Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Ankara.
- Çağdaş Türk Sanatı** (2006), Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP) Modüler Çerçeve Öğretim Programı, Ankara.
- Ders Geçme ve Kredi Uygulamasına İlişkin Program Kılavuzu** (1991), T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara.
- DİKİCİ Ayhan, “Sanat Eğitiminde Yaratıcılık”, **Milli Eğitim Sanat Kültür**, Sayı: 149, Ocak-Şubat-Mart 2001.
- DİKİCİ, Ayhan – Erdoğan, TEZCİ (2002), “İsmail Hakkı Baltacıoğlu’nun Sanat, Sanat Eğitimi ve Milli Sanat Hakkındaki Düşünceleri” **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 12, Sayı: 2.
- DOĞAN, Musa (1997), **Ulusal Çevre Eylem Planı: Eğitim ve Katılım**, Türkiye Çevre Vakfı, Ankara.
- ERBİL, Devrim (1990), **Çağdaş Eğitim**, Cem Yayınları, İstanbul.
- ETİKE, Serap (2007), “Resim Eğitiminin Gerekliliği”, **Abece Eğitim ve Ekin Dergisi**, 20, Ocak 2007.
- ETİKE, Serap (2001), “Köy Enstitülerinde Sanat Eğitimi”, **Öğretmen Dünyası Aylık Meslek Dergisi**, Sayı: 256.
- ETİKE, Serap (1997), “ Sanat Eğitimi ve Sorunları”, **Abece Eğitim ve Ekin Dergisi**, Nisan 1997.
- ETİKE, Serap (2000), “Mesleki Eğitimde Sanat ve Tasarım Eğitimi”, **Öğretmen Dünyası Aylık Meslek Dergisi**, 2000.
- EDEER, Şemsettin (2005), “Sanat Eğitiminde Disiplinle Arası Yaklaşım”, **Ondokuzmayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Sayı 19.

- GENÇAYDIN, Z. (1990), “Sanat Eğitiminin Düşünsel Temelleri, Ortaöğretim Kurumlarında Resim-İş Öğretimi ve Sorunları”, **Türk Eğitim Derneği Yayınları**, Ankara.
- GEL, H. Yücel (1991), “Sanat Eğitimi ve Yaratıcılık”, **Özgün Eğitim**, 24 Kasım Öğretmenler Günü Dergisi, Sayı: 2.
- GÖKAYDIN, Nevide (2003), “Tasarım Eğitimi: Yaratıcılığın Öğretisi”, **Bilim ve Aklın Aydınlightında Eğitim Dergisi**, Şubat 2003, Sayı 36.
- GÖKAYDIN, Nevide (1996), “Amaç, Çocuğun ve Gencin Yaratıcı Gücünü ve Estetik Sezgisini Geliştirmek Olmalıdır”, **Milli Eğitim**, Sayı: 131, Temmuz-Ağustos-Eylül 1996.
- GÖKBULUT, Nur (1996), “Sanat Eğitimi Programları ve Beklentileri”, **Milli Eğitim**, Sayı 131, Temmuz-Ağustos-Eylül 1996.
- Grafik ve Fotoğraf Alanı Çerçeve Öğretim Programı** (2007), T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, MEGEP, Ankara.
- GÜLEÇ, Turgut (2001), *1923’den Günümüze İlk ve Ortaöğretim Kurumlarında Sanat Eğitimi Üzerine Bir İnceleme*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Sakarya.
- İLHAN, Ayşe Çakır (1993), “Cumhuriyetten Bu Yana Güzel Sanatlar Eğitimi”, **Eğitim Dergisi**, Sayı: 6.
- İlköğretim Kurumları Resim İş Dersi Öğretim Programının Kabulü** (1992), T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Tarih: 11.09.1992, Ankara.
- İMAMOĞLU, Gülten (2004), “Güzel Sanatlar Eğitimi Resim Bölümlerinde Desen Dersinin Sorunlarına Yönelik Bir Araştırma”, **Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt 5, Sayı 2.
- İNCE, Metin (2003), “Sanatta Eğitim Sorunu ve Sanat Eğitim İlişkisi”, **Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Güz 2003.
- KAVCAR, Cahit (2003), “Cumhuriyet Döneminde Sanat Eğitimi” **Bilim ve Aklın Aydınlightında Eğitim**, Sayı 44, Ekim 2003.
- KAVURAN, Tamer (2002), “Nitelikli Sanat Eğitimcisi Yetiştirmede Sanat Eğitiminin Önemi”, **Gazi Üniversitesi’nin Eğitimde 75. Yılı Sanat Eğitimi Sempozyumu**, Ankara.

- KAZU, Yaşar- Cihad, DEMİRLİ (2002), “Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Kurumlarındaki Gelişmeler” **Milli Eğitim Dergisi**, Sayı 155, Ankara.
- KARASAR, Niyazi, (1998), “Bilimsel Araştırma Yöntemi -Kavramlar, İlkeler, Teknikler”, **Nobel Yayın Dağıtım**, 8. Basım, Ankara.
- KESİCİ, Seçil (2000), *Meslek Liseleri ile Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin Grafik/Sanat Eğitiminin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Eskişehir.
- KIRIŞOĞLU, Olcay (1990), “Gençlerin Sanat Eğitimi”, **Sanat Yazıları**, Sayı: 2.
- KIRIŞOĞLU, Olcay (2002), **Sanatta Eğitim**, Pegama Yayınları, Ankara.
- KURTULUŞ, Yıldız (2000), *Türkiye’de Sanat Eğitimi Tarihi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü**, Ankara.
- KURTULUŞ, Yıldız (2002), “Sanat Eğitimi Hareketi ve Tonguç”, **Eğitim ve Bilim**, Cilt 27, Sayı: 123.
- KURTULUŞ, Yıldız (1999), “Köy Enstitüleri Programında (1943-1947) Sanat Eğitimi”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi**, Özel Sayı, Ekim 1999.
- Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarının 42 Alanına / 194 Dalına Ait Haftalık Ders Çizelgeleri ile Modüler Çerçeve Öğretim Programları** (2006), T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Temmuz 2006, Ankara.
- Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında Uygulanan Alan/Dal Programlarına Ait Haftalık Ders Çizelgeleri** (2007), T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Ekim 2007, Ankara
- Milli Eğitim Temel Kanunu ile İlköğretim ve Eğitim Kanunu** (1987), T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara.
- NAKİP, Mahir (2003), **Pazarlama Araştırmaları**, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- OKTAY, Fatoş (2003), **Yaygın Eğitim ve Gençlik Sivil Toplum Örgütleri**, Ankara Üniversitesi Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi 2. Dönem AB ve Uluslararası İlişkiler Temel Eğitim Programı, Ankara.
- Ortaöğretim Kurumları Sınıf Geçme Yönetmeliği** (1995), T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara.

- ÖZCAN, Mustafa-Ferdi, BOYNAK (2008), İşletmelerde Meslek Eğitimi Uygulamasına Yönelik Bir Değerlendirme, **Milli Eğitim**, Sayı:178.
- ÖZDAMAR, Kazım (1999), **Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi**, Kaan Kitabevi, Eskişehir.
- ÖZSOY, Vedat (1993), “Resim-İş Eğitimi ile İlgili Raporun Düşündürdükleri”, **Milli Eğitim**, Sayı: 4.
- ÖZSOY, Vedat (1996), “Resim- İş Eğitimi (Sanat Eğitimi), Amacı ve Yapılanması”, **Milli Eğitim**, Sayı 131, Temmuz-Ağustos-Eylül 1996.
- ÖZTOP, Şener (1996), “Sanat Eğitiminde Verimlilik”, **Bilim ve Teknik**, Sayı: 29, Temmuz 1996.
- ÖZTOP, Şener (1990), “Okullarda Sanat Eğitimi ve Sorunları”, **Milli Eğitim**, Haziran-Temmuz-Ağustos 1990.
- ÖZTOP, Şener (1993), “Sorunların Işığında Sanat Eğitimi” **Çağdaş Eğitim Aylık Eğitim-Öğretim Dergisi**, Cilt: 18, Sayı: 187, Nisan 1993.
- PASİN, Güler (1999), “Sanat Eğitimi ve Öğretimindeki Çağdaş Değişimler”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi**, Sayı 11.
- SAN, İnci (1979), “Sanat Eğitimi”, **A. Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, Cilt:15, Sayı:1.
- SAN, İnci (1983), “Kültür Aktarımı ve Çağdaş Kültür Sorunu İçinde Sanat Eğitiminin Yeri” **A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, Cilt:16, Sayı: 2, Ankara.
- Sanat ve Tasarım Alanı Çerçeve Öğretim Programı**, (2007) T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, MEGEP, Ankara.
- SAPAZ, Veli (2007), “Sanat Eğitimi Üzerine”, **Abece Eğitim ve Ekin Dergisi**, Ocak 2007.
- SAYIN, Şara (1990), **Çağdaş Eğitim**, Cem Yayınları, İstanbul.
- ŞAHİN, Şükran (2007), “Sanat Eğitiminin Gerekliliği”, **Abece Eğitim ve Ekin Dergisi**, Cilt: 20, Sayı: 247, Mart 2007.
- TANSUĞ, Sezer (1991), **Çağdaş Türk Sanatı**, Remzi Kitabevi, 2. Basım, İstanbul.

- TEKİN, S. Gürkan (2004), “Türkiye’de Yüksek Öğretimin Önündeki Yığılma ve Alınabilecek Önlemler”, **Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi**, Sayı 51, Mayıs 2004.
- TELLİ, Hidayet (2007), “Neden Sanat Eğitimi”, **Abece Eğitim ve Ekin Dergisi**, Ocak 2007, Sayı 245.
- TELLİ, Hidayet (1996), “Eğitimin Genel Hedeflerinin Davranış Biçimine Dönüşmesinde Sanat Eğitiminin Katkısı Vardır” **Milli Eğitim**, Sayı: 131, Temmuz-Ağustos-Eylül 1996.
- TEPECİK, Adnan (2002), *Sanat Eğitimi Öğretmeni Yetiştirmede Üç Alan Kavramı, Türkiye’de Sanat Eğitimi ve Öğretmen Yetiştirme*. Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Matbaası.
- TEPECİK, Adnan (2003), “Sanat Eğitimi ve Görsel Çevre”, **7. Ulusal Sanat Sempozyumu**, Ankara.
- TUNA, Serdar (2004), “Sanat Eğitiminin Gerekliliği ve Güncelliği”, **Çağdaş Eğitim Aylık Eğitim ve Öğretim Dergisi**, Sayı: 29, Şubat 2004.
- TÜRKDOĞAN, Tansel (2002), “Çağdaş Sanat ve Eğitimi”, **UMSS 2002 Ulusal Mezuniyet Sergisi ve Sempozyumu**, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Ankara.
- UÇAN, Ali (1992), “Sanat Eğitiminin Niteliği, Üç Ana Türü ve Bazı Temel Sorunlar”, **Sanat Yazıları**, Sayı: 4.
- UYSAL, Sait (1996), “Sanat Eğitimi Üzerine”, **Milli Eğitim**, Sayı: 131, Temmuz-Ağustos-Eylül 1996.
- UYSAL, Sait (1995), “Sanat Eğitiminde Programlar”, **Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi**, Sayı: 2, Ekim 1995.
- ÜNVER, Erdem (1997), *Liselerde Sanat Eğitimi ve Öğretimi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim-İş Eğitimi Anasanat Dalı**, Ankara.
- ÜNVER, Erdem (2002), **Sanat Eğitimi**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- YILMAZ, Emel (1993), *Sanatçı ve Sanat Eğitmcisi Yetiştiren Yükseköğretim Kurumlarında Grafik Tasarımı Eğitiminde Uygulanan Yöntemler*, Yayınlanmamış Doktora Tezi **Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Ankara.

YÜKSEL, Reyhan (1998), *Güzel Sanatlar Fakültelerinde Verilen Temel Sanat Eğitimi Dersinin Bugünkü Durumu ve Sorunları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi **Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Ankara.

İnternet Kaynakları

- http://basin.trakya.edu.tr/Haberler/2006/05_11_koyenstitu.htm, (25.02.2008).
- <http://www.cumok.org/html/cumok/istanbul/koyenstitu.htm>, (22.02.2008).
- <http://www.eskisehirkulturturizm.gov.tr/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFF1279C58074C31537EBE49BB53DD1B28B>, (26.02.2008).
- <http://www.geocities.com/SoHo/Easel/2780/egitim/tarihce.html>, (03.02.2008).
- <http://ktogm.meb.gov.tr/tarihce.asp>, (25.06.2008).
- <http://www.kultur.gov.tr/TR/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFF1279C58074C31537EBE49BB53DD1B28B>, (01.02.2008).
- <http://kvmgm.turizm.gov.tr/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFF1279C58074C315374E2A0F32F984A249>, (08.05.2008).
- http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2006/takvim/egitim_sistemi.html, (01.05.2008).
- http://www.meb.gov.tr/meb/hasanali/egitimekatkilar/koy_enstitu.htm, (25.02.2008).
- <http://ogm.meb.gov.tr>, (25.05.2008).
- <http://politics.ankara.edu.tr/~aksoy/ere/ekaan.doc>, (25.02.2008).
- http://www.tekadamdevrimi.com/tekadamdevrimi/tad_koyenst/tad_koyenst_01.htm, (25.02.2008).
- <http://tr.wikipedia.org/wiki/Bauhaus#Tarihi>, (02.02.2008).
- <http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/kitaplar/ilksanat/unite3134.doc>, (05.02.2008).
- <http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/kitaplar/ortasanat/unite3134.doc>, (13.02.2008).

DİZİN

B

bilgi v, xv, 2, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 18, 21, 27,
39, 67, 88, 103, 105, 108

Bilgi çağı v

bilim v, 2, 12, 13, 14, 28, 41, 48, 103

E

Eğitimvii, viii, xiv, xv, 2, 5, 6, 9, 13, 15,
16, 17, 18, 21, 32, 40, 42, 43, 44, 45,
46, 47, 48, 53, 54, 56, 61, 63, 64, 66,
68, 69, 70, 75, 77, 109, 110, 111,
112, 113, 114

eğitimci..... 2, 3, 7, 11, 25, 27

G

Görsel Sanatlar.viii, xiv, 46, 55, 73, 109
grafik ..vii, x, xiv, xv, 59, 61, 65, 67, 68,
69, 70, 75, 76, 77, 84, 107, 111

güzel sanatlar... x, 23, 29, 30, 43, 44, 55,
56, 57, 58, 76, 79, 88, 90, 94, 95,
101, 108

H

heykel..... 2, 24, 37, 40, 65

K

Köy Enstitüsü 41, 47
kültür ..xiv, 7, 11, 14, 16, 17, 18, 21, 22,
30, 36, 42, 43, 47, 50, 53, 61, 62, 63,
88, 108

M

MEGEP 6, 40, 46, 64, 70, 110, 111, 113
Mesleki Eğitim..... 45, 46
mesleki sanat eğitimi..... 25
Milli Eğitim Şurası..... 43

P

Plastik Sanatlar x, 55, 65, 66, 67

R

resim-iş 5, 39, 41, 105

S

Sanat .. v, vi, vii, viii, x, xiv, 2, 3, 4, 5, 6,
8, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19,
21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30,
32, 33, 34, 38, 39, 40, 46, 48, 49, 55,
56, 61, 62, 63, 65, 66, 67, 70, 73, 76,
109, 110, 111, 112, 113, 114

sanat eğitimi v, xiii, xiv, xv, 2, 3, 4, 7, 8,
9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 25,
26, 27, 28, 31, 32, 35, 36, 38, 40, 42,
43, 44, 48, 49, 50, 53

sanat tarihi 3, 12, 28, 31
sanatçı..... 6, 9, 10, 11, 12, 17, 18, 27, 29,
41

Seramik.....x, xiv, xv, 59, 65, 70, 71, 72,
73, 75, 76, 77, 84, 107

T

Talim Terbiye Kurulu..... 57
tasarım 2, 18, 29, 30, 61, 65, 68
teknoloji..... v, 13, 17, 28, 62
Temel Sanat Eğitimi..... 29

Y

yaygın eğitim..... 6, 26, 44, 62
yetenek..xiii, 7, 9, 12, 20, 27, 44, 57, 58,
75, 76, 77, 104

yüksek öğretim xv, 44, 57, 63, 103